

Kotiseutulehti

Parkanon Joulu 1997

Parkanon Joulun avustajakilpailu

Tämä lehti on perinteisesti kaikkien niiden esiintymispaikka, joilla on kotiseutuaiheista tai muutakin kerrottavaa – sanallisesti ja kuvin. Vanhaan tapaan toimitaan nytkin kilpailun muotoisesti. Ohjeet ja puitteet on harkittu näin:

Varsinaisissa sarjoissa ei kilpailla mutta kirjoitukset, piirroksot ja valokuvat voisivat olla seuraavan tapaisia:

1. Perinteeseen liittyviä kirjoituksia
2. Pakinoita ja muita vapaita kertomuksia
3. Runoja
4. Kaskuja ja kuvia Parkanosta
5. Dokumentteja
6. Lasten ja nuorten kirjoituksia

Aineiston tulee olla ennen julkaisematonta. Lähetykset toimitetaan Parkanon Joululle os. sihteeri Tellervo Harju, Ahertajankatu 1, 39700 Parkano 31.5.1998 mennessä. Osallistujien kesken jaetaan palkintoja. Palkinnonsaajat määrittelee lehden toimikunta.

Parkanon Joulu

Joulutervehdys Parkanosta

Parkanon rahalaitokset
toivottavat Parkanon Joulun
lukijoille
Joulurauhaa ja Menestystä
Vuodelle 1998

Kotiseutulehti

Parkanon Joulu

NUMERO 26

JULKAISIJA:
Parkanon Nuorisoseura ry

Painos: 1650 kpl

PAINO JA TAITTO:
Parkanon Kirjapaino 1997

TOIMITUSKUNTA: Leena Perälä (pj.)
Tellervo Harju (siht.)
Elli Helenius
Maarit Lehto
Taisto Nummi
Marita Peltoniemi
Aino Rimppi

KANSIKUVA: Liisa Nuijanmaa täyden-
netyssä Parkanon-Kihniön
kansallispuvussa, jonka on
valmistanut Airi Riitinki.
Kuva: Leena Perälä

PIIRROKSET: Reetta Niemensivu

Lukijalle

Valkea paperi edessäni ja vallan vanhanaikaisesti kynä kädessäni pohdin, millaisin ajatuksin tänä vuonna lähestyisin lukijaamme.

Katseeni etsii ajatusta harhaillessaan ulos ikkunasta. Etsii ajatusta upeasta, maiseman valloittavasta keltaisesta rustasta, tummista kyntöpellon vaoista, peilitynystä Kirkkojärvestä, johon valkeat joutsenet ovat juuri muuttomatallaan laskeutuneet.

Seuraan pikkuista, mutta väkevää rata-autoa, joka tuhisten työntää pitkänpitkää puutavarajunaa Parkanon asemalle viereisellä, vielä toimivalla rautatien pätkällä.

*Peltosaarekkeen punainen pihlaja värikkyydessään saa minut lopulta naurah-
taen toteamaan: tässähän on vahva elämän maku!*

Vieressäni on paksu mappi, johon sihteeri on hyvään järjestykseen, muovitaskuihin koonnut, hyvät avustajat, teidän kirjoituksianne ja valokuvianne. Suurin osa on tietokonetekstiä levykkeet muka-

*na, osa koneella - ja pieni osa vielä käsin-
kirjoitettuja arkkeja.*

Epämääräisen näköinen pino nuorten kirjoituksia ja piirroksia lupaa myös hupaisia lukuhetkiä.

*Kirjapainon käsittelyä odottavat niin ikään monimuotoiset logot ilmoittajil-
tamme.*

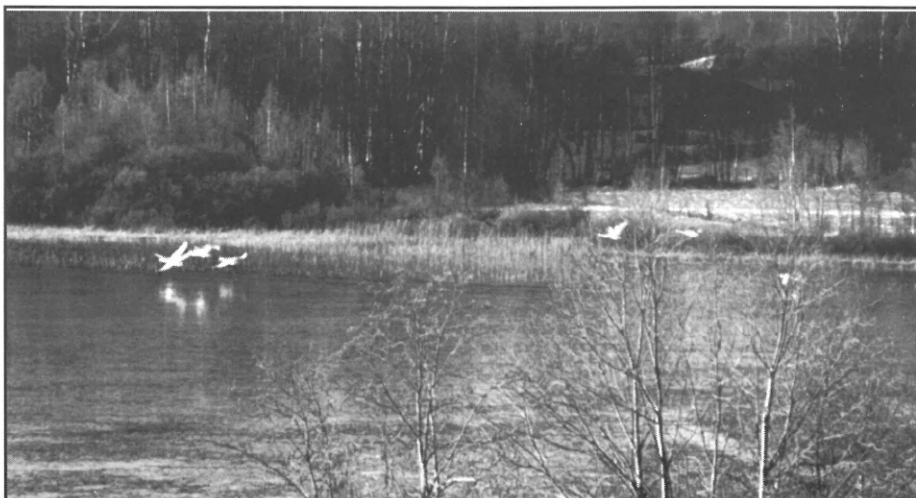
Hellin ja hivenen haikein mielin katson vanhoja valokuvia, katoavaa Parkanoa. "Vasemmalle näkyy kaivo, josta kyläläiset hakivat juomaveden" (Ruut Roiha).

Eikö tässä kaikessa ole voimakas elämän maku!

Tuota vahvaa tunteita, elämisen voimaa ja rohkeutta toivotamme erikoisesti 130-vuotiaalle Parkanolle, sen kaikille asukkaille!

Kunnioitusta ja turvallisuutta menneisyydestä kertovista kirjoituksista ja valokuvista lehtemme sivuilla!

Itse kullekin Rauhaisaa Joulun aikaa
LEENA PERÄLÄ

Mehän olemme rikkaita

"Tunnen halua saada jollakin lailla konkreettisesti omikseni joenrannan niemekkeiden hiljaiset tuokiotilat, kuunvalon kotini porraskiveltä jonain iltana kun riihi lämpää, joulu- ja juhannusöiden salaperäiset lumot. Kaikkien suurten asioiden runkopiirteet ja hahmo- viivat kulkenevat juuri tuollaisia yksilöllisiä, koskemattoman hienoja pienoisesikkoja myöten; sikäli kun niiden ihmeellinen ytimekkyys ihmiselle kirkastuu, kirkastuvat hänelle myös 'suuret asiat' todella suurina ja yksinkertaisina."

Pihapuun merkitys

Se, mitä F.E. Sillanpää kirjoitti lähes 80 vuotta sitten, pitää yhä paikkansa. Nuoren kirjailijan hiljaiset tuokiotilat juontuvat havainnoista, joita Eemeli pikupoihana teki Myllykolussa kodin ohi etenevän veden rannalla. Samalla lailla katselee lapsi tämän vuosisadan ja tämän tuhatluvun viimeisinä vuosina sananjalkojen tiheikköä tai rannan kaislikkoa, missä on kaksi maailmaa: vedenpäällinen ja vedenalainen.

Aikuisen luontoelämykset syntyvät usein juuri yksityiskohdista: tärkeä on tämä yksittäinen pihapuu tai puuryhmä, notkelma, missä ehkä sillan alla virtaa puro tai oja tai kaupunkipuiston kolkka, johon valo tulee päivän mittaan vuorotellen tietyistä kulmista. Katsoja tietää odottaa niitä. Tuollaisen yksityiskohdan ei tarvitse olla mitenkään merkillinen tai komea harvinaisuus. Naapurini tontilla Helsingin Malmilla jouduttiin kolme vuotta sitten kaatamaan rakennustöissä kaksi kuusta ja muutamia vanhoja omenapuita. Vieläkään ei silmäni ole tottunut aukkoihin, joita silloin syntyi, vaikka kolme uljasta kuusta säästettiinkin.

Niin, se välttämättömyyden pakko. Joskus se on tunnustettava, mutta sitä myös liioitellaan. Monta, monta harjua, kukkulaa ja kalliota tuhottiin uusia teitä tehtäessä, kunnes valtio hiljalleen oivalsi, että mahtavakin väylä voidaan rakentaa myös pehmeämmin ja että hiukan kaartoileva tie on viivasuoraa turvallisempi. Yksityiskohdat jäävät useinkin käytännön miesten varaan: työnjohtaja tai kaivurin kuljettaja ratkaisee, saako tuo koivu tai pihlaja jäädä kaunistukseksi.

Ihmisten tekojen arvo

Entä onko vaikeaa käsittää elinympäristössä ihmisen tekojen arvo? Tuttu maa-alaistalon päärakennus ja kohdalleen vaikiintunut sopusuhtainen omakotitalo mer-

kitsevät kiinnekohtaa muillekin kuin omistajalleen, ja usein niiden purkaminen on sivullisillekin menetys. Eräissä vanhoissa kaupungeissa opittiin lamavuosina ajattelemaan uudella tavalla, kun ei ollutkaan enää rahaa rynnistää silmät kiiluen eteenpäin. Helsingiläisenä iloitsen siitä, että kotikaupungissani on purettavaksi suunnitelluista rakennuksista saatu tiloja pienyrittäjille, taiteilijoille, vanhusten virkistystoimintaan, vieläpä oppilaitoksille. Monissa kaupungeissa on kunnostettu esim. 20-luvun taloihin ajanmukaisia uusia asuntoja, joiden vahvojen seinien läpi eivät hälyäänatkään pääse. Kaikki omistajat eivät kysele välitöntä hyötyä: Lammin pitäjässä Sydän-Hämeessä on Mommilan kuulussa kartanosa edelleen pystyssä kaksi muukeaa tiilinavetta, vaikka karjaa ei enää pidetäkään. Jotain toimintaa niissä on. Omistajat ovat kuitenkin ymmärtäneet uljaat rakennukset arvokkaan maiseman osiksi, ja sen tekijöiksi, historian ja kulttuurin osoituksiksi.

Seuraaville sukupolville

Oman aikamme rakennuksina me nykysuomalaiset jätämme seuraaville polville muutamia arvokkaita kirkkoja, monia eläviä kouluja, viihtyisiä päiväkotia ja vanhustentaloja, joitakin taitavasti tehtyjä kulttuurikeskuksia ja taidelaitoksia samoin kuin arkkitehtuuriltaan onnistuneita tehtaita. Useimmilla paikkakunnilla on rakennettu myös sopusuhtaisia asuintaloja. Mutta me jätämme jälkeemme myös pönäköitä virastoja ja

mahtipontisia liiketaloja sekä satoja rুমia jättimymälöitä. Joskus 30-luvulla oli sekä SOK:n että OTK:n palveluksessa maan parhaita arkkitehtejä, ja vieläkin silmä nauttii monista silloisista kaupparakennuksista ja varastoista, mutta meidän aikanamme ei kaupan keskuksliikkeillä ole ollut samaa rakennustaiteellista kunnianhimoa. Ja jos on miellyttäviä asuinalueita ja yksittäisiä mainioita asuintaloja, niin asuntoja on rakennettu myös hengettömästi. Toisinaan on luultu, että ne talot kaunistuvat joistakin keinotekoisista krumeluureista. Suomalaisen kansanmiehen silmä oli ennen varmempi, se oli harjaantunut arvostamaan rauhallista perinnettä. Rakentajat eivät juosseet joka muodin perään.

Rakkaus on kekseliäs

Ympäristömme koostuu Luojan ja ihmisen töistä, uudesta ja vanhasta. Välillä ne ovat sikinsokin, välillä kehittyneet harmoniaksi. Silmämme, mielemme ja sydämemme on kiintynyt joihinkin yksityiskohtiin. Niitty, järven tai meren tai joen ranta, mäentöyräs, ajattomana ylenevä kataja tai yksittäinen kivi voivat olla meille kotiseudun tunnuksia ja niin kuin me iloitsemme uudesta onnistuneesta rakennuksesta, niin tuttu vanha talo tyyntyyntää mieltämme.

Sanotaan, että rakkaus on kekseliäs - rakkaus kotiseutuun ilmenee myös vaikkapa iäkkään rakennuksen uuden käytön ideointina. Eri aikojen saavutukset kerrostuvat kulttuuriksi, omaisuudeksemme.

Parkano Seura vietti 20-vuotisjuhlaansa 9.3.1997. Kuvassa vas. juhlapuhuja, kotiseutuliiton pj. professori Aarne Laurila, seuran puheenjohtaja Pekka Vuotari ja sihteeri Annikki Lehtinen.

Lapsuuden joulu

”Taatto läksi, läksi innoissaan...” Lapsuuden jouluista meille vanhoille on jäänyt mieleen kuusen haku, korkeat kinokset, jouluruokien ja piparkakkujen tuoksu. Komeimpana kuusena muistan sen kolme ja puoli metriä korkean massapuun latvan, jonka oksilla kynttilät pysyivät tukevasti pystyssä. Olimme silloin päässeet muuttamaan tilavampaan asuntoon.

”On äiti laittanut kystä kyllä...” Kotona meillä laitettiin lanttulaatikot ja muut jouluruoat, vaikka kaupastahan ne ainekset oli kaupunkilaisten ostettava. Sen muistan, että kun suolattu kinkku oli kotiin hankittu, se vietiin yöksi leipomoon kypsennettäväksi, ruistaikinakuoren sisällä.

”Hän lahjat antaa ja lahjat saa...” Paketeissa oli yleensä jotakin tarpeellista, villasukkia ja muuta vaatetta. Samantapainen se lienee joulu ollut monella muullakin. Paljon on muuttunutkin. Tunnelma on jäljellä, vai onko?

Muistatko päivänsankaria? Millainen mahtoi olla hänen lapsuutensa joulu? Jotakin tiedämme. Ei ainakaan kinkkua ollut pöydässä. Ehkei tuotu kuusta pirttiin. Lieneekö ollut livekalaakaan!

Siitä ensimmäisestä joulusta meille kertoo evankelista Luukas seuraavan tapaan: Sillä seudulla oli paimenia yöllä ulkona vartioimassa laumaansa. Yhtäkkiä heidän edessään seisoivat Herran enkeli, ja Herran kirkkaus ympäröi heidät. Pelko valtasi paimenet, mutta enkeli sanoi heille: Älkää pelätkö! Minä ilmoitan teille ilosanoman, suuren ilon koko kansalle. Tänäpä on teille Daavidin kaupungissa syntynyt Vapahtaja. Hän on Kristus, Herra. Tämä on merkinä teille: te löydätte lapsen, joka makaa kapaloituna seimessä. Ja samalla hetkellä oli enkelin ympärillä suuri taivaallinen sotajoukko, joka ylisti Jumalaa sanoen:

- Jumala on kunnia korkeuksissa,
maan päällä rauha ihmisillä,
joita hän rakastaa.

Oli siinä lapsuuden joulussa tunnelmaa! Mutta joulunpyhinä voisimme perehtyä päivänsankarin elämänvaiheisiin vähän laajemminkin, ettemme vain jäisi talliin ”ynnä aasein ja härkäin kanssa”.

Rauhallista joulua!
SIMO VIITANEN

Parkanon kaupungin tervehdys

Valtion ja kuntien välinen suhde ja työnjako on ollut kuluneen vuoden aikana esillä monissa yhteyksissä. Kunnat ovat moittineet valtiota lisävelvoitteiden antamisesta samalla kun kuntien valtionosuudet ovat muutoinkin vähentyneet. Valtio puolestaan vetoaa omaan, kuntia huomattavasti suurempaan velkataakkaansa ja haluaa niukuudelle lisäjakajia. Kuntalaisista moinen keskustelu tuntuu varmaan vieraalta mutta valitettavasti sillä on välittömät ja hyvinkin käytännönläheiset vaikutuksensa kuntalaisille tarjottaviin palveluihin.

Tätä luettaessa Parkanon kaupungin talousarvio vuodelle 1998 on toivottavasti järjestyksessä ja tulot ja menot tasapainossa. Kaupunginvaltuuston asema ylimpänä päätöksentekijänä ei ole kadettava; monia hyviä ja sinänsä tarpeellisia toimintoja on supistettava tai niistä on luovuttava kokonaan. Valtuutettu joutuu omassa arvokeskustelussaan asettamaan tärkeysjärjestykseen vanhukset, sairaat, koulut, työpaikat, työttömät, katuvalot jne. Ei liene niitä helpoimpia tehtäviä.

Muuttovirta Etelä-Suomeen ja maakuntakeskuksiin heikentää Parkanon kaltaisten pienten maaseutukaupunkien asemaa sekä taloudellisesti että laadullisesti. Ns. aktiiviväestön (15-16-vuotiaat) vähentyminen vinouttaa palvelukysyntää ja sitä kauppa palvelurakennetta. Yritystoiminnan puolella paikkakunnan vakinaisen väestön kulutuskäyttäytyminen on uskoakseni perusta useimmille parkanolaisille kauppaliikkeille. Asukasluvun voimakas vähentyminen, josta Parkanokin

on joutunut viimeisten vuosien aikana kärsimään, johtaa pahimmillaan kierteseen, joka voimistuu itsestään.

Ihmisen inhimillisiin piirteisiin kuuluu se, että esille tulleelle ongelmalle tulee löytyä syyllinen tai ainakin hyvä selitys. Ongelman ratkaisemisen kannalta on tietysti hyvä tietää siihen johtaneet syyt, mutta usein energiamme riittää vain tämän kohdan selvittämiseen. Tärkeintähän kuitenkin on löytää keinot ongelman poistamiseksi. Parkanoonkaan ei tule jäädä voivottelemaan valtionosuusleikkauksia tai pohtia väestökadon yleisiä syitä vaan keskittyä pohtimaan sellaisia uusia toimenpiteitä, joilla olisi positiivinen vaikutus kaupunkimme kehittämiseen. Tässä kehittämistyössä tarvitsemme yhteistyötä, jonka tulee tarvittaessa ylittää niin sidosryhmä- kuin kuntarajatkin.

Joulunaikaan sisältyy monia mieltä rauhoittavia perinteitä. Kuusenhaku, joulukoristelut, -ruoat sekä lasten innostuneet ilmeet tuovat monelle meistä mieleen lapsuuden joulut, olivatpa ne sitten vuosikymmenten takaisia tai vasta hiljan koettuja. Sanotaan, että aika kultaa muistot. Pyrkikäämme tänäkin jouluna toimimaan niin, että sekä itselle että läheillemme jäisi tästä vuoden tärkeimmästä joulusta lämmin mieli, joka kantaisi meidät yli edessä olevan pakkaskauden.

Toivotan kaikille parkanolaisille ja Parkanon Joulun lukijoille Hyvää ja Rauhallista joulua sekä Onnellista Uutta Vuotta 1998.

TARMO AARNIO
vs. kaupunginjohtaja

Koululaitoksella on juhlavuosi

Lokakuun 15. päivänä tänä vuonna tuli kuluneeksi 120 vuotta siitä, kun koulutyö Parkanossa alkoi.

Tuolloin valmistui uusi koulurakennuksessa, joka sijaitsi Kanan tilan (Virranhaaran) läheisyydessä mäellä, jossa tilan riihet olivat. Tästä syystä koulu nimettiin Riihimäen kouluksi. Paikalla on nykyisin Musiikkiopisto ja paloasema.

Muuttuvassa maailmassamme on myös koulunkäynti suuresti muuttunut. Ovat toki koulunkävijätkin muuttuneet!

Monilla meistä on värikkäitä, jopa hauskoja muistoja kouluajoista; järjestäjän vuoroista, koulumatkoista ja luonnollisesti myös opettajista.

Kieräytetäänpä ajan ratasta noin 90 v taaksepäin ja eletään hetki Alaskylässä.

“Järjestäjänä olo olikin meille mieluisaa. Koulun jälkeen me tytöt lakaisimme luokan, käsityöhuoneen ja eteiset. Pojat hakkasivat sillä välin liiterissä puut, kantoivat ne sisään aamua varten, mutta virittivät heti valkean luokan uuniin. Sen ääressä oli töiden jälkeen hauska yhdessä rupertellen viettä viihtyisä hetki.

Illalla teimme kotona järjestäjäpäiviksi tavallista paremmat eväät. Paistoimme paljon ‘plättejä’ vielä koulun jälkeenkin joukolla napustella. Teimme voileivät ja otimme suuret maitopullot. Aamuvarhaisella riensimme jo kuudelta koululle. Kotikujilla oli joskus korkeat ‘lumi-kiepit’, mutta me menimme aita myöden sei-

päistä kiinni pitäen. Emme me apua tarvinneet. Mutta samalla muistan, että kun velipojat, Aarne, Martti ja Reino myöhemmin olivat järjestäjinä, äitini lähetti rengin aamuisin lämmittämään koulun, ja pahalla kelillä vietiin pojat hevoskyydillä koululle.

Kun me järjestäjätytöt aamulla tulimme kouluun, pojat olivat kiiruhtaneet jo ennen. Valkeat paloivat pesissä. Saimme heti lämmitellä. Järjestelimme sitten pulpetit ja tuolit kauniisiin riveihin. Pyyhimme tomut. Haimme puntusta vettä, pesimme taulun ja uunien edut.

Vielä oli hyvää aikaa yhdessäoloon ja keskusteluun. Joskus tosin autoimme hyvää koulun rouvaa. Veimme hänen keittiönsä vettä. Pojat veivät puita. Kävi-vätpä he koulun jälkeen hakemassa kaukaa Juurijoelta hänellekin samoin kuin koulun puolelle vesikelkkaan sidotulla ‘puntulla’ vettä. Toisinaan jotkut auttoivat häntä navettatöissä. Toivat ladosta rouvan kolmelle lehmälle heiniä, kiinnittivät navetan kattoon kaaleja kanoille jne.

Tätä kaikkea tehtiin vain siksi, että rouva oli ystävällinen. Joskus hän antoi hyvääkin, piparkakun, pullan tai karamellin.”

Entäpä, miten tämän päivän koululainen kuvailisi opettajaansa.

Näin Alaskylän oppilaat: “Opettaja Västilä on komea mies, keisari Nikolain näköinen. Joka ikkunasta kylässä katso-

“Opettaja Västilä on komea mies, keisari Nikolain näköinen.”

taan, kun hän mustassa palttoossaan, kiiltävät kalossit jalassaan, knalli päässään patsastelee maantiellä.

Ja eri hieno hän on taas silloin, kun hän vaaleapukuisena olkihatussaan kävelykeppiään siroisti heilutellen on sunnuntai-kävelyllään. Sellaisia kampeita ei muilla olekaan.

Muistimme, kuinka me pikkutyttöinä opettajaamme vastaan tiellä tullessamme jo kaukaa ‘täsmäsimme’, missä kohtaa olisi paras oikein pysähtyä syvästi niiaten häntä tervehtimään. Näin me häntä kunnoitimme ja aina hän nosti korkealle meille lakkiaan.

Ylinnä muistamme sen juhlallisen näyn, kun opettaja ‘sortuukissaan’ siis pitkässä mustassa takissaan, kravatti valkoisen paidan päällä kaulassaan ja kellonvitjat rinnalla tuli pitoihin. Rinnallaan hänellä oli silloin hieno rouvansa maata viistävässä juhlapuvussaan.

Näin me isoina tyttöinä, juuri koulusta päästessämme kuvailimme opettajaamme. Sellaiseksi hän ulkoiselta olemukseltaan mielimme jäikin.

Vieläkin on koulumaailma erilaisine tapahtumineen rikas elämänsisällön ja muistojen antaja. Luottavaisin mielin, yhdessä koulumme kanssa katsomme tulevaisuuteen. Koulun ulkoisen olemuksen muututtua sen perimmäinen sisältö on pysynyt vuosien saatossa samana.

Tietovyöryjen ympäröimänä ja monenlaisen informaatiotulvan keskellä koulu kasvattaa edelleenkin oppilaistaan itseensä luottavia ja aidosti tuntevia, onnellisia kansalaisia.

Lähteet: Heikki Pentti: Parkanon koululaitos 100 vuotta

Martta Sevio: Isomummu muistelee

Vanhaa 3-tietä Parkanon Alaskylässä, lähellä Kylmänojan siltaa. (Valok. Tarja Terttu Mäkinen)

Viinikanjoen historiaa ja nykyhetkeä

Parkanon keskustaajamaa halkaiseva Viinikanjoki kerää vettä kaukaa Parkanon pohjoisosista.

Lähinnä edeltäviä vesiä ovat Kaidatvedet, Riuttasjärvi, Kairojärvi ja Kairolampi.

Joki kiemurtelee alhaalla omassa laaksossaan moreeni- ja savimaiden läpi kohti etelää.

Maasto laskee tälläkin jokireitillä melkoisesti keskustan alueella, Kairolampi on 107 metriä merenpinnasta, Parkanonjärvi, johon joki viimein vetensä purkaa 90 metriä merenpinnan yläpuolella.

Matkalle mahtuu monta upeata pientä kivikkoista koskea, jotka tällä hetkellä saavat virrata vapaana kalastajien ja rannalla kulkijoiden ilona.

Viinikanjoki alkaa komeasti kohisten Kairokoskesta. Sitä muutamia satoja metrejä alempana on Haapaskoski, jonka alapuolelle virran pyörre on pehmeää savirantaa kuluttaen muodostanut avaran Haapaslammen.

Parkanon ydinkeskustan alueelle mahtuu kolme koskea: Aureentiellä kulkijoilta piilossa on Lehtiskoski, keskustaajaman ylpeys Viinikankoski Leijonapuiston äärellä ja alajuoksua kohti toisella puolen tietä kolmas koski Turpeuslampineen.

Putouskorkeutta Kairokoskella, Haapaskoskella ja Viinikan koskella on 4-5 metriä.

Loppupuolellaan joki rauhoittuu, mutta "Haaroossa" lisää voimaa sille antaa Kallion kaupunginosan alapuolella lähellä vadenpuhdistuslaitosta

Vuorijärven ja Kirkkojärven vesiä tuo va Pappilanjoki. Muhkeana pääjoki virtaa peltoaukeiden ja pajupensaikkojenläpi lopulta Parkanonjärveen.

Monituhatvuotinen historia

Viinikanjoella on takanaan värikäs historia. Aikoinaan tuhatluvulla pirkkalalaiset eränkävijät käyttivät kulureitteinään vesistöjä. Mikäpä olikaan tietömiä taipaleiden kulkijalle reittinä parempi, kuin pohjoisilta metsästysmailta virtaava joki. Kosket tietenkin haittasivat ainakin ylävirtaan kuljettaessa, vaikka korkeanveden aikakin olisi ollut.

Merkkejä kulkijoista on tuhansien vuosien takaa: Linnankylästä, Viinikasta ja Kairokoskesta on löydetty erilaisia kivikirveitä.

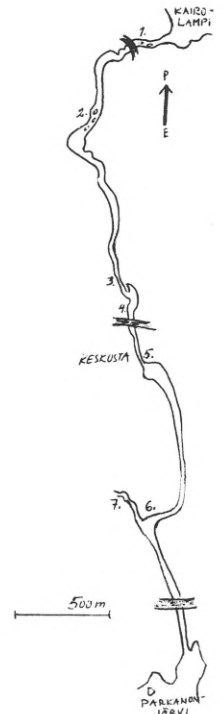
Vakinaista asutusta levisi ilmeisesti ajanlaskumme alkuaikoina emäpitäjistä Hämeen Kyröstä. Täällä oli heikäläisten eräsijoja: kalasaunoja ja metsästyspirtejä.

Jokea pitkin kuljettiin silloin toisenlaisissakin merkeissä.

Kristinuskon levittyä näillekin alueille väki vei lähimpään kirkkoon lapsensa kastettavaksi tai ruumiit haudattavaksi. Ensin Sastamalaan (Vammalan Karkun alueelle) sitten Kyröön (nyk Hämeenkyröön).

Ensimmäinen maakirja vuodelta 1540 kertoo, että täällä oli yksi kylä ja Kanan talo (nyk. Virranhaara). Vuonna 1598 oli yhdeksän taloa mutta vain kuudessa asuttiin. Vähitellen asutus lisääntyi vaikka monet nälkävuodet ja muut koettelemukset vähensivät väkeä.

Moneen kertaan Viinikanjoen varren asukkaat ovat muonavarjoissaan tunteneet sotajoukon ohimarssin. Tätä aluetta ovat käyttäneet kulkureittinään ainakin Nuijasodan aikana Jaakko Iikka ja Laurikainen sekä Suomen sodan aikana Adlercreuzin sotajoukot ja vastakkaiselta suunnalta Venäjän armeija.

1. Kairokoski
2. Haapaskoski
3. Lehtiskoski
4. Viinikankoski
5. Turpeuskoski
6. "Haaroo"
7. Pappilanjoki

Joki ihmisten käytössä ja vähän muidenkin

Vuodelta 1650 on joltisenkin tarkka kartta Kanan maiden halki kulkeneesta Viinikanjoesta. Myöhemmät kartat kertovat ihmisen vaikutuksen lisääntymisestä. Esim. viime vuosisadan kartoissa näkyy miten joen kosket yksi toisensa jälkeen otettiin hyötykäyttöön. Veden liike-energiaa tarvittiin monen myllyn ja sahan pyörittämiseen. Näistä asioista on kirjoituksia Parkanon joulu-lehdissä ja Parkanon Kihniön kirjassa. Viimeisten viidenkymmenen vuoden sisällä rakennelmat joesta ovat hävinneet. Kairokoskesta purettiin viimeiset esteet vuonna 1990.

Nykytilanteessa ihminen on toisella tapaa taltuttanut Viinikanjoen. Kolme kaksikaistaista siltaa ylittää joen: Luomanperäntie Kairokoskella, Aureentie keskustassa ja Kuruntie alajuoksulla.

Monta kaapelia johtoa ja putkea kulkee joen ali tai yli.

Viljelysmaat tai asutus reunustavat kummallakin puolen jokirantoja. Vain muutamiin kohtiin on jäänyt aavistus muinaisesta kasvillisuudesta. Viimeisin muutos on muotoutumassa

Aureentien sillanpielessä Viinikankosken rantamalla.

Kaupunkilaisten virkistykseksi on jo toisella puolen Pienoigolf kenttä ja toiselle puolen tulossa lehtevä puisto ja uimaranta.

Viinikanjoesta on tullut kalastajien toiveitten täyttymys.

Muutamia vuosia sitten jokeen istutettiin harjasta ja taimenta sekä kirjolohta useampanakin vuonna tavallisten kalojen seuraksi. Urheilukalastajat ahersivat talokoivoimin v 1991 jokeen taimenten kutualustoja puolentoista kilometrin

Viinikanjoensilta 30-luvulla.

matkalle Vesihallituksen luvalla ja alan asiantuntjoitten ohjeiden mukaisesti.

Ilmeisesti harjus ja taimen ovat ottaneet omakseen joen. Silloin tällöin, Olli Koiviston kertoman mukaan siimaan tarttuu pientä kymmensentistäkin poikasta eli nämä arvokalat pystyvät lisääntymään joessa. Isoimmat saaliskaloista ovat olleet neljäkymmensenttisiä.

Joinakin vuosina kalaherkkujen toivossa joen rannoilla on vaeltanut myös saukko. Talvella sen vierailun ovat paljastaneet jokipenkan lumeen jääneet lasketelujäljet.

Pienempää riistaa joesta pyydystävät talvenviettoon tulevat koskikarat. Kairokosken rantamilta koskikarujen elämää seuraileva Impi Pentti on havainnut linnun jäävän kesäksi pesimään kosken rannalle muutaman viime vuoden aikana.

Viinikanjoki on hyvä matkailuvaltti Parkanolle. Parituhatta kalastajaa käy vuosittain joella. Ihminen luonnossa-tapahtuman aikoina siellä järjestetään kilpailut perhokalastajille.

Jokea on markkinoitu kymmenisen vuotta ja se on Suomen kymmenen parhaimman perhokalastuspaikan joukossa.

Parkanon urheilukalastajat ovat kaa-vailemassa Haapaslampeen pitkää invalidilaituria, jolloin joen käyttö tulisi entistä useamman saatuville.

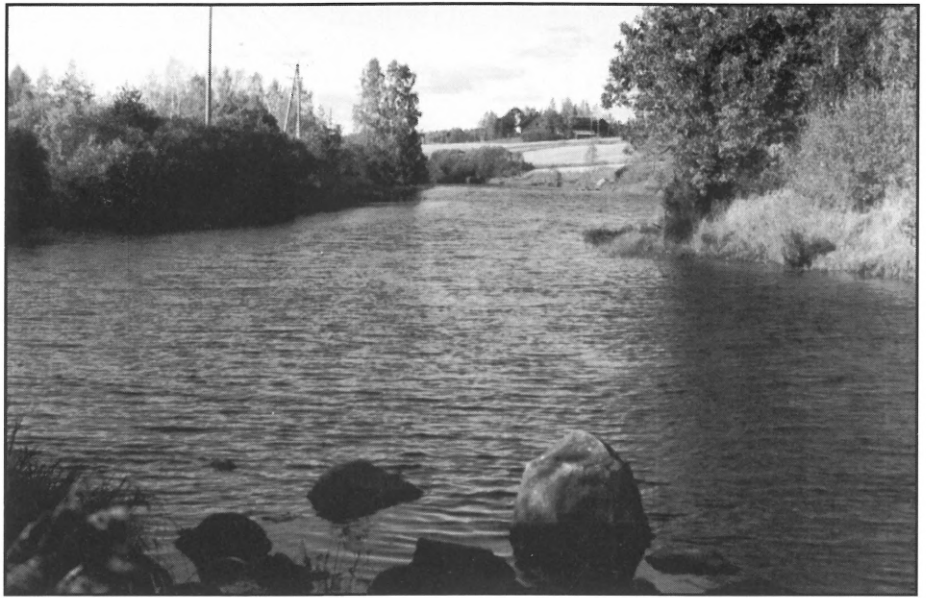
Paitsi Parkanon kalastajat, muutkin tahot ovat ruvenneet huolehtimaan joesta. Muutamia vuosia sitten lopetettiin matonpesu Haapaslammissa ja saatiin vähän ylemmäksi maalle pesupöydät. Jokivesi on käytössä, mutta pesuvesi saippuoinen menee kaupungin viemä-riin.

Rantamien pelloille on jätetty edes kapeat kaistat ruohikkoa tai pajukkoa estämään lannoitteiden pääsyä jokeen.

Alajuoksulla "Haaroon" kohdalla kaupungin jätevesipuhdistamo huolehtii tätä nykyä tehokkaasti jokeen laskettavan veden kunnosta.

Häivähdyksen menneistä ajoista tuntee keväällä jäidenlähdön aikaan ja parhaimpana tulva-aikana. Silloin joen reunat saavat kyytiä: maata ja puita lähtee virran mukana. Alajuoksulla vesi saattaa nousta niityille ja peltojen alaosiin. Vesilinnuilla on silloin juhlat. Lintuharrastaja voi tällöin tähystellä putkellaan vaikkapa suokukkojen turnajaisia, nähdä sinisorsat, haapanat ja telkät soitimella. Pajusirkut ja monet muut pensastoja suosivat linnut, jopa joskus satakieli, hakeutuvat alueelle. Töyhtöhyypät, kuovit, rantasipit ja muutkin tavalliset kahlaajalinnut tapaa keväällä ja myös pesimisaikana rantamilla.

Elämä jatkuu vilkkaana Viinikanjoessa ja ranta-alueilla. Muutosten aika on ilmeisesti edessä, mutta miten jokialue muotoutuu, se on sitten toinen juttu. Jospa joki saisi takaisin vaikkapa rapurunsautensa. Monet Viinikan joen rannalla asujat ovat kertoilleet miten vielä kolme-neljäkymmentä vuotta sitten ravustajilla riitti saalista.

Haapaslammelta alavirtaan.

Kevät tulossa Turpeuslammen rannalle.

Yli-Rytilän kohta Viinikanjoesta.

Olen maalainen - ja ylpeä siitä

*Ilo kuin auringonsäde pilvien raosta
monien harmaiden päivien jälkeen
ilo kuin räystäsvesien laulu
talvipakkasten jälkeen
ilo kuin muuttolinnun hullaantunut lento
tulvaniittyjen yllä
ilo kuin tuulen leikki
hiirenkorvakoivikossa
ilo kuin ystävän askeleet porraspuulla
pitkän ikävän jälkeen.
Ehjä, kirkas, puhdas ilo.
Odottamatta ja ilman aihetta!
Mistä tämä lahja
kun olin jo ehtinyt unohtaa
että se on olemassa?
Jaksan taas taivaltaa
velvollisuuksien takkuisessa viidakossa
tämän lahjan kanssa.
Pitkään. Kevyemmin.
Maaria Leinonen*

On vaikea pukea sanoiksi sitä, mitä tunnen, kun saan elää maalla. Tuo runo voisi olla minun tarinani maallemuutostani, isäni synnyinmaille.

Olen syntynyt maalla, mutta asunut myös kolmessa kaupungissa usean vuoden ajan. Muutto Yliskylään oli kuin paluu kotio, tuttuun turvalliseen ympäristöön. Olinhan viettänyt täällä kesiä lapsesta asti.

En ole ensimmäinen ja viimeinen, joka tuntee tulleen kotiin Parkanossa. Niin moni hakee kodilleen rauhallista paikkaa, suvantoa kaiken turhan hälinän ja stressin keskellä. Enkä ole ainoa, joka palaa sukunsa synnyinsijoille, sillä täällä elämiselle tärkeät, sisäiset palaset lokahtavat kohdalleen.

Kiireisen työpäivän jälkeen istun pihakivelleni. Katselen maisemaa, jossa on peltoa, metsää, järveä, mäkiä. Kiire unohtuu. Voin vain istua ajattelematta sen kummemmin yhtään mitään. Lastenkirja Nalle Puhissa Risto Reipaskin pitää eniten maailmassa siitä, että voi vain kuljeksia ja kuunnella kaikkea mitä kuuluu, tekemättä mitään.

Aivan liian harvoin annamme itsellemme luvan tehdä Ei Mitään. Minun on helppo toteuttaa sitä täällä, metsässä.

Kiireetön keväinen aamuni on tällainen: Vedän keuhkot täyteen raikasta maalaisilmaa. Kuuntelen teeren pulputusta, veden solinaa purossa. Välillä on ihan hiljaista. Niitä hetkiä en antaisi pois.

Hiljaisuus antaa kummasti voimia, saa kiiruun tunteen häviämään.

Talviaamut voivat olla myös toisenlaisia. Lunta on pihassa puolissäareen ja kato on jyrisyttänyt koko kuormansa kulkutielle. Kukaan ei ole ehtinyt tehdä lumi-töitä.

Jännitän, pääsenkö töihin asti auraamattomalla tiellä, urien vedellessä autoa mihin sattuu. Liukkailla keleillä hiekkauto kerkiää tänne vasta päivällä, joten matka keskustaan voi olla todella hermostuttava. Yksi viime talven kotimatkoistani päättyi lumipenkaan myrskytuulen tempaisemana. Onneksi pääsin pelkällä säikähdyksellä. Pyöriessäni sianselkää muistuttavalla kaljamatiellä ketään ei sattunut tulemaan vastaan.

Tyttäretkin vaativat kuljettamaan harastuksiinsa kirkolle, kelillä kuin kelillä. Sitäkin sivukyläläisen elämä on, ajamista edestakaisin.

Entä sitten? Luonto tekee tepposia, pistää minut selviytymään. Kymmenen minuuttia sinne tänne, mitä se häittää?

Elämä se on kuin ruusua vaan... Nautin ruusuistani, ne kukkivat villinä vielä lokakuussakin. Aina keväällä alan hoitaa niitä tarmolla ja rakkaudella, valko-

vuokkojen peittäessä metsän ja tuomien tuoksua.

Sitten tulee kesä...

Nurmikko rehoittaa, kasvimaat pukkaa rikkaruohoja, yrttimaa on sekalainen seurakunta luonnonkukkia ja iisoppejani. Haapa ja paju kasvattavat pihakallion reunalla vesoja nopeammin kuin viitsin niitä hakata. Hetkessä joka nurkka näyttää kaipaavan laittajaa. Entä sitten? Pihapuiden laulajilla ja pöntöissä sirittäville siepoilla on ruokapaikkoja.

Mutta mikään ei voit sitä tunnetta, kun niska märkänä voin katsella leikattua nurmikkaa tai isoa risukasaa, jonka olen saanut aikaiseksi. Vaikka vain harvoin!

Täällä maalla pitää tehdä töitä niin paljon kuin huvittaa. Kunto pysyy hyvänä, siihen en kaipaa pururataa. Omat porkkanat, punajuuret ja perunat, mikä on sen parempaa? Saan kokea onnistumisen iloja, töiden jälkiä. Mutta täällä voin myös nauttia, laiskotella, antaa silmän levätä,

ajatella sinisiä ajatuksia. Tämä on minun latauspaikkana, täällä kerään energiani.

Täällä voin antaa koirani temmeltää vapaasti, tonkia peltoa, haukuskella kuusikossa. Kun astun ulos kodistani, olen metsässä, rauhoittavien puiden keskellä. Jokainen vuodenaika on käsin kosketeltavissa.

Kyläkoulu

Tärkein syy kylälle muuttoon oli, että halusin lapseni pieneen kouluun. Halusin antaa hänelle turvallisen ympäristön. Kyläkoulussa ei kaikki ole uusinta tekniikkaa (paitsi tietokoneet), eikä siellä välttämättä ole kaikkia hienoja opetusvälineitä ja liikuntapaikkoja. Mutta siellä on yhteisö, jossa kaikki tuntevat toisensa, välittävät toisistaan. Ketään ei syrjäytetä, eikä kukaan pääse syrjäytymään. Kyläkoulussa lapsi ei huku massaan.

Välineiden puute pistää lapset tekemään ja keksimään itse. Luonto antaa monenlaista materiaalia, joka tuo tilaa luovuudelle, käsillä tekemiselle. Luontoretkeen ei tarvita kalliita ja työläitä matkoja, koska sinne pääsee pihalta suoraan.

Eivät ne välineet ihmistä opeta, vaan oivallus ja taito etsiä tietoa oikeasta paikasta. Oppi on kaikkien saatavilla, jotka kulkevat avoimin silmin.

Koulumatka on kolme kilometriä. Se tuntui pitkältä. Nyt olen siitä vain iloinen.

Kaupunkilaiset ovat huolissaan lasten fyysisestä kunnosta. He liikkuvat aivan liian vähän.

Meidän koulussamme lapset liikkuvat monipuolisesti luonnossa ja pihamaalla, kiitos opettajien. He oppivat hiihtämäänkin, sillä talkoilla tehty pururata ja latu koulun ympärillä on ahkerassa käytössä. Ne nykyajan sukset, pyh. Eihän niillä pääse kuin valmista latua.

Tyttäreni marmattaa nykynuorten tapaan kolmen kilometrin koulumatkasta, mutta menee sen usein pyörällä. Hän selviytyy ihan hyvin, saaden kuntoa ihan huomaamattaan.

Meille on koulu on kylän sydän hienoimmalla mäellä, kulttuurin, harrastusten ja yhteisten tapaamisten paikka. Meillä kyläläisillä on syy rakentaa sen uimarantaa, siivota sen paikkoja, kohentaa vähitellen koko rakennusta ja ympäristöä, lisätä koulutalon palveluja. Ties mitä siitä vielä tuleekaan.

Lapsistani maalaisia

Tulevaisuudessa ihmisiltä vaaditaan luovuutta, itseluottamusta, uskallusta tarttua erilaisiin asioihin. Katselen lasteni leikkejä. Kaupasta ostetut lelut jäävät pian nurkkaan, kiinnostavimmat leikkivälineet löytyvät luonnosta ja puuplassilta, hiekkakasalta ja kallion kulmilta.

En tiedä millainen ympäristö voisi tarjota paremmat mahdollisuudet lapsen luovuuden kehittymiselle kuin metsä, kalliot, pajupusikot. Tekemistä riittää aina. En muista, milloin lapseni olisivat tulleet sanomaan: äitiii, minulla ei ole mitään tekemistä.

Täällä minun on helppo ottaa lapset mukaan monenlaisiin töihin. He nostavat maasta porkkanoita ja jaksavat aina ihmetellä, miten pienestä siemenestä on kasvanut niin iso pötkö. Meidän pienin

tyttäreemme oli tänä kesänä kaikkein ahkerin poimija perunamaalla, ensimmäisenä marjapuskissa ja innokkain sienten kaivelija.

Tutkimme ruusun kauneutta, perhosen lentoa, sammakon loikkia kasteisessa ruohossa, madon elämää, pikkukalojen vilinää järvestä, lintujen puuhia pesäpönteillä, tintin hyörinää lintulaudalla. Mustarastas konsertoi kallion päällä, pöllön hu-huu kaikuu kuulaassa illassa, haukka valittelee taivaalla varisten ajamana.

Saimme viime kesänä kuulla, että ilves poikineen kävi rannassa fasaanitarihalla, karhunpoikakin eksi talon kulmalle. Kanahaukka nappasi kuistin edestä räkäyvän variksen. Kyy tuli luikertelemaan pihan kulmalle. Hyi kauheeta, sanoimme silloin.

Kylämaisemaamme ovat hevoset laiturumella, ammuva karja aidan takana, lainehtivat viljapellot, heinä- ja rehunkorjuun jatkuva touhu. Maisemaamme ovat järvelle aaltoilevat pelto vitivalkeisessa lumivaipassa, jäniksen jäljet koskemattomassa hangessa, taakan alla taipuvat puut.

Toivon, että voisin tätä kautta opettaa lapsilleni luonnon tärkeyttä meidän elämämme.

Usko tulevaisuuteen

Maalta ja pienistä kaupungeista muutto suurkaupunkeihin jatkuu. Toiset paikat kuihtuvat ihmisistä, ystäväistä. Toisiin tulee ahtautta, ruuhkaa, yksinäisyyttä kerrostalojen pienissä ja kalliissa laatikoissa. Ei naapuri käy yllättäen kylässä.

Lapset ovat väsyneitä, kuten aikuisetkin. Ihmiset eivät löydä mielekästä tekemistä. Voiko ihminen silloin hyvin?

Miksi minä asun maalla? Jotta selviäisin, jaksaisin, säilyttäisin elämänsuoni. Täällä minä olen kokonainen, minä itse.

Olen saanut olla mukana kylätoimikunnassa. Yliskylässä rakennetaan, taistellaan koulun puolesta, kaupataan tontteja. Meillä uskotaan, että vielä on ihmisiä, jotka haluavat elää maalla.

Meidän pitää vaan jaksaa kertoa, että kylämme on antoisa vaihtoehto. Että Parkanon kauniit kylämaisemat puolen hehtaarin puutarhoineen ovat sata kertaa enemmän kuin 600 neliön ylihintainen tontti tai omakotitalon hintainen yksiö suurkeskuksessa. Meillä pystytään, osataan ja nähdään, eikä meitä rajoita tiukka kaava.

Meillä kylillä on kaikki. Eikä maksa paljon, mutta antaa paljon.

Tätä kirjoittaessani istun lempi-paikallani, ikkunan ääressä, josta avautuu maisema Parkanonjärvelle. Jalkani ovat pesuvadissa, jossa on "voimavettä" (männynoksia haudutettu kuumassa vedessä). Ja taas jaksan syksyn harmaudesta huolimatta. Luonto on ihmeellinen. Kokeilkaa!

Tulevaisuuden kuvia kotikunnastani

Elävässä elämässä vain ihmisellä on kyky ajatella tulevaisuutta. Tulevaisuuden kuvien rakentaminen ei ole pelkästään mielenkiintoista, vaan myös hyödyllistä ja välttämätöntä. Monet asiat, joita teemme, tähtäävät siihen, että haluamme muuttaa jotain tulevaa, varmistaa jonkin asian toteutumisen tai vaikuttaa johonkin sellaiseen asiaan, jonka tiedämme kohtaavamme tulevaisuudessa - ehkä lähipäivinä tai vuosien kuluessa. Näin toimimme sekä henkilökohtaisessa elämässämme että myös ryhmien, yhteisöjen ja yhteiskuntien maailmassa.

Tulevaisuutta voi arvailla, siitä voi tehdä johdonmukaisia johtopäätöksiä, kehityksestä voi nähdä ennakkoviestejä ja heikkoja signaaleja tai voimme vain jollakin tapaa "nähdä tulevaisuutta". Omaa toimintaamme säätelemme usein sen mukaan, minkälaisena haluamme tulevaisuutemme - lyhyellä tai pitkällä aikavälillä, omassa elämässä tai yhteisöme toiminnassa. Omaa käyttäytymistämme säätelemme kuitenkin myös siksi, että tiedämme jonkin tulevaisuudessa tapahtuvan asian tai kehityksen sitä edellyttävän. Emme pääse irti juuri koskaan tulevaisuuden ajattelemisesta.

Jalostamalla parempaa

Lisäksi tuhansia muitakin kiehtoo ja kiinnostaa Parkanon tulevaisuus. Minkälainen syntymäkotikuntani on tulevaisuudessa asuinyhteisönä asukkailleen, jotka haluavat elää turvallista, virikkeellistä ja viihtyisää elämää? Pidän itsestään selvänä, että myös tulevaisuuden asukkaat haluavat tehdä työtä sekä saada ja ostaa laadukkaita ja kohtuuhintaisia palveluja terveyden, koulutuksen, kulttuurin, vapaaajan, rakennetun ympäristön ja asumisen odotuksilleen ja vaatimuksilleen.

Jollakin tavalla tulevaisuus on lujasti kiinni nykyhetkessä ja historiassa. Myös kunnan tulevaisuutta tutkiessa on viisasta tunnistaa se, mitä kaikkea ympäröivässä yhteiskunnassa on tapahtumassa.

Se, mikä on vahvasti tyypillistä nyt Parkanolle, luulen että sen varaan tulevaisuuskin suurelta osin rakentuu. Puhdasta, nykyhetkestä tai menneisyydestä irtirevittyä Parkanoa ei ole.

Menneisyyden siteet tähän päivään ja tulevaisuuteen ovat osittain rasitteita, jotka luovat uhkakuvia tai ne ovat vahvuuksia, joita jalostamalla syntyy entistäkin parempaa.

Kirjoittaja etualalla vieressään vs. kaup.joht. Tarmo Aarnio Sari-vaimonsa ja Lauri-poikansa kanssa.

170-vuotias Parkano

Viime kesänä Parkano ja sen asukkaat juhlivat kunnan perustamisen 130-vuotisjuhlaa. Lainaana tässä juhlapuheessani kertomiani, osin kevyellä huumorilla höystettyjä ajatuksiani:

"Haluan vielä irrottautua joksikin aikaa tästä ajasta. Mietin, millainen Parkano on silloin, kun se viettää 170-vuotisjuhlaansa, siis neljäkymmenen vuoden kulluttua. Perspektiivi on nimittäin silloin sama kuin minulle nyt, kun katselen aikaa taaksepäin suurin piirtein tuon saman ajanjakson.

Siis, mitä voi Parkanossa tuolloin tapahtua tai mitä siihen mennessä on tapahtunut?

Parkano on silloin edelleen olemassa. Vuonna 2037 pidettävässä juhlassa juhlapuheen pitää todennäköisesti joku nyt vielä Parkanon päiväkodissa iltapäivähoidossa oleva kuntalainen, joka tuohon juhlaan mennessä on istunut kaksi kautta eduskunnassa, ollut neljä vuotta ministerinä, kaksi vuotta Brysselissä ja juhlavuoden aikaan parastaikaa neuvottelemassa silloin jo kauan käytössä olleen eurorahajärjestelmän sekä Etelä-Amerikan ja Aasian rahajärjestelmien koordinaatiosta. Häntä on muutenkin käytetty asiantuntijana maailman globaalitalouden harmonisoinnissa. Tuollainen on siis juhlapuhuja silloin. Että minkäköläinen Parkano tuolloin 40 vuoden kulluttua voisi olla? Pu-

huja voisi juhlapuheessaan esitelmöidä näin:

"Edellisen vuosituhannen raskas perintö oli epäinhimillinen, eriarvoistava, suurta yhteiskunnallisen päätöksenteon kyvyttömyyttä osoittava kohtuuttoman suuri työttömyys. Se ei ollut ensisijaisesti taloudellinen kriisi, vaan henkinen ahdistus, jossa oikean ja väärän, osaamisen ja kyvyttömyyden sekä oikeudenmukaisuuden ja välinpitämättömyyden rajat hämärtyivät. Työn jakamisen ongelma näytti silloin olevan liian vaikea ratkaista. Vuosituhannen vaihteen päättäjät koki suurta ahdistusta ja pettymystä sekä epäonnistumista myös siitä, että väkivalta ja alistaminen olivat edelleen niin keskeisellä sijalla yhteiskuntien suurten päättäjien selviytymiskeinovalinnassa.

Perinteestä huippulaatua

Samaan aikaan Euroopassa vapaan kilpailun vallitessa tuotantoa ohjattiin eri tuotealueilla sinne, missä tuottamisen edellytykset olivat taloudellisesti kannattavimmat. Se pisti maaseudun elämisen ahtaalle ja siirsi yrityksistä paljon tuotantoa ulkomaille. Suurimmat kaupunkikeskukset vahvistuivat. Kilpailu ja taloudellinen kannattavuus alkoivat entistä vahvemmin säädellä erityisesti tavara-tuotannon sijoittumista. Ammattitaidon, osaamisen ja tuotekehittelyn merkitystä

alettiin arvostaa ja edellyttää entistä vahvemmin kaikissa työtehtävissä. Totta olivat ne vuosituhannen vaihteen viestit, jotka ennakoivat maamme tuotantorakenteen ja asutuksen täydellistä uudelleenrakentumista. Tätä, nyt vallitsevaa yhdyskuntarakenteen kuvaa eivät ihmiset silloin pystyneet näkemään.

Parkanossa oli onneksi oivallettu - tulevaisuuden juhlapuhuja siis jatkaa edelleen -, että menestyvät palvelun tai tavaran tuottaminen on kiinni muutamasta tärkeästä asiasta:

- Tehdään sitä, minkä tekemiseen ammattiosaamisen näkökulmasta on pitkät ja vahvimmat perinteet ja kokemuksen antama etulyöntiasema.

- Tehdään sitä, millä on laajat markkinat ja paljon kysyntää ja kysynnän kasvua

- Tehdään vain huippulaatua

- Työn ja tuotannon on perustuttava sellaisiin menestystekijöihin, joissa verkottuminen eli yhteistyö eri toimijoiden kanssa on mahdollista ja suhteellisen helposti rakennettavissa.

Koska Euroopan Tutkimusinstituutin selvityksen mukaan - puhujamme kuvaillee lähihistoriaa - Suomen elinkeinojen menestysalat ovat edelleenkin metalli, puu ja tietotekniikka, päätti Parkanon metallialan yritysten tuotekehitysryhmä tehdä vuosituhannen alussa kumppanuussopimuksen Otaniemen metallialan teknologiakeskuksen kanssa. Tavoitteena oli kehittää metalliseos, joka mahdollistaa lujemman ja kevyemmän metallirakennetekniikan tuotantorakennuksista. Onnistuessaan tuote pienentäisi rakennuskustannuksia, helpottaisi kuljetuksia ja lisäisi rakenteiden kestävyyttä. Patentit suunniteltiin myytäväksi Itä-Aasian uusien kasvukeskusten rakennusprojekteihin. Tekes rahoitti hanketta ja 15 vuoden tuotekehityshanke tuotti tuloksen, joka sitten lyhyessä ajassa nelinkertaisti teollisessa tuotekehitystyössä työskentelevien määrän.

Parkanossa siis edelleen tuotetaan metallirakenteita, mutta pääosa tämän alan työntekijöistä on tuotekehityksessä. Kumppaneina ovat Kiinan, Saksan ja Brasilian teknologiakeskukset.

Se, että Parkanon puosaaminen jo sadan vuoden ajan oli ollut tunnettua innosti erään puualan yrittäjän, jonka kaukainen sukulinainen kuuluu olleen entisen Tammelan huonekaluliikkeen omistaja, aloittamaan puumuotoilun taideinstituutin. Hän oli oivaltanut sen, että Suomessa puuta kannattaa jalostaa mahdollisimman pitkälle ja yhdistää siihen kansainvälisesti korkeatasoinen suomalainen muotoiluosaaminen. Pitkän puun sahauksen, raakaapuun myynnin, huonekalujen valmistuksen sekä koristeellisten valmistuksen kokemus auttoivat huomattavasti uuden instituutin ja sen ympärille rakennettujen tuotannon perustamista. Nyt Parka-

nosta sitten onkin tullut huomattavin puumuotoilun taiteen keskus.

Avoin arkkitehtikilpailu poiki

Kun myönteinen kehitys antoi riittävästi elämänuskoa, alkoi kaupunkikeskukseen saada arkkitehtonisesti miellyttävämmän ja houkuttelevamman ilmeen. Varmaan siihen vaikutti se, että kaupungin 140 juhluvuoden kunniaksi avattiin kaupunginhallituksen päätöksen mukaan laaja ympäristöministeriön tukema maaseutukaupungin avoin arkkitehtuurikilpailu. Palkintoja varten kaupunki oli budjetissaan varannut riittävästi rahaa niin, että kilpailu herätti kansainvälistäkin mielenkiintoa. Kilpailu tuotti upeita suunnitelmia. Kilpailun voitti työryhmä, jossa oli mukana kaksi suomalaista, kaksi Parkanossa asuvaa japanilaista ja yksi sveitsiläinen. Kaupunkia rakennetaan nykyään tämän suunnitelman mukaisesti.

Varsinainen maaseudun valopilkku syntyi kaupungissa runsas 20 vuotta sitten. Tyhjäntyville maaseudun peltoaukeille alkoi nousta uutta oudonnäköistä pensasta. Maanviljelijöiden paikallinen järjestö oli palkannut tansanialaisen konsultin, joka oli saanut maatalouden tutkijakoulutuksen Irlannissa. Vuosien myötä järjestön koetilalla kehitettiin uusi marjapensas - nimeltään vatukka, joka sopi nimenomaan parkanolaiseen ilmastoon ja maaperään. Sitä viljeltiin nyt parkanolaisilla peltoaukeilla ja marjat jalostettiin kaupungin vähimmäisosakuusyhtiön viini- ja liköörijalostamossa. Menekki oli erityisen aromikkaan makunsa johdosta heti alussa taattu. Laajonen suoalueiden hallaöiden pakkaneen antoi marjoille aromin, jota missään muualla ei ole pystytty aikaansaamaan. Suurta oivalusta olikin se, että entinen suuri kiusantekijä, liian varhainen halla - olikin yht-

äkkiä pystytty jalostamaan menestystekijäksi. Alkon monopolit oli jo ajat sitten kumottu. Usein vieläkin ihmetellään, miten tällaiset monopolit saattoivat estää yhteiskunnan luovaa edistystä ja ihmisten hyvää tarkoittavaa toimintaa."

Perinnekylästä turistikohte

Miten on käynyt 130-vuotisjuhlassa puhuneen kotikylälle? Se on ollut erityisen kiinnostuksen kohteena jo pitkään. Se on ollut rakennuskielossa ties kuinka kauan. Kukaan ei harjoita enää maataloutta tuolla kylällä, jossa vielä 70-vuotta sitten kaikki 13 taloa sai ainakin osan toimeentulostaan maasta. Tuo kylä on ollut aikanaan tyypillinen, tiivis mallikyläyhteisö. Siksi Kulttuurin vaalijat ry käynnisti hankkeen, jonka mukaan kylästä perustetaan perinnekylä ja kaikki talojen toiminta entisöidään kuvaamaan 80 vuotta sitten vallinnutta elämää alkuperäisessä muodossaan. Atk-ohjelmoitu tietokeskus sijaitsee kaupungin atk-valvomossa ja jo puolet entisajan kyläläisiä kuvaavista vahanukeista on valmiina kerrtoon ikivanhoista ajoista, miten maataloutta harjoitettiin. Vahanuket on ohjelmoitu liikkumaan, keskustelemaan ja työskentelemään. Perinnekylä on suosittu turistipyydys. Kuulemma jotkut vielä suhteellisen virkeät vanhukset paheksuvat hanketta, koska heidän entisiä sukulaisiaan on ikuistettu kulttuurin ja turismin palvelukseen."

Jos sanon, että edellä esitetyt mielikuvat ovat joskus totta, olen ehkä yhtä oikeassa kuin ne, jotka sanovat, että niissä ei ole mitään todellista tulevaa. Mielestäni kuitenkin visioiden ja ajatuskuvien kautta voidaan saada aikaan jotain uutta. Ja joka tapauksessa on totta se, että muutos tulevana puolivuosisatana on monipuolisempi kuin se muutos, joka on tapahtunut puolivuosisatana ennen tätä hetkeä.

Parkanosta kasvaa itsenäinen kunta

Parkanon kehitys itsenäiseksi kunnaksi alkoi vuonna 1791, jolloin Kankaanpään, Hongonjoen ja Karvian kappelin asukkaat pyysivät eroa pitäjänkokouksessa Suur-Ikaalisista. Turun tuomiokapituli määräsi pitäjän apulaisen paikaksi Parkanon, kirkkoherran ja kappalaisen asuessa Ikaalisissa. Parkanosta käsin apupappi pystyi helpommin palvelemaan myös karvia-laisia.

Parkanon seudun kirkollinen itsenäistyminen pääsi näin alkuun Ikaalisten emäseurakunnan jakautuessa kahtia.

Taloudellisesti Parkanon seurakunta itsenäistyi vuoden 1806 alussa, jolloin sille määrättiin myös oma kirkonisäntä.

Parkano kuului kylänä Ikaalisten suurpitäjään, jonka hallinnolliset asiat hoidettiin Ikaalisissa. Parkanosta voidaan puhua omana itsenäisenä hallinnollisena yksikkönä vuodesta 1841 lähtien, jolloin marraskuun 29. päivänä keisarillisella käskykirjeellä annettiin saarnahuonekunnalle kappelin oikeudet.

Merkittävä vaihe oman kunnan muotoutumisessa tapahtui vuonna 1866-1867. Parkanon seurakuntalaiset ilmaisivat kirkonkokouksessaan yksimielisesti haluavansa erota Ikaalisista. Ero toteutui seuraavan vuoden toukokuussa. Seuraava virallinen muutos pitäjän alueen kehityksessä tapahtui vuosina 1918 ja 1920 Kihniön erotessa Parkanosta seurakunnallisesti ja kunnallisesti.

Seurakunta ja kunta erilleen 1865

Pitäjänsäntä on pidetty Suomen paikallisen itsehallinnon keskeisenä elimenä. Kirkon omia tarkoituksiaan varten perustamasta itsehallintojärjestelmästä kehittyi vähitellen hallintoelin, jonka toiminta ulottui monille aloille pitäjähäydyskunnan piirissä. Vähintään kaksi kertaa vuodessa pidettävässä pitäjänkokouksessa alettiin kirkon piiriin kuuluvien asioiden lisäksi käsitellä myös maallisia asioita.

Pitäjänhallinnolta puuttui valmistele- ja toimeenpaneva elin; hallinnon teho riippui liian ratkaisevasti kirkkoherrasta. 1850-luvulle tultaessa papisto alkoi äännekkäästi vaatia, että papinvirkaan kuuluvat asiat otettaisiin siltä pois. Herätysliikkeet alkoivat pitää pappia ensi sijassa sananjulistajana ja sielunhoitajana.

Keskustelu kunnallishallinnon uudistamisesta heräsi varsinaisesti 1850-luvun lopulla. Helmikuussa 1865 annettiin asetus, joka perustui säätyjen vuosien 1863-1864 valtiopäivillä tekemään päätökseen. Kunnallisasetus erotti kunnan ja seurakunnan sekä sääti kunnallisverotuksen.

Valmistelevana ja toimeenpanevana elimenä tuli kussakin kunnassa olla kunnallislautakunta, johon kuului esimies ja varamies sekä vähintään viisi jäsentä. Tärkeäksi osoittautui kunnallislain määräys, jolla velvoitettiin määräjän kuluessa perustamaan uusi hallinto. Kunnallishallintoon siirtyminen kohtasi maamme useissa kunnissa jyrkkää vastusta. Uudistuksen toteutuminen otettiin esille helmikuussa 1866. Asiasta keskusteltua päätettiin yksimielisesti perustaa kunnallishallitus ja lautakunta Parkanoon. Turun ja Porin läänissä vain Ulvilassa oli siirrytty uuteen hallintoon aikaisemmin kuin Parkanossa.

Kunnallishallinnon käynnistyminen sattui raskaiden nälkävuosien kohdalle. Köyhäinhoidosta ja kiertelevistä kerjäläislaumoista huolehtiminen saattoi uuden hallinnon miltei mahdottomilta tuntuvien vaikeuksien eteen. Katovuosista huolimatta 1860-luku oli voimakasta taloudellista nousukautta. Liberalismin talouspoliittinen ohjelma elinkeinovapauksineen toteutettiin pääpiirteissään 1860-luvun loppuun mennessä. Puutavaran kysynnän kasvu ulkomailla aiheutti Suomen metsätalouden keskuudessa voimakkaan, ennennäkemättömän nousun.

Naiset ja torpparit ilman äänioikeutta

Kunnallishallinto loi toimikentän ja äänioikeuden pääasiassa talollisille. Kulu tilallisten ja tilattomien torppareiden välillä kasvoi entisestään. Asetuksen määräykset sulki kunkokouksesta pois mm. palkolliset, jotka olivat toisen isännyyden alla; heillä ei ollut siellä äänioikeutta. Myös naisten osanotto oli rajoitettu, sillä vain lesket ja täysi-ikäiset naimattomat naiset saivat ottaa osaa kokouksen päätöksiin. 1870-1880-luvuilla kokouksissa käynti oli hyvin vilkasta, mutta 1890-luvulla kokoukset oli usein peruttava osanottajien puutteen vuoksi. Vuoden 1905 suurlakon jälkeen kokouksissa käynti alkoi jälleen vilkastua. Silloin torpparitkin alkoivat ottaa enemmän osaa kokouksiin.

Alkuvuosina kunnalliskokouksia pidettiin 3-10 vuodessa, usein sunnuntai- ja jumalanpalveluksen jälkeen. Kokouspaikkana oli pitäjän tupa, mutta rakennuksen kunnan huonontuessa päätettiin vuokrata Raiskion talon pirtti kokoushuoneeksi. Vuoden 1911 alusta kunnan kokoukset siirrettiin Päivölään, Suomalaisen Seuran taloon.

Viime vuosisadalla äänestykset suoritettiin Parkanossa mies ja ääniperiaatteella. Vuoden 1865 asetuksen mukaan äänimäärä jakautui veroluvun eli mant-

taalin mukaan. Yksi veroäyri (vuonna 1898 vastasi 100 mk:n tulo yhtä veroäyriä) antoi yhden äänen, yhdellä henkilöllä sai olla enintään kuudesosa läsnäolevien yhteisestä äänimäärästä. Rajoituksesta huolimatta äänestysmenettely oli siis varsin edullinen tilallisille ja virkamiehille.

Tehtäväjako, lautakuntia

Vuonna 1881 perustettiin Parkanoon holhouslautakunta, jonka tuli hoitaa sellaisten ihmisten asioita, jotka eivät itse kyenneet huolehtimaan omaisuudestaan. 1900 vuonna asetettiin kaikkia neljää kansakoulua varten kansakoulujohtokunta. Vuonna 1898 kunnallisasetus teki mahdolliseksi uuden elimen, tutkijalautakunnan perustamisen. Tutkijalautakunta käsiteli verovalituksia. Torppareiden ja mäkitupalaiosten tuleminen mukaan kunnalliselämään edisti vuokralautakunnan perustamista v. 1909. Sen tehtävänä oli vuokrasopimusten vahvistaminen ja erilaisten korvausta arvioiminen.

Maailmansodan vaikutukset heijastuivat myös kunnalliselämään monin tavoin. Elintarviketilanne ja työttömyys lisäsivät kunnan tehtäviä, mikä puolestaan johti uusien lautakuntien perustamiseen. Kiristytvä elintarviketilanne pakotti kunnan v. 1917 perustamaan elintarvikelautakunnan. Häätäputöiden järjestämistä varten perustettiin työttömyyslautakunta. Samoihin aikoihin aloitti toimintansa myös asutuslautakunta, jonka tehtävänä oli tilattomien asuttaminen.

Kunnan tehtäviin luettiin v. 1865 asetuksen mukaan mm. kansakoulujen asettaminen, yhteisten järjestys- ja talousasioiden hoito, terveydenhoito, lainamaksasiinin perustaminen ja hoito, yhteistä järjestystä koskevat asiat, palotorjunta, petoeläinten hävittäminen sekä kunnallisten rakennusten perustaminen ja hoito. Myös tie-, siltä- ja kyyditysasioissa kehitys kulki kohti kuntakeskeisyyttä.

Kunnallishallintoa perustettaessa päätettiin, että lautakunta itse valitsee keskuudestaan rahastonhoitajan. Tavallisesti kunnallislautakunnan esimies joutui hoitamaan rahaston ja tilit. Kunnalliset asiat tuli hoitaa asetuksen mukaan luottamusmiesten avulla ilman muuta palkkiota kuin kuluja oli. Esimiehille alettiin Parkanossa alusta asti maksaa palkkaa. Kunnallislautakunnan jäsenet olivat oman itsensä ja tilansa edessä vapautettu kunnallisverosta. Verovapaus kuitenkin poistettiin. Vuoden 1918 lopulla päätettiin perustaa kunnankirjurin virka. Kunnallislautakunnan esimiehen työtaakka keventyi huomattavasti, kun kunnallinen kirjanpito, pöytäkirjojen laatimi-

nen ja kaikki kunnallista hallintoa koskevat kirjoitustehtävät siirtyivät kirjurille.

Valtuustojen muodostaminen maalaiskuntien ylimmäksi itsehallintoelimeksi oli käynyt mahdolliseksi vuoden 1865 kunnallisasetuksella, mutta valtuustojärjestelmän sopeutuminen 1800-luvun kunnalliselämään kohtasi eri tahoilta suuria vaikeuksia. Monet jo perustetut valtuuston lakkautettiin.

Ensimmäiset kunnallisvaalit ja valtuusto

Parkanon ensimmäiset kunnallisvaalit

15.1.1919 jouduttiin pitämään vaikeissa olosuhteissa, sillä juuri sodan jälkeen työttömyys ja elintarvikkeiden puute rasittivat kuntalaisten jokapäiväistä elämää.

Ensimmäisen kunnanvaltuuston toiminnalle oli suureksi hyödyksi, että monet valituista olivat tunnettuja ja tottuneita kunnallismiehiä jo aikaisemmilta vuosikymmeniltä. Parkanon kunnanvaltuutetut kokoontuivat ensimmäiseen istuntoonsa 10.2.1919.

Suurella ääntenemmistöllä valtuuston puheenjohtajaksi valittiin lääninro-

vasti Fr. V. Tommila, joka hoiti saamansa luottamustehtävän ansiokkaasti kuolemaansa asti. Kunnallislautakunnan jäsenmäärä laskettiin viideksi ja sen esimiehenä jatkoi toimintaansa Emil Möhkö. Kunnankirjuriksi valittiin Aarne Salonen ja kunnan rahastonhoitajaksi suljetulla lippuäänestyksellä kauppias Emil Lehto.

Lähteet: - WSOY:n Ajasta aikaan lukion historia, 1996

- Parkanon ja Kihniön kirja (toim. Heikki Rantatupa) 1971

Kirjoittaja: T.J. Parkanon aikuisopiston lukio-opiskelija

ANNI HAVUNEN, Tuulenkylä

Muuttuva maailma

Tupasvilla, niittyvilla, rutas... Suoheinällä on monta nimeä. Lumen sulaessa varhain keväällä keitaalta, nousi sinne valkotukkainen niittyvilla. Kova maa oli vielä eloton, mutta suo jo työnsi valtoimenaan kaunista heinää. Karjan rehusta oli usein puute keväällä, pienissä asumuksissa varsinkin. Silloin naiset ja lapset ottivat säkit ja esiliinankin helma kelpasi ja suunnistettiin suolle.

Valkotukkaa oli helppo vetää ja pian oli pussit niin täynnä kun jakettiin kantaa navettaan siellä odottaviin suihin. Sitä heinätyötä kesti siihen saakka kun laidunmaa alkoi vihertää. Suo oli märkä ja kylmä, kumisaappaita ei ollut silloin. Kunhan jotkin risat sai jalkaansa.

Niinpä niin, se oli sitä aikaa se. Keitaat ovat kokeneet täydellisen muodonmuutoksen. Ihmisen kekseliäisyys on rajaton. Kehiteltiin voimakkaat koneet joilla kuivattiin valtavat alueet. Upottavat hetteet ovat muisto vain. Suo oli kokenut voitajansa, ihmisen. Valkotukka ei noussut enää lumen jälkeen, sen elämä oli loppunut. Vai oliko? Ahne ja kekseliäs ihminen ei antanut sellaista tapahtua. Kun oli

saatu aikaan taitavia koneita, piti niillä olla käyttöä ja hyöty sellaista.

Uteliaisuus on kehityksen alku ja niin annettiin koneen katsoa mitä siellä suon uumenissa olisi. Sieltä löydettiin, jos ei ihan kultaa, niin likipitään yhtä arvokasta tupasvillan maatumutta kuitua. Sitä ei käytetä nyt eläinten rehuksi, ei toki. Parempaa, paljon parempaa, iki-ihania asusteita ihmisille. Huh huh, hiki tulee jo ajatuksesta.

Silloin, kun naisväki kahlasi puutteen pakottamana märin jaloin ja helmoin eläinten hengen pitimiksi suolla, jos joku tietäjä olisi ennustanut näitä aikoja, olisivat ihmisparkojen pasmat menneet solmuun pahemman kerran. Ehkä siellä jossain suon laidalla vieläkin lumen lähtiessä jokunen valkotukkainen rutas katselee yksinäisenä vieraaksi muuttunutta outoa maisemaa.

Ei asusta lintuja, kurki vain käy katso-massa menetettyä kotipaik-kaansa. Sen äänessä on haikea sointu lentäessään, minne?

Vieläköhän nerot keksivät parempaa, vai lieneekö kalenteri jo täynnä?

Vieläkö muistat?

Siitä on jo yli 20 vuotta, kun Parkano-
viikkoa vietettiin ensimmäisen kerran.

"Parkano-viikon suosio yllätti järjes-
täjien odotukset, niin etteivät ne voi enää
suuremmiksi tulla käytettävissä olevissa
tiloissa. Keskiviikon matineassa sali oli
suorastaan pakahtua. Matineassa oli lä-
hes viissataa henkeä". Näin kirjoitti sil-
loinen Satakunnan Kansa. Juhlien järjes-
telytoimikunnan puheenjohtaja Kauko
Kosola oli myös iloisesti yllätynyt kan-
sakoululla järjestetyn juhlan yleisö-
menetyksestä.

Matineailan aloitti Parkanon torvisoit-
tokunta puhaltamalla Melartinin Juhla-
marssin musiikkiyliluutnantti Matti
Miikulaisen johdolla. Myös Peltomäen
Hintriikan surumarssi kuului ohjelmis-
toon. Naisvoimistelijoiden äiti-lapsiryh-
mä esitti Aamutunnelmia ja reippaan
"Hölmöläisten jenkan", joka sai yleisöl-
tä voimakkaat suosionosoitukset. Nuoret
parkanolaiset pianotaiturit Anna-Mari
Koivisto ja Saara Pentti esiintyivät seu-
raavaksi kuin vanhat tekijät konsanaan.

Soili Myllymaa yllätti järjestäjät ja toi
Jyväskylän Yliopiston liikuntatieteitten
laitokselta kuuden tytön Jazz-baletti-
ryhmän.

Kansanlaulukvartetti Parkanon "Koi-
vistolaiset" - Anneli, Arvi, Hilikka ja Vil-
le - lauloivat Tuomas Hyytisen sovittamat
kappaleet: Kesän vihreät lehdet, Käki ja
Pöllö sekä Mennyt kesä. Veli-Matti
Friiman ja Jorma Järvenpää toivat oman
lisänsä reippaalla harmonikan soitollaan.

"Veeruska" esitti yksin sekä kera "Vil-
len" (Väinö Hiivala) mustalaissävelmiä.
Yksi juhlan vetonaula oli ihan varmasti
Parkanon kanttorin poika Raimo Roiha.
Hän valloitti yleisön ja meidät muut esiin-
tyjät hienostuneella käytöksellään ja sy-
dämen pohjasta tulevalla soitollaan. Rai-
mo esitti oman sävellyksensä Tallinnan
illat sekä Schubertin Konserttivalssin.
Saimme häneltä ja kannustavalta yleisöl-
tä rohkeutta esiintymisellemme ja
taismalle kaikki ylittää itsemme. Niin ai-
nakin yleisön raikuvat kättentaputukset
antoivat ymmärtää.

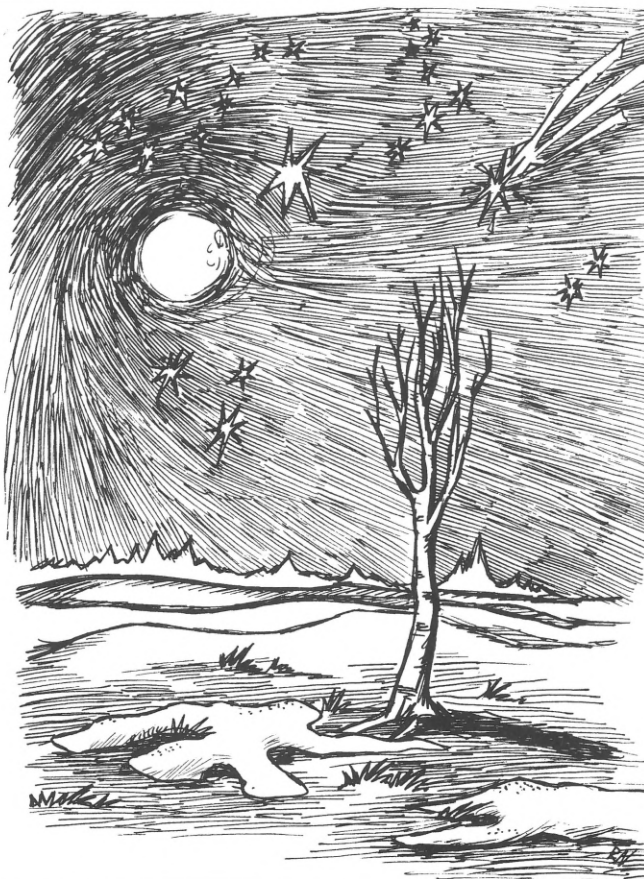
Niin ne vuodet vierivät. Ei ole enää
keskuudessamme Roihan Raimoa, ei hän-
nen äitiään Toinia. Me parkanolaiset
muistamme heitä ja monia keskuudestam-
me poisnukkuneita ystäviämme lämpimin
ajatuksin. Tätä kirjoittaessani soi radios-
sa Tapio Rautavaaran laulama "Laulu
kaunein vain hetken helkähtää".

"Tuoksussa tuomien..." lauloivat hai-
keasti Raili Mansikkamäki ja Väinö
Hiivala. Heitä säesti Raimo Roiha.

Nyt syksyn väriloistokin on himmen-
nyt. Edessämme avautuvat lumivalkeat
pellot ja puistot. On aika hiljentyä joulun
viettoon. Riennämme kuuntelemaan,
kuinka kirkossa joulun laulut helkähtää
ja laulamme itsekkin riemurinnoin kaikki
kauniit lapsuutemme joulun laulut.

Rauhaisaa juhlan aikaa kaikille
Parkanon Joulun lukijoille!

HELLIN SALMENOJA

Talven selkä taittuu

*Talven selkä taittuu
ja maaliskuu mailleen saa.
On ihanainen kuutamoilta,
se romantiikan kukkimaan saa.
Maailman turuilla tuiskut ja tuulet,
vinkuen, vonkuen, sinkoelee.
Lumihiihtaleet kilvan leijaa,
sinne, tänne, mailleen menee.
Öinen taivas ja tähtien välke,
tähtenlento armaan tähden.
Otavat ja Saturnukset siellä on,
tuo onnentunteen sydämeen.
Kirkas taivas ja revontulien vyö,
ihmiset valvovat, kun uni ei saavu.
Muistot rakkaat ja sykhdyttävät,
täyttävät mielen kuin metsämiehen
laavu.*

MAIJA TIMONEN

”Ainon perikunnan” tanhumatka ”ulkomaille”

Talvella -96, meidän harvinaiseksi käyneissä harjoituksissa, oli puhetta, että kyllä kesällä johonkin on päästävä, pois kotoa nimittäin. Ja mikä sen mukavampi porukka kuin me ja mikä sen rentouttavampaa ja kuntoa kohottavampaa onkaan kuin kunnan tanhutapahtuma kesäisessä helteessä. Niinpä matkaan ilmoittautuivat ne kenellä oli mahdollisuus lähteä, poisjäänti sallittiin vain jos oli esittää vaimon/miehen / lasten/ tyttö- / poikaystävän/ ilkeän pomon/ kotieläinten vetoamus olla päästämättä tanhuajaa kesän parhaille ”festareille”.

Treenit oli pakko pitää uudelleen, jottei ihan ilman harjoitusta mentäisi esiintymään, nimittäin yhteisohjelmassakin on omat kuvionsa ja piirinsä, jotka pitää harjoitella. Tampereen tanner täräsi kun harjoittelimme toukokuun alussa. Tuomisen Artolla oli tanhut hallinnassa ja niin meitä vietiin: Yhteisohjelmasta juoksuaskelta ja polskaa sinne ja Suomen ohjelmaan kuuluvaa laukkaa ja kävelyä tänne... Jo vain oltiin valmiina kesän kenttä näytökseen.

... Nordlekiin, Vaasaan

Heinäkuun toinen viikko oli hieno jo ilmoiltaan, saati kun me loppuviikosta pääsimme lähtemään. Olimme sopineet tapaavamme Vaasassa. Laaja käsite, ajat-

”Ainon perikuntaa” perheineen Leena ja Kari Arffmanin häissä kesällä -97 Auranmolla.

telet, mutta kuka ei toistansa näin monen vuoden jälkeen löydä ei ole tanhuaja siimmältään, nimittäin vaistoat ”hengenheimolaisen” monen aistin avulla: näet supikkaat jalassa, haistat makean hien hajun, kuulet hillitöntä nauramista ja tunnet miten sydämet sykkivät samaan tahtiin jne. Torstai-iltana löysimme kaikki itsemme majoituskoululta 3. Oli siinä vaan Sata-Hämeen tunnelmaa jostain vuosikymmenien takaa!

Nälkä kurni ja tunnelmia oli päästävä haistelemaan. Mervi ja Veli-Jussi olivat tulleet jo aikaisemmin päivällä ja heidän opastuksellaan lähdimme Vaasan iltaan. Tapahtumia oli niin keskustassa torilla, kuin koulujen liikuntasaleissa ja raviradallakin. Kun kupu oli täytetty niin pääsimme nauttimaan lämpöisestä kesäyöstä tanhun pyörteissä. Raviradalle oli pystytetty kolme isoa telttaa ja jokaisessa niissä oli ohjelmaa. Jokainen osallistuva maa veti omat tuntinsa ja kaikki innokkaat tanhuajat harjoittelivat ja tutustuivat erilaisiin pohjoismaisiin tansseihin ja lisäksi monet tunnetut tanhuohjaajat ja

koreografit pitivät omia ”oppituntejaan”, joihin jokaisella oli mahdollisuus osallistua. Kyllä siellä oppi ymmärtämään niin norjan kuin tanskankin kieltä yllättävän hyvin, ja tanssiessahan nyt ei paljon tarvitse puhua, tanhut kun olivat kaikilla osallistujilla sydäntä lähellä. Monta tuntia vierähti teltoilla ja sen jälkeen vielä koulun juhlasalissa yötaansseissa. Yöunet jäivät monena yönä vähiin, mutta oli hienoa kun tiesi, että niin oli melkein kaikilla muillakin käynyt. Vaasan Teatterissa olimme yhtenä päivänä katsomassa tanhukonserttia ja torillakin pyöri melkein non-stoppina eri maiden ryhmien esityksiä. Jokainen vain valitsi itse mihin halusi mennä ja mitä tehdä.

Yhteisesityksen harjoitukset olivat kovaa treeniä ja uudelleen saman homman ottamista. Kun kaikki maat olivat harjoitelleet ohjeista huolimatta hieman eri tavalla ja kun urheilukentällä on tuhansia tanhuajia, joita ohjaaja yrittää liikutella tulkin avustuksella haluttuihin suuntiin niin siinä on sitä jotain. Suomen ryhmät harjoittelivat oman ohjelmansa myös ja sitäkin kyllä ”väännettiin”, vaikka kaiken piti olla kerralla selvää. Lauantaina illalla meillä oli esiintyminen, joka alkoi järjestäytymisellä raviradalle, josta kaikki ryhmät kävelivät kulkuena maiden lippujen perässä urheilukentälle, jossa pääjuhla oli. Ilta oli lämmin ja tunnelmallinen, tanhut sujuivat hienosti ja vielä oli yksi yö jäljellä, jolloin sai haistella pohjoismaisia tuulia ja nauttia miellyttävästä kesäyöstä uusien ja tässä vaiheessa vanhojenkin tuttavien kanssa. Raviradan teltojen narut meinasivat revetä liitoksistaan ja nestettä ja ruokaa kului, kun kaikki kynnelle kykenevät olivat hiki hatussa nauttimassa tanhun hurmasta.

Kyllä me olimme kaikki ”kypsää kaamaa” kun pääsimme tältä reissulta kotiin. Monta päivää kului ennen kuin arki oli jälleen sitä normaalia. Kyllä on taas mitä vanhana keinutuolissa muistella!

Kesä talven keskelle

-muistoja Parkanon aikuisopiston ja nuorisoseuran kansantanssileiristä

Tanhuajien leirikaste vaati hyvää kuntoa, ketteryyttä...

Ensimmäinen päivä

Kaunis kesämme loi ensimmäisiä helteisiä säteitä musiikkiopiston pihaan perjantaina 6.6. sinne kokoontuneille innokkaille tanhuajille. Pakkauduimme autoihin ja suuntana oli Vahojärven leirikeskus.

Leirimajapaikassamme purimme laukkumme ja aikaa tuhlaamatta puolet leiriläisistä aloitti tanssiharjoitukset ja loput lähtien tutustumaan lähiluonnon

ihmeisiin. Tanssissa harjoiteltiin tanssin perusasioita (olihan kysymyksessä 7-13-vuotiaiden leiri); rytmiä, kehon hallintaa, perusasteita, uusia tansseja ja laulantaista esiintymistä varten pientä sikermää.

Ryhmittäin valmistettiin myös pikku tanssi sävelmään "Kiikkuri kaakkuri". Katsoimme yhdessä myös videolta kuinka hollolalaisten ryhmät tanssivat ja lauloimme kansanlauluja ulkona huikai-

sevassa auringonpaisteessa. Mainiot säestäjämme, Eerika ja Marjaana jaksivat aloittaa aina alusta ja kannustaa meitä, heillä ei paljon hengäh-dysaikkaa ollut.

Luontopolun, tanssin ja hauskojen leikkien jälkeen olikin nautinnollista pulahtaa vilvoittavaan Hankojärveen. Etelämaalainen helle verotti varmasti kaikkien askelten keveyttä, mutta kaikesta huolimatta vilskettä muuten niin rauhallisen leirikeskukseen rantatiellä riitti. Ei myöskään ollut mikään ihme, että mainion keittäjämme taikomat maukkaat sapuskat katosivat lautasilta kuin tuhka tuuleen. Iltasaunan ja uinnin jälkeen nukkumatti odotteli jo kaikkia leiriläisiä sängyn laidalla.

Toinen päivä

Toinen leiriaamu valkeni yhtä aurinkoisena kuin ensimmäinenkin. Kun kaikki olivat saaneet itsensä käyntiin, oli paha-aavistamattomilla leiriläisillä edessään karmaisevan ihana kokemus: leirikaste. Kosta vannonen tanhuajat siirtyivät portille odottamaan tulevaa koitosta. Turhaan he kuitenkin vapisivat pelosta; kaste oli ryhmähenkeä kohottava letkarata, joka yhteistyöllä ja maltilla suoritettiin läpi ilman kauhukokemuksia. "Tanhuvalan" jälkeen suihkutettiin kaikkien leiriläisten selkään vettä, kuten kunnan leirikasteeseen kuuluu. Ja sitten tanssimaan...

Ennen odotettua iltatilaisuutta ehdittiin

ja vakaumusta ryhtyä ikuisiksi tanhuajaksi. "Kerran tanhuaja, aina tanhuaja".

*Myös leirin aikuiset saivat ansaitseman-
sa osan leirikasteesta.*

vielä paljon. Uinnin ja tanssin ohella leikimme, lauloimme, piirsimme ja ennen kaikkea nautimme täysin rinnoin upeasta leirisäästä. Myös leirin aikuiset saivat kutsun täysvaltaisiksi leiriläisiksi. Jos ei yhtä ketteryyttä vaativaa kuin lasten leirikaste ja rata, niin ainakin yhtä märkää kyytiä tarjottiin kaikille aikuisille tasapuolisesti.

Iltajuhla

Iltapäivällä piha täyttyi uusista leiriläisistä ja vanhemmista. Kevätkauden päätösjuhlissa esitettiin vanhemmille tanhuja ja laulettiin. Yhteinen ilta pehmensi varmasti myös pienempien (5-6-vuotiaiden) tanhuajien erontuskaa.

Reippaasti nuo tulevat leiriläiset illan päätteeksi moikkasivat vanhempiaan ja riensivät leirikeskuksen rantsaunan kuumiin lölyyihin. Virtaa riitti vielä saunan ja uinnin jälkeiseen iltapalaan ja rentoon seurusteluun uusien leirikamujen kanssa. Ja juuri kesken parhaimpien juttujen piti painaa pää tyynyn ja rauhoitua.

Kolmas päivä

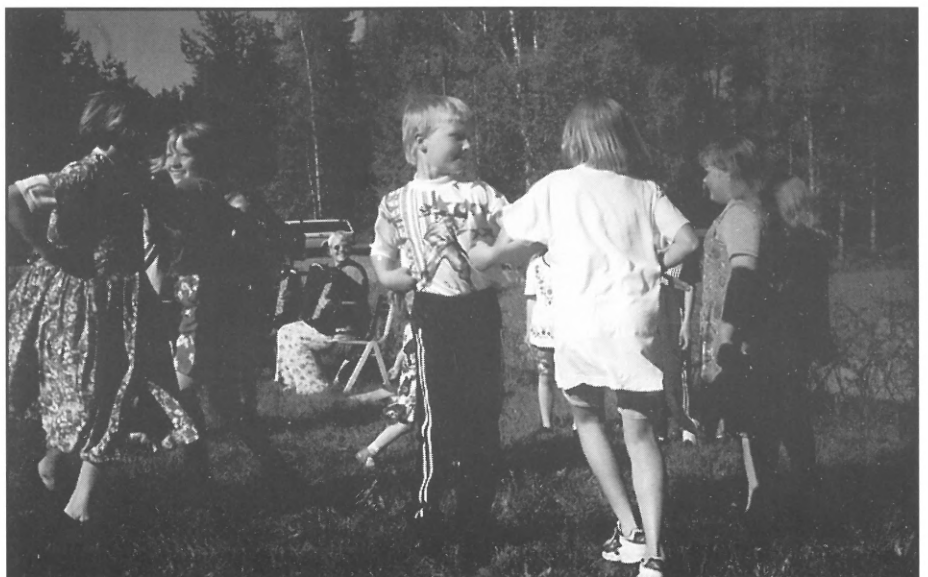
Enemmän tai vähemmän rauhallisesti nukutun yön jälkeen aurinko herätteli meidät sunnuntaiamuna pehmeillä säteillään kutitellen. Ohjelma olikin jo vanhaa rutiinia: tanssia, leikkejä, piirteilyä, uintia ja kesäiseen luontoon tutustumista. Iltapäivällä havahduimme hertkullista jäätelöä nuollessamme leirimme olevan jo lopuillaan. Ja pian vanhemmat jo saapuivatkin.

Lämmin kiitos reippaille tanhuajille, taitaville säestäjille, iloisille ohjaajille ja keittiössä hääränneille kokeille apulaisineen. Ensi keväänä leirit ovat 15.5.-17.5.

Hyvää tulevaa tanhuvuotta kaikille.

Leirin kohokohta oli iltajuhla, jossa laulettiin ja...

tietysti tanssittiin.

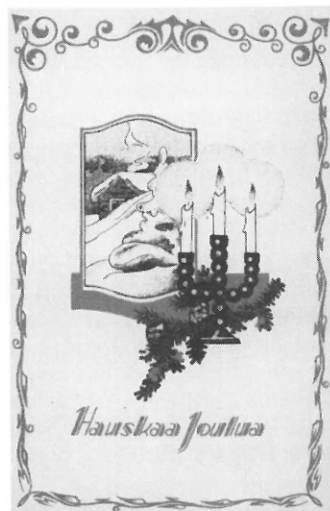
Kynttilät loistaa

Sanat ja sävel: TAITEILIJATAR
Sov. A.P.

Pie-nen mä-kin ik-ku-nal-la on kynt-ti-lä pie-noi-nen kuin
Jee-sus-lap-si sei-mes-sän-sä lois-taa Ei se mi-tään p44-dä
ei se vaa-di-kaan, mut sil-ti luo se lois-tet-taan.
Jh-mis-sy-dä-men se her-käks säia ja va-lol-laan pa-huu-den voit-taa
Luo se tuik-keel-laan tai-vaal-li-suut-ta pääl-le maan. Kynt-ti-lät
lois-taa sy-dä-miim-me tuo-den meil-le jou-lun sa-no-maa, kynt-ti-lä.
lois-taa val-kein lie-kein i-lon sa-no-maa näin ker-to-en, kynt-ti-lä
lois-taa sy-dä-miim-me tai-vaan juh-lan tuo-den pääl-le maan.

2. Tuon pienen kynttilän lailla voit
nähdä valon sen.
Sen valon, joka hiipii sydämiimme.
Se saa aikaan Joulun,
Joulun parhaimman
ja antaa mielen jaloimman.
Tuo valo, joka pelastaa ja
pimeyden poistaa, luo taas loisteellaan
rakkautta päälle maan.
Kynttilät loistaa sydämiimme
tuoden meille Joulun sanomaa,
kynttilät loistaa kirkkain liekein
ilon sanomaa näin kertoen,
kynttilät loistaa sydämiimme
tuoden meille rauhan aina vaan.

3. Voi kaikki varmaan tietää,
se kuinka lämmittää,
kun toinen toistaan aidoin mielin kiittää.
On aika Joulun tullut ja murheet
unohtuu ja rauha maahan laskeutuu.
Tuo valo, joka pelastaa ja pimeyden
poistaa, luo taas loisteellaan
taivaallisuutta päälle maan.
Kynttilät loistaa sydämiimme
tuoden meille Joulun sanomaa,
kynttilät loistaa valkein liekein
ilon sanomaa näin kertoen,
kynttilät loistaa sydämiimme
taivaan juhlan tuoden päälle maan.

Brander-sukuisista metsänhoitajista Parkanossa

Parkanon hautausmaalla on sukuhauta jonka kiven alla lepää mm. kaksi Brander-nimistä metsänhoitajaa, isä ja poika. Heistä jäljempänä. Laajaan Brander-sukuun kuuluu monia henkilöitä, jotka omana aikanaan ovat olleet yhteiskunnassamme tunnettuja. Nimi esiintyy suomennettuna mm. muodoissa Paloheimo ja Palosuo. Seuraavassa esiteltävien lisäksi Parkanossa toimi 1860-luvulla myös kolmas tämänniminen metsänhoitaja, Albert Brander. Hän muutti täältä Kokkolaan jääden sinne pysyvästi asumaan.

CASIMIR BRANDER 1835-1898 syntyi tuomarin perheeseen Kristiinassa, tuli ylioppilaaksi Vaasan lukiosta 1855 ja kuunteli sen jälkeen yliopistossa oikeustieteen luentoja. Käytyään metsänhoidon kurssin Noran metsäinstituutissa (Ruotsissa) hän suoritti täällä kotimaassa maanmittauksen ja metsänhoidon ylihallituksen virkatutkinnon v. 1859 ja nimettiin heti metsänhoitajan tehtäviin. Metsähallituksen toiminta oli nimittäin juuri tuolloin Suomessa alkamassa ja Casimir Brander oli ensimmäisiä virkamiehiä, joita sen tehtäviin otettiin.

Uusi metsänhoidon ylihallitus jakoi maan valtionmetsät noin puoleensataan hoitoalueeseen, joiden jokaisen johdossa oli metsänhoitaja. Aluksi Branderin työpaikkana oli Iin hoitoalue, kunnes hän v. 1873 sai siirron Parkanoon Aureen hoitoalueeseen. Vuonna 1892 hänet nimitettiin Turun-Hämeen läänien alueelle ylimetsänhoitajaksi eli aluemetsänhoitajien esimieheksi. Asuinpaikkana säilyi kuitenkin Parkano. Casimir Brander kuoli Parkanossa omistamassaan Rauhalan talossa 62-vuotiaana v. 1898.

Casimir Brander oli aktiivinen, monien hyvien harrastusten mies. Pohjois-Pohjanmaalla toimiessaan hän julkaisi kirjan Pudasjärven linnustosta ja vuonna 1886 kirjoituksen "Parkano sockens foglar" (Parkanon pitäjän linnut). Brander toimi Parkanossa myös mm. kunnanhallituksen (kunnallislautakunta) puheenjohtajana (1879-90) ja kansakoulun johtokunnan sekä raittiusseuran puheenjohtajana. Hän oli yhdessä Karvian hoitoalueen metsänhoitajan Adam Pulkkinen kanssa puuhamassa säästöpankin perustamista Parkanoon, pankin toiminta alkoi sitten v. 1887.

KARL RAFAEL BRANDER 1873-1963 oli edellä kuvatun Casimir Branderin poika. (Toinenkin veli, Einar opiskeli metsänhoitajaksi ja toimi mm. Helsingissä). Rafael Brander tuli ylioppilaaksi Vaasan ruotsinkielisestä lyseosta 1893, opiskeli alkuun Helsingin yli-

opistossa matematiikkaa ja fysiikkaa mutta siirtyi sitten Evon metsäopistoon valmistuen sieltä forstmestariksi eli metsänhoitajaksi v. 1900.

Hän toimi Parkanon seudulla aluksi metsänarviointitehtävissä ja sai v. 1915 nimityksen Parkanon hoitoalueen aluemetsänhoitajaksi (G. Wreden jälkeen). Tästä tehtävästä hän jäi eläkkeelle 1943. Rafael Brander asui isänsä tavoin Rauhalassa, jonka hyvin hoidettu, laaja puutarha oli paikkakunnalla tunnettu.

Rafael Brander jatkoi isänsä lintuharrastajan perinnettä ja kirjoitti 24-vuotiaana ylioppilaana vuonna 1897 julkaisematta jääneen ruotsinkielisen käsikirjoituksen "Linnustosta Parkanon alueella." Kirjoituksen tiedot on äskettäin saatettu julkisuuteen. Vaikka isä ja poika

Branderin lintutiedot eivät ole aivan tieteellisen tarkkoja, voidaan niiden perusteella huomata, että linnusto Parkanon seudulla on sadan vuoden aikana muuttunut. Jotkut lajit ovat vähentyneet, jotkut, kuten satakieli, yleistyneet. Aivan uusiakin siivekkäitä on seudulle ilmaantunut ja jotkut lajit, kuten ruisrääkkä ja kuukkeli, melkein hävinneet.

Rafael Branderin osallistui Parkanossa yhteiskunnallisiin luottamustehtäviin. Hän toimi mm. kunnan ja säästöpankin tilintarkastajana sekä kirkkovaltuuston jäsenenä.

Parkanossa on vielä monia ihmisiä, jotka muistavat Rafael Branderin ryhdikkään hahmon norjanvivahteista suomea puhuvine vaimoineen kävelemässä Parkanon keskustan teillä.

"Muistelen mielelläni menneitä aikoja" Rafael Branderin perhe Kissakivellä v. 1890. (Teksti kuvan takaa, kuvan om. Heikki Mäkelä.)

Muistoja sota-ajan postimiehen päiväkirjasta

Minkäläistä oli elämä sodanaikaisessa Suomessa Parkanon Vahojärvellä vuonna 1943? Silloin oli presidenttinä Risto Ryti, ylioppilastutkintoja suoritettiin 2 483 ja väkiluku oli noin 3,9 milj. (nykyisin vastaavat luvut ovat noin 32 000 ja noin 5,1 milj.).

Parkanon Vahojärvi on kylä kaukana keskustasta. Matkaa kirkonkylästä oli kotiimme lähes 30 km. Tiet olivat kehoja sorateita, joskus jopa olemattomia. Siellä isämme Aleksi Juvela asusti perheensä kanssa pientilaa 1930-luvulta alkaen.

Vahojärven kylä asukkaineen oli hänelle tuttua jo lapsuudesta ja nuoruudesta. Aleksi-isä (s. 1907) oli hyvin kiinnostunut uusista asioista ja valmis tarttumaan kaikkeen sellaiseen, mikä auttoi elämässä eteenpäin.

Kynäpuuhat olivat hänelle hyvin mieluisia. Yksi osoitus siitä ovat hänen 38 muistikalenteriansa, joita olemme nyt hänen jälkeensä saaneet lukea yhä uudelleen. Merkintöjä löytyy aina 1920-luvulta alkaen, joskin välillä on ollut hiljaisia vuosia.

On paljon asioita, joista ei koskaan puhuttu, mutta nyt kalentereita selaillessa ovat menneet vuosikymmenet tulleet aivan uuteen valoon.

Miten ennen selvittiin?

Kuinka elämä noissa oloissa saattoi olla mahdollista?

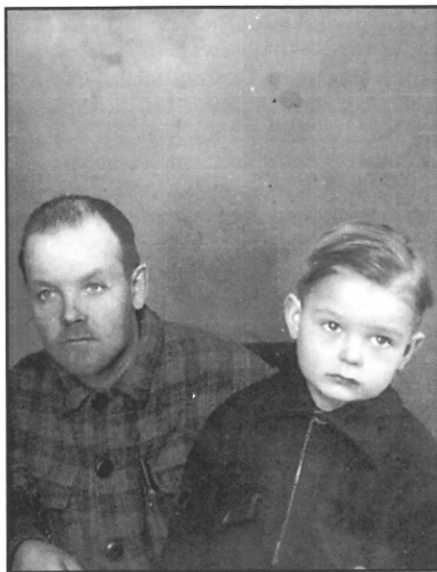
Sodan alkuvaiheessa isämme vammautui hyvin vaikeasti kranaatista Simpeleellä.

Kun nykypäivään verrataan, sosiaaliturvasta ei ollut tietoaakaan. Sairaalamatkojen jälkeen tuli mietittäväksi, miten saadaan toimeentulo perheelle.

Niin isämme aloitti postinkantajana vuoden -43 tammikuusta reitillä Parkano-Vahojärvi. Postimatkaa kertyi päivässä yli 50 km.

Matkan Aleksi taittoi joko polkupyörällä, kelkalla, suksilla, jalan tai joskus naapurin hevosella - kuorman koon ja kelin mukaan. Rintamalle lähteviä paketteja oli usein matkassa.

Toisinaan keliolosuhteiden vuoksi pyörällä pystyi kulkemaan vain Jaakkolankylä-kirkonkylän välisen osuuden eli noin 15 km loppumatkasta.

Kuva otettu Parkanossa postireissulla 1943.

Kuvassa postinkantaja Aleksi Juvela ja hänen "apulaisensa", vanhin poika Ahti 5 v. Lapsista kukin vuorollaan sai olla mukana kirkonkylää ihastelemassa silloin, kun oli hevoskyyti.

Kylätien osuus piti sitten hoitaa joko jalan, kelkalla, suksilla tai miten milloinkin.

Postinkantajaan luotettiin

Postinkantajan tehtävät olivat hyvin monipuolisia ja luottamuksellisia. Ne sisälsivät miltei kaikkea, mitä sivukyläläisten asioimiseen keskustassa liittyi.

Päiväkirjamerkintöjen mukaan postinkantajan palveluun kuuluivat mm. seuraavat asiat:

- pankissa asiointi (tililtä nostot ja rahan kuljetus, laina-asioiden ja maksujen hoito, vekselin uusimiset ja maksut)
- vakuutuksien teot ja hoitamisot (esim. palo-, metsä- ja hevosvakuutukset)
- sanomalehtien tilaukset ja maksut
- rahojen kuljetus (opettajien palkat)
- kyläläisten postiin tulleet rahat, sota-kuukausipalkat ja -avustukset
- kaupoista työkaluja, kenkiä, vaattei-

- ta, ruokaa, sokeria, korviketta yms.
- kunnantoimisto/kansanhuollosta ostokortit, osto- ja myyntilupia ja verotukseen liittyvät asiat
- lääkärissä asioinnit, apteekissa lääkeostot
- pappilassa asioiden hoitaminen, papinkirjat yms.

Matkan varrella postimiehelle tarjottiin useammassakin talossa korvikekuposet, jotka varmasti olivat todella tärkeitä raskaalla reitillä.

Monet kyläläiset ovat muistelleet nyt jälkepäin, että postinkantaja oli kuitenkin iloinen ja jaksava, vaikka työ ei ollut mitenkään helppo invalidille.

Otteita isämme postimuistikirjasta

21.1.1943

Kylätie jalkaisin, Jaakkolankylästä pyörällä
Markkolasta Aittoniemeen paketti
Takalasta paketti
Vanhantalon asia
Korvikkeet Soljassa, Juvelassa
22. Ja 23.1.1943

Kylätie suksilla, Jaakkolankylästä pyörällä
Onkilammelta paketti
Koskelasta paketti
Mettälän raha
Koskelaan paketti
Opettaja Kujalalta paketti
Kangassalon asia Kansallispankissa
Nevalasta paketti
Korvikkeet O.T.K, Haapaniemi, Järvelä, Juvela

27.1.1943

Suksilla
Järvenpään lääkkeitä
Nevalaan lääkkeitä
Rautalankaa Paulille + Koskelaan
Sillanpäästä paketti
Kutojalla Haapaniemestä
Anttilaan sakariinia + kansanhuollossa
Korvikkeet: Kivioja, Jyrinki

29.1.1943

Suksilla, pyörällä
Sahinojalle paketti
Halmelaan lisää korttia + lanketin vienti
Haapaniemeen sakariinia ja saippuaa
Kujalalle Iyijyetikkaa
Jokelasta jäniksen myin
Emma Järvelältä paketti
Korvikkeet: Takala, Hietanen, Solja,

Peltola ja Juvela
Kuljetusmaksut vaihtelivat kahdesta markasta noin 15 markkaan.

Postimiehen muistiinpanoista kevättalvella 1943

Eemelille etureki
Niiniselle liikevaihtoverolomake
Onkilammelle nuuskaa ja mikstuuraa
Haapaniemeen porsaan ostolupa
Kihon Rauhalle tilasin aamulehden
Nauvoja ja parsikkaita Peltolaan
Jyringiltä 70 mk postiosoitus hirvilupa
Nimismiehellä haulikon ja pistoolin ostolupa
Peltolaan ruomain ostolupa
Halmelasta teeren myin
Järvellä tilasin äkeen
Juvelasta Miinalle paketti, - sain 2 L maitoa
Järvellä sokeria + almanakka sekä karpiidia
Jokiselle Justeeria hain, en saanut
Lähteelle lupatodistus villoihin
Suonisalvaa Ritalahteen
Yliseltä mateita
Aili Kivihuhdalle äitiysavustus ja rahaa
Luojuun Kallelle kelkka
Niemenmaahan Liesijärveltä voita
Haapaniemeen hotalinimentti
Onkilammelle ämpäri
Soljan kengät suutarista
Toivolan kutimet kutojalta
Aittoniemeen salvaa hevoselle
Kulomäestä Liisille kirje
Ojalan Tuoville 2 piletteä vappujuhliin
Maitotilitys Lehtikoskelta
Laurille myllylupa
Siviä Päljänojalle rahaa 1000 mk
Peltolaan hiivaa ja kosmossalvaa
Virranhaaralle Peltolasta voita
Lähteelle pusero
H. Juvelasta vasikan nahka
J. Kihon ostoluvat
Antin äyriä ruikuttamassa
Peltolaan laulukirja
Kiviojan Jarnolle katiskaliinaa ja nientankaa
Uskolle pankista rahaa 500 mk

Oma hevonen

Loppuaikana oman hevosen osto helpotti postimatkoja, kun kuormatkin olivat pakettien sekä Niinisen ja O.T.K:n kauppoihin tuotavien tavaroiden painavuuden vuoksi liian suuria kannettavaksi. Hevoskyyti oli sikäläkin hyvä, että usein oli mukana matkustajia 1-2 henkilöä. Yhden henkilön hinta oli 25 mk.

Nyt kun katsomme kauas 1940-luvulle, oli se onnellista ja turvallista lapsuus-aikaa. Toimeentulon hankkiminen perheellemme oli aikuisten murheita, eikä niillä huolilla meitä lapsia rasitettu. Jo hyvin varhain vanhemmat kyllä opastivat meidät työntekoon, mikä on osoittautu-

nut hyväksi pääomaksi matkan varrella.

Naapuriapu arvossaan

Yhteisvastuu, toisen auttaminen ja toisen työn kunnioittaminen kuuluivat sotajan elämään kylässä.

Postinkantajan päiväkirja jo osoittaa

sen, että monen talon kirkonkyläasiat hoituivat hänen avullaan. Silloin vapautui toisille vastaavasti aikaa muuhun työhön.

Talkootyö ja naapuriapu oli yleisesti käytössä. Yhteistyössä vaikeudet voitetaan. Se sopii myös nykypäivään.

Suru ei postimiestä vaivannut, vaikka polkupyörässä oli vain puurenkaat. Polkupyörä oli silloin juuri kehitysvaiheessa ja esillä Suomen Kuvalehdessä, josta oheinen leike.

Parkanon Nuorisoseuran Paulapieksut

Nuijanmaan Juhani "isällisessä" ohjauksessa on Vanhojen tanssien ryhmä, nykyisin Paulapieksut, harjoitellut ja esiintynyt niin paikallisissa tilaisuuksissa kuin kauempanakin. Perinteeksi on muodostunut esiintyminen Parkanon Nuorisoseuran iltamissa, joissa ryhmämme on esiintynyt jo kymmenen vuoden ajan. Ryhmä tanssii pääasiassa vanhoja tansseja ja tanhuja, mutta muutkin tanssit sujuvat.

Ryhmän ikäjakautuma on aivan omaa luokkaansa. Porukan nestori on Tarmo Erkkilä, joka parinsa Marja-Leena Lannetan kanssa on ollut mukana kauimmin. Kuopuksena ryhmässä on Johanna Markkola, säestäjämme jo monen vuoden takaa, ja siihen väliin mahtuvatkin sitten loput tanssijamme. Tällä hetkellä ryhmässä tanssii kahdeksan paria.

Mikä sitten on saanut ryhmän pysymään koossa useita vuosia? Oman arvioni mukaan meillä kaikilla on valtava halua tanssia, toinen varmasti yhtä suuri vaikutin on vuosien varrella muotoutunut hulvaton, hiukan omalaatuinen huumori. Tähän väliin on pakottava tarve

mainita seikka, jonka olen kuullut joskus mainittavan. Jussin ryhmä on sisäänpäin lämpiävä kuin vanha savusauna. Kai se jossakin määrin pitää paikkansakin. Ryhmäämme ei kuitenkaan ole mahdollonta tulla; viime vuosien aikana on joukkomme kasvanut uusilla pareilla, emmekä ainakaan vielä ole pelottaneet heitä pois.

Tanssijoitten, ohjaajan ja säestäjän lisäksi kuuluu mukaan myös tuikitärkeä huoltoryhmä, jonka äitihahmona on jo muutaman vuoden ollut Nuijanmaan Liisa tanssimisen lopetettuaan. Huoltoryhmä on kuumissa harjoitus- ja tanssiolosuhteissa varmistanut, ettei nestehukka pääse yllättämään ja pitänyt huolta myös tanssijoiden repuista, kameroista ja muista tarvikkeista esiintymisten aikana.

Esiintymismatkoista

Ikaalisten Sata-Häme Soi -juhlien ja Joensuun Suomi Soi -tapahtumien lisäksi olemme Jussin jämerällä johdolla tehneet kolme ulkomaan "turneetakin". Vuonna -90 teimme esiintymismatkan etelänaapuriiimme Viroon, Raekveren

kuntaan. Virolaiset isäntämme vierailivat vielä samana vuonna luonamme Parkanossa, ja lystiä oli molemmilla tapaamisilla.

Kiinnostuksemme kohteena on ollut yhteispohjoismainen Nordlek-kansantanssi- ja pelimannijuhla, joka järjestetään kolmen vuoden välein eri pohjoismaissa.

Kesällä 1991 vierailimme Tanskassa Vejlen kaupungissa ja Ruotsin Linköpingissä tanssimme vuonna 1994.

Tänä kesänä oli juhlien isännöiden aika suomalaisilla, ja kauniissa, aurinkoisessa Vaasassa juhlikin tuhansia pohjoismaalaisia. Nordlek-tapahtuma kestää noin viikon verran ja huipentuu pääjuhlaan, jossa jokaisella maalla on oma maakoh-tainen tanssiohjelmansa.

Lisäksi nk. yhteispohjoismaisessa osuudessa, jossa kaikki tanssijat tanssivat yhdessä kentällä, on yksi tanssi jokaisesta viidestä pohjoismaasta Islanti mukaan lukien.

Vuonna 2000 odottavat juhlat Norjan Stavangerissa, jonne pääsyä odotamme innolla.

Parkanon 120-vuotis juhlien Hääpurpurin kokoonpano. 5.7.1987 lähti kulkue klo 13.30 kohti koulun kenttää.

Muuta yhteistä kivaa

Ryhmän toimintaan on lisäksi kuulunut jo kahdeksan vuoden ajan juhannusmyyjäiset torilla. Naisväki on leiponut Pajuston keittiössä, samalla kun miehet ovat valmistaneet saunavihtoja vanhojen perinteiden mukaisesti.

Vihdanteon välillä on silloin tällöin noudatettu muitakin vanhoja perinteitä. Perinnejuomaa nauttien ja "viisaita" pu-

hellen on talkooväen ilta kulunut rattosti työn ohella pitkälle yöhön asti.

Varhain juhannusaattoamuna olemme siirtyneet Parkanon torille kauppittelemaan kättemme töitä, että matkakassamme taas karttuisi.

Ja onhan sitä pitänyt torilla vähän pyörähdelläkin juhannuksen kunniaksi, tanssijoita kun olemme.

Juhannusmyyjäisten jälkeen olemme pitäneet harjoituksista kesälomaa, mutta syksyn tullen alkaa tanssi taas maistua perjantai-iltaisinkin ihan mukavalta.

Paulapieksut toivottavat kaikille Parkanon Joulun lukijoille oikein hyvää ja rauhallista joulua sekä tanssittavaa uutta vuotta!

Parkanon 120-vuotisjuhliin ryhmä etsi esiin ja harjoitteli Satakuntalaisen hääpurpurin. Purpuri on monesta erilaisesta tanssiosasta muodostettu kokonaisuus, joka kuvaa vanhoja häämenoja ja -tunnelmaa.

Tanssijat pukeutuvat, kuten häihin ennen-vanhaan pukeuduttiin, morsian mustaan häähäpukuun ja myrtti- tai kukkasepeleeseen. Morsiusparin lisäksi purpurissa on tietysti rovasti ja ruustinna, piiat ja rengit, sekä hääparin vanhemmat ja muita omaisia, kylän opettaja ja ehkä apteekkari rouvineen.

Puvut purpuriin saimme osan lainaksi Tampereen Työväen Teatterista ja loput lainasimme Parkanosta ja Kihniöstä.

Pirkanmaan Ylä-Satakuntaseura yhdistää entisiä ja nykyisiä ylä-satakuntalaisia

Tampereella vuodesta 1992 toiminnassa ollut Pirkanmaan Ylä-Satakuntaseura kokoaa yhteen Parkanon, Karvian, Kihniön ja Kurun alueilta lähtöisin olevia, Tampereelle tai sen lähiympäristöön muuttaneita henkilöitä. Seura sai alkunsa jo vuoden 1991 elokuussa Tampereen vanhassa kirjastotalossa pidetystä tapaamisesta. Siinä Anna-Kaarina Rantaviita-Tiainen (kotoisin Karvialta), Tuomo Tiainen (kotoisin Kihniöltä) sekä Lauri Piilola (kotoisin Parkanosta) pohtivat tarvetta yhteyksien uudelleen luomiseksi Ylä-Satakunnan alueelta Tampereelle muuttaneiden ihmisten välille. Heitä kun tiedettiin kaupungissa olevan paljon. Pelkästään Ylä-Satakunta -lehteä tuli Tampereen seudulle tuohon aikaan yli neljäsataa kappaletta.

Seuran alkuvaiheet

Pian ajatukset kirkastuivat myös konkreettisiksi teoiksi. Sekä tamperelaisissa lehdissä että Ylä-Satakunta -lehdessä julkaistussa ilmoituksessa kutsuttiin asiasta kiinnostuneita henkilöitä saapumaan 3.4.1992 Kauppakadun ja Hämeenkadun

kulmauksessa tuohon aikaan sijainneeseen ravintola Korunaan keskustelemaan "Tammermaan Ylä-Satakuntaseuran" perustamisesta. Tapaamisessa oli läsnä neljätoista henkilöä ja kaikki kannattivat lämpimästi ajatusta säännöllisemmän yhteydenpidon aikaansaamisesta juuriltaan ylä-satakuntalaisten ihmisten välille. Keskusteluissa hahmottuivat myös toiminnan peruseriaatteet. Säännölliset, mutta perusluonteeltaan epäviralliset ja vapaamuotoiset kuukausitapaamiset talvikuukausien aikana ja ylä-satakuntalaisten teemojen ympärillä nähtiin toimintaa parhaiten koossa pitäväksi "punaiseksi langaksi".

Siitä se alkoi. Kuukausitapaamiset käynnistyivät reippaasti ja siitä pitäen on kokoonnuttu syys-toukokuun aikana joka kuukauden ensimmäinen tiistai klo 18 kirjastotalo Metson kokoushuoneeseen 1. Jokaiseen tilaisuuteen pyritään saamaan joko Ylä-Satakunnasta kotoisin oleva tai siellä asuva alustaja kertomaan entisen kotiseudun nykyisyyteen tai menneisyyteen liittyvistä asioista. Vuosien varrella alustajia on tilaisuuksissa käynyt jo kym-

meniä. Tuttuja nimiä ovat mm. Toini Vainio, nyt jo edesmennyt Erkki Seilo, Heikki Leppänen, Seppo Paavola, Risto Anttila, näyttelijä Martti Katajisto, Vappu Tuomi, Kalevi Keihästä kertonut Pentti Sivula, Aune Schouwvlieger, Kyllikki Tiensuu, silloinen Parkanon konepajan johtaja Jarmo Honkasalo, Lea Patjas, Bertta Puisto ja monet, monet muut.

Retkiä ja illanviettoja

Tapaamisissa on usein hyvin hauskaa. Nauru raikuu ja juttu seuraa toistaan. Eriytyisen innokkaasti kuunneltiin seuran alkuaikoina aina poismenoonsa saakka tapaamisiin aktiivisesti osallistuneen, aikansa vahvan kihniöläisen vaikuttajan Juho V. Lahden kertomuksia entisistä ajoista. Moni lapsuudesta hämärästi tuttu asia muuttuu tätä kautta uudelleen eläväksi ja saa uutta sisältöä.

Keväisin, tavallisesti kesäkuun alkupuolella seura tekee kevätretken Ylä-Satakunnan seutuville. Retkien kohteina ovat olleet mm. Seitsemisen kansallispuisto ja Aureskosken saha Kurun ja Parkanon rajalla, Aitonevan turvesuo ja

Pyhäniemi Kih-niössä, Karvian kirkko ja museo, Karvia Group ja Mustakosken puutarha Kar-viassa sekä Parkanon kirkko, Rauhalan palvelukeskus ja Metsä-museo Parkanos-sa.

Keväällä 1997 retkeiltiin Sillanpään maisemissa Hämeenkyrössä, joka sek in seuran selvitysten mukaan muinaista Ylä-Satakuntaa. Retkillä tavataan nykyisiä ylä-satakuntalaisia, vaihdetaan kuulumisia ja saadaan käsitys elämän nykyisestä menosta entisillä kotiseuduilla.

Seura on järjestänyt myös iltamia ja pikkujoulujuhlia. Kantavana voimana iltamissa ja pikkujoulujuhlissa on ollut kihniöläissyntyinen näyttelijä Ahti Jokinen, joka on ottanut seuran ja sen toiminnan sydämenasiakseen.

Yhteinen kirkkopyhä

Uutena toimintamuotona seura järjesti syksyllä 1996 yhteistyössä Tampereen seurakuntayhtymän kanssa ylä-satakuntalaisten kirkkopyhän Tampereen tuomiokirkossa.

Seurakuntayhtymä kutsui kirkkopyhään rekistereissään olevat Ylä-Satakunnan alueelta Tampereelle muuttuneet ihmiset henkilökohtaisella kirjeellä ja tarjosi jumalanpalveluksen jälkeen kirkkokahvit pullineen.

Koska tapahtuma oli uusi ja ennenkokematon, arveltiin ehkä viidenkymmenen seurakuntalaisen vastaavan kutsuun. Yllätys lokakuuisena sunnuntaiaamuna oli kuitenkin melkoinen. Jumalanpalvelukseen ja kirkkokahveille osallistui näet lähes neljäsataa henkeä.

Siinä tavattiin monta sellaistaakin lapsuuden tuttavaa, joiden vaiheista ei ollut kotiseudulta lähdön jälkeen saanut mitään tietoa. Juttua ja rupertusta riitti pitkälle ilta-päivään. Niinpä kirkkopyhästä pyritään tekemään määrävälein toistuva perinteenomainen tapahtuma.

Viralliseksi seuraksi

Matkan varrella seuran toiminta on myös vähitellen virallistettu.

Alkuperäisessä kokouskutsussa mai-

nittu nimi Tammermaan Ylä-Satakunta-seura vakiintui suhteellisen pian Pirkanmaan Ylä-Satakuntaseuraksi. Seuralle on myös nimetty hallitus ja luotu omat säännöt. Säännöt vahvistettiin ja seura merkittiin yhdistysrekisteriin 1.2.1996.

Ylä-Satakuntaseuran toiminta on vähitellen löytänyt sopivimmat muotonsa ja säännöllisesti siihen osallistuu noin kahdenkymmenenviiden hengen aktiivinen ja virkeä joukko.

Toimintaa on suunnilleen sopivasti ja se on jopa hauskaa. Kuukausitapaamiset muodostavat virkistäviä keitaita arkisen aherruksen keskelle.

Suuremmat yhteiset tapahtumat ja retket tuovat toimintaan mukaan myös nykyisiä ylä-satakuntalaisia ja luovat uudelleen sekä vahvistavat siteitä entiseen kotiseutuun.

Siten seura omalta osaltaan torjuu nykyihmisen niin helposti kokema juuretomuutta ja irrallisuuden tunnetta.

Tervetuloa mukaan!

ANNA-LIISA PERIAHO

Lapsuuteni maisemissa

Lapsuuteni maisemille
sinne aatokseni palaa.
Aurejärven rantamille
sydämeini ain halaa.
Muistojeni kotiranta
siellä uitiini, leikittiini.
Jalkain alla lämmin santa
tuntui mukavalta niini.
Vanhan pihakoivun alla
kasvoi suuria kissankelloja.
Pihan toisella laidalla
paljon metsämansikoita.
Markus-sedän lastentunti
aina radiosta kuunneltiin.
Joka torstai koko tunti
hiiren hiljaa istuttiini.
Talven tullen järven jäällä
kelkka liukui mukavasti.
Ja, ah, se lihakeitto pöydällä
tuoksui eteisessä asti.
Siellä vietin vuotta monta
kodin armaan suojelmassa.
Oli elo tyyntä, huoletonta
turvallisessa äidinhelmassa.
Maailma sitten nuorukaisena
kuljetti kyliini vieraisiin.
Muistoissani palaan aina
Aurejärven maisemiini.

Joulun ajan muistoja

Useinmiten joulusta jää paljon hyviä muistoja, mutta vuonna 1995 perheemme kohdalla asiat olivat miltei toisin päin. Meidät oli kutsuttu sukulaistemme luo viettämään joulua Ylöjärvelle, missä olimme aikaisemminkin olleet monena jouluna. Mutta kaikki ei mennyt niin kuin olimme suunnitelleet.

Minut oli valittu koulumme joulujuhlaan kertojaksi, mutta kahta päivää ennen joulujuhlaa minulle nousi kuume ja jouduin vuoteeseen. Seuraavana päivänä äiti soitti opettajalle ja ilmoitti etten pääsisi joulujuhlaan.

Jouluaatonaattona veljenikin sairastui samaan tautiin, joten alkoi tuntua siltä, että joulunvietosta Ylöjärvellä ei tulisi-kaan mitään. Iltapäivällä soitettiin terveyskeskuksesta, että isäni tati oli kuollut ja isäni täytyi lähteä ostamaan toisen tätinsä kanssa ruumisarkkia. Ylöjärven matkamme peruuntui ja yöllä kuume iski myös äitiin ja isään sekä pikkusiskooni Siniin.

Jouluaattoamuna koko perhe oli kuumeessa. Mutta koska jouluun ei oltu varauduttu, niin piti kuumeisen isäni ja äitini lähteä jouluruokaostoksille. Itse en maailman menosta paljon tiennyt, sillä olin ollut kuumeessa jo monta päivää.

Joulukuusi oli haettu jo aikaisemmin metsästä, joten isäni nosti sen sisälle kaupasta tultuaan. Kuusta ei vielä saatu kunnolla koristeltua, kun Sini alkoi yskiä taukoamattomasti. Äiti oli sitä mieltä, että kuusi pitäisi viedä takaisin ulos, koska se oli tuotu kovasta pakkasesta sisälle lämpimään, niin siitä tuli hyvin voimakas tuoksu, joka ärsytti Sinin yskää. Puolen-tunnin kuluttua kuusi seisoikin ulkona kynttilöineen päivineen. Se oli hyvin nopea joulukuusen sisälläolo.

Iltapäivällä taas kerran nukahdin. Kun heräsin oli sänky täynnä lahjoja ja Riku selitti, että joulupukki oli käynyt sillä aikaa kun nukuin. En ollut herännyt vaikka hän oli yrittänyt minua herätellä. Joulupukkikaan ei uskaltanut sisälle

asti, vaan näyttäytyi ikkunan takaa, koska pelkäsi saavansa myös saman taudin. Ensin minua harmitti pikkuisen, etten ollut nähnyt joulupukkia, mutta pian unohdin koko jutun. Mittasin kuumeeni jota oli noin 40 astetta ja aloin sitten pikkuhiljaa aukomaan pakettejani. Sinä vuonna sainkin paljon lahjoja.

Vietimme lähes koko joulupäivän vuoteissamme, eikä kuume ottanut hellittääkseen. Tapaninpäivänä kuume oli jo laskenut pikkuisen ja olo tuntui muutenkin paremmalta. Päivälliseksi söimme joulupuuroa ja mustikkasoppaa. Iltapäivällä kuitenkin kuume alkoi nousta taas kovaa vauhtia, pian olimme koko perhe makuuasennossa. Illalla kävimme kaikki paitsi isä lääkärissä. Lääkäri määräsi meidät verikokeeseen seuraavana päivänä.

Sitkeä kuume alkoi hellittää vasta uudenvuodenaattona ja koulun alkuun ehdin parantua kunnolla. Toivottavasti tänä jouluna yhtä sitkeä A-virus ei vieraile Parkanossa.

ANNA-LIISA PERIAHO

Tule joulu

Talven tuuli puissa soi
taivas lunta heittää.
Joulu armas, sä saavu oi
jo hanki tienoot peittää.
Ovet auki jouluun on
tule joulu, joudu luo.
Joka mökkiin, talohon
hyvä tahto, rauha suo.
Katso kuinka kaunihi
kynttilät nuo loistaa.
Valollansa aulihisti
talven pimeyden poistaa.
Taas hyasintit tuoksuvat
ja joululaulut soivat.
Ne sydämiin luo satukuvat
ja lapsuusmuistot oivat.
Hiljaa, hiljaa, joulunkellot
soittaa Joulun sanomaa.
On Jeesuslapsi syntynyt
sen jokainen nyt kuulla saa.

OLAVI KUJANSUU

Parkano Seura 20 vuotta

Maaliskuun 3. päivänä 1977 kokoon-tui yläasteen juhlasaliin 25 henkeä perus-tamaan Parkanoon kotiseutuyhdistystä. Kokouksesta säilyneestä osanottajien lu-ettelosta ilmenee, että vielä tänäkin päi-vänä ovat yhdistyksen toiminnassa aktii-visesti mukana nykyinen puheenjohtaja Pekka Vuotari ja varapuheenjohtaja Syl-vi Raitio. He ovat jaksaneet 20 vuoden ajan pitää kotiseutua elossa. Saamme olla kiitollisia heidän viitseliäisyydestään.

Perustava kokous valitsi johtokunnan puheenjohtajaksi Hannu Raition, varapuheenjohtajaksi Anja Markkolan ja jäse-niksi Hellen Lehtiniemen, Annikki Kuivasen, Irja Sammin, Tuulikki Kallio-kosken, Heikki Pentin, Tapani Käenmäen ja Tarmo Erkkilän. Johtokunnan sihtee-rinä aloitti Tapani Käenmäki. Koska nuori puheenjohtaja oli luontoihminen, järjes-tettiin kesällä 1977 kaksi luontoretkeä Häädeteitaalle.

Metsämuseo ideana

Myös metsämuseoideaa heräteltiin jo tuolloin. Kesällä 1978 Parkano Seura esiintyi mittavasti Parkano-päivillä. Siellä järjestettiin monenlaisia työnäytöksiä. Parkano-päivien yleisö sai todellisen rau-taisannoksen jo miltein unohdetuista työ-tavoista.

Vuoden 1978 lopulla nuori ja innokas puheenjohtaja Hannu Raitio astui suorit-tamaan asepalvelustaan. Tuosta johtuen alkoi seuran toiminnassa hiljainen kausi.

Vuoden 1982 alkupuolella astui seuran ruotiin Tapani Käenmäki. Hänen toi-

mintu-aikanaan seuran toiminta pääsi mittaviin tuloksiin. Johtokunta päätti mm. aloittaa vanhojen parkanolaisten haastat-telut; samana vuotena päätettiin osallistua Parkano-päiville ryijynäyttelyllä ja tuohityönäytöksellä. Vuoden 1982 lopulla pitämässään kokouksessa johtokunta to-tesi ihmeekseen, että nuoren kaupungin katujen nimistä poikkea perinteisistä parkanolaisista nimistä. Asiasta huomau-tettiin kirjeellä kaupunginhallitukselle.

Kirjankustantajana

Vuoden 1985 alkupuolella Parkano Seura päätti ryhtyä kirjankustantajaksi. Opetusneuvos Martta Sevion kirja

Juho Kotila pilkkomassa tervaksia Pekka Vuotarin metsässä keväällä 1986 kotiseutuyhdistyksen tervahautaa varten.

“Kansantietoutta Parkanosta ja sen ääriä” tuntui kustantamisen arvoiselta.

Pappilan kivinavetta tuntui seuran joh-tokunnan mielestä niin arvokkaalta, että sen purkamista päätettiin vastustaa. Niin-pä otettiin yhteyttä Museovirastoon na-vetan säilyttämiseksi. Seuran johtokunta on useaan otteeseen joutunut ottamaan puolustavaa kantaa Vanhan pappilan kivi-navetan puolesta.

Tapani Käenmäen puheenjohtaja-ai-ka na poltettiin kaksi tervahautaa vuosina 1984 ja 1986. Viimeksi poltetusta terva-haudasta tuli tervaa 600 litraa, joka käy-tettiin kotikirkkomme paanukaton tervaa-miseen.

Kotiseutumiehet Onni Kallioniemi ja Aaro Numminen olivat esittäneet Parkano Seuran johtokunnalle pyynnön, että se järjestäisi keräyksen Nuijasodan ali-päällikkö Antti Laurikaisen patsaan saa-miseksi Lamminkoskelle, niihin maise-miin, jossa Laurikainen vaikutti lähes 400 vuotta sitten. Toimeen tartuttiin ja Antti Laurikaisen patsas paljastettiin 27.7.1985. Paljastuspuheen piti Kuivasjärven oma poika, varatuomari Pentti Vataja.

Mitali tuli

Parkanon kaupungin kulttuurihal-lintokin oli huomannut Parkano Seuran ansiokkaan työn kotikaupungin hyväksi. Niinpä seura sai vastaanottaa Parkano-mitalin itsenäisyyspäivänä 1986.

Tuohon vuoteen päättyi ansiokas Ta-pani Käenmäen puheenjohtaja aika ja Pekka Vuotari astui ansiokkaaseen tehtä-vään. Kuluneen 10 vuoden aikana on seuran toiminta ollut rauhallisen toimeliasta.

Seura otti kantaa jälleenkäsittely-laitokseen, jonka piti tulla Kihniön Rati-kylään. Pirkanmaan sotaveteraanit saivat melkoisen ystävyyden osoituksen kesäl-lä 1989, kun Parkano Seura lahjoitti heil-le toistatuhatta varikakkoa veteraanien kesäjuhlien yhteydessä. Vielä vuosien kuluttua veteraanit muistelevat tuota yllätyslajia.

Kirja paroonista

Vuonna 1990 seuran johtokunta teki todellisen kulttuurityön päättäessään kus-tantaa kirjan parooni Gustaf Wreden elä-mästä. Kirjan kirjoittajaksi lupautui eri-tyisopettaja Aune Schouwvlieger, joka parkanolaiselta syntyperältään tunsi kiin-nostusta tehtävään. Teoksen julkista-mistilaisuus pidettiin kaupungintalon kahviossa, jolloin kirja sai erittäin hyvän vastaanoton.

Nuoria tarvitaan

20-vuotias Parkano-Seura on lähtenyt uudelle kymmenvuotistaipaleelle. Se toi-voov jäsenistöönä nuoria parkanolaisia, joista tulevana vuosina nousisi seuran vastuunkantajia. Työ kotiseudun hyväksi on suuriarvoista. Se on kunnioitusta menneiden sukupolvien työlle. Kun vanhat väsyvät, on nuorempien astuttava heidän paikalleen.

Parkano Seuran puheenjohtaja ojentamassa perinnelimpua Parkanon Sotaveteraanien puheenjohtaja Niilo Paavilaiselle Pirkanmaan Sotaveteraanien kesäjuhlassa Parkanossa 1989. Limpun ovat saaneet Erkki Hirvi, Matti Linna ja Olavi Kujansuu. Tuohirasiat Pekka Vuotarin tekemät. (Kuva Erkki Saarela)

Menneitä muistellen...

Helmi ja Teemu Toivosen häät seurojentalo Päivölässä 1926.

Etualalla vasemmalla Jooseppi Ryttilän myllytupa ja tukinuitto rännit 20-l. (Kuvan om. Liisa Vierisalo)

Salosen sillan vaiheilta. Kuvassa näkyy Salosen asuinrakennus, nahkuriverstas, sauna ja kaivo, josta ympäristön asukkaat hakivat vettä. (Kuvan om. Liisa Vierisalo).

Ensimmäisiä henkilöautoja kokeilemassa. Aidalla keskellä Eero, neljäntenä Julius, ylinnä Albert ja Markku Sahromaa. (Kuvan om. Liisa Vierisalo).

Arvi Myllysaaren Nash, vuosimallia 1933, komeilee Viljamaan pihamaalla vuonna 1938. Kuvassa Heikki ja Martta Valkama sekä Hilka Myllysaari (Louhimo). Auto palveli taksina Parkanossa sodan jälkeen Väinö Jokisella. (Kuvan om. Hilka Louhimo).

Korpelan liiketalon rakentaminen 1928-29.

8.9.-46 Lehtiskoskella (Vahojärvellä). (Kuvan om. Liisa Vierisalo).

Tasavallan presidentti Mauno Koivisto vieraili Parkanossa v. 1990.

Parkano 130 v -juhlassa heinäkuussa 1997 Juhlakuoro ja Parkanon Soittajat joht. Vilho Perälä. (Kuva Y-S.)

Vanha apteekki 30-l.

Riihimäen koulu keskustassa oli välillä muuttunut Parkanon kunnantaloksi. Kuva 50-luvulta.

Kuivasjärven ensimmäinen traktori, Massey Ferguson, talvella 1952 puutavaran ajossa, kuormaa tekemässä omistaja Mauri Kallio.

Paroni Wreden Louhulinna, joka tuhoutui tulipalossa v. 1932.

Kotiseutuni Parkano

Keskustan ala-asteen 5 a:n oppilaat kertovat sanoin ja kuvin:

- Minkäläinen paikka Parkano on asuinympäristönä
- Mikä Parkanossa on mielenkiintoista

TAPIO

Parkano on pieni kaupunki, josta on sekä hyötyä, että haittaa. Täällä ei ole ruuhkia, liikennevaloja ja joka paikkaan on melko lyhyt matka. Täällä on kuitenkin vähän kauppia ja usein joutuu käymään Tampereella ostoksilla. Parkanoon tulee aina kunnan talvi. Lunta tulee melkein aina aikaisemmin Parkanoon, kuin rannikolla oleviin kaupunkeihin. Tänne voisi tulla pian uimahalli, koska Parkanon uimarannatkaan eivät ole kovin hyviä. Parkanoon voisi rakentaa suuremman sairaalan, koska usein vakavissa taudeissa joihin tarvitaan heti hoitoa joudutaan taudista kärsivä ihminen lähettämään Tampereelle leikkaukseen. Parkanon sairaala on oikeastaan vain terveyskeskus.

SAMULI SAHIMÄKI

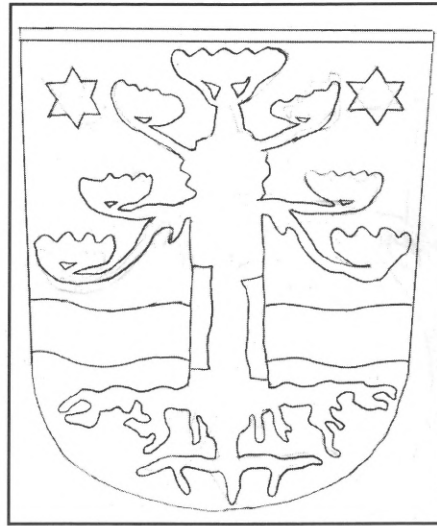
Parkano on minun mielestäni hyvä kaupunki asua. Parkanossa on loistavat harrastusmahdollisuudet. Täällä on jäähalli, urheilukenttä, minigolfrata ja Viinikan lohijoki.

Parkanossa on noin 8400 asukasta. Suuria tehtaita ovat Lokomo ja FennoSteel. Suuria sahoja on myös Parkanossa. Täällä on rauhallista asua, eikä ole paljon rikollisuutta. Täällä on paljon metsiä, hyviä marjapaikkoja ja soita.

Jotta Parkano olisi vielä täydellisempi, täällä täytyisi olla vielä esimerkiksi uimahalli ja huvipuisto, joissa voisi huvitella joka päivä.

TIIA KOIVURINNE

Parkano on hyvin pieni kaupunki ja siksi hyvä ja rauhallinen paikka asua. Parkanossa on kaikille ja kaiken ikäisille sopivia kauppia ja paikkoja kuten, ihan pienille on päiväkotia. Koululaisille on oppimahdollisuus ala-asteesta lukioon. Työpaikkoja ja asuntoja on kohtuullisesti ja vanhoille mummuille ja papoille on vanhainkoti. Muuta kivaa Parkanossa on esimerkiksi jäähalli ja ratsastustalli melkein keskellä kaupunkia, täällä on myös

kotieläinpuisto Heksuliini ja Alaskylän kotieläinpuisto ja paljon paljon muuta. Lähin iso kaupunki on Tampere ja sinne täältä on hyvät junayhteydet.

Mielestäni Parkanossa pitäisi olla myös uimahalli ja jonkinlainen tavaratalo tai ostoskeskus ja enemmän vaate- ja eläinkauppia. Harrastusmahdollisuuksia on mielestäni riittävästi. Autoille ei pitäisi olla pysäköintimahdollisuuksia liikkeiden edessä, koska se hankaloittaa ja vaarantaa jalankulkijoiden liikkumista. Liikennevalot olisivat paikallaan joissakin risteyksissä keskustassa. Mielestäni Viinikanmäessä on kevyenliikenteenkaista väärällä puolella tietä, koska kerrostaloilta - ja taloille on vilkas liikenne, sitä paitsi katuväliäkin ovat nekin väärällä puolella katuja.

Mutta kaikesta huolimatta pidän Parkanosta!

JONNA KARHUSALO

Kotiseutuni tunnusmerkinä on vaakuna, sen sinisessä kentässä on aaltokoroinen kultahirsi ja sen päällikkeenä pystyssä kultainen mänty, jonka kuoritut kyljet ovat hopeiset. Mukana männynlatvan kummallakin puolella on seitsenkarainen hopeätähti.

Parkano mainitaan asutettuna ensi kerran Kustaa Vaasan aikaisessa maakirjassa vuodelta 1540. Nimi esiintyy muodossa Parckana. Vuosina 1553-1630 se kirjoitettiin muotoon Parkana, mutta 1656 se esiintyy nykyisessä muodossaan. Kansantarinan mukaan nimi johtuu parkatusta kuusesta, joka oli Haarossa oli paikassa, jossa Kirkkojärvestä laskeva joki yhtyy Viinikanjokeen. Puu oli jonkinlainen erämiesten kohtaamispaikka.

Olen asunut koko ikäni Parkanossa. Olen kiinnostunut Parkanon historiasta, koska en tiedä siitä oikeastaan mitään. On kiva asua Parkanossa, koska on monta uimarantaa, tapahtumia ja muuta kivaa. Joulua tulee kohta, se on kivaa.

JENNA PIHLAJAMÄKI

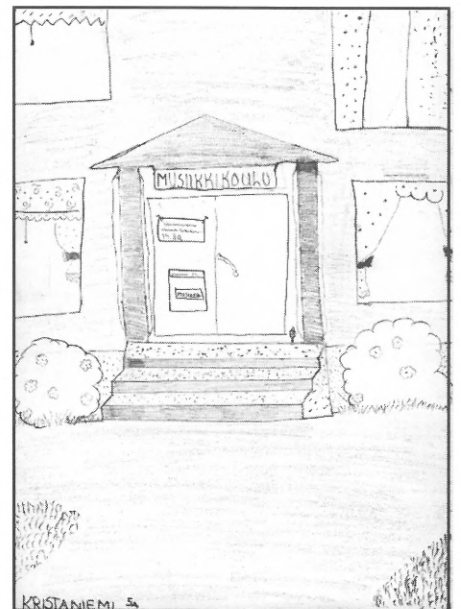
Minusta Parkanossa on kiva asua, koska täällä on paljon mukavia harrastusmahdollisuuksia. Varsinkin parkanolainen luonto tarjoaa mahdollisuuksia moniin harrastuksiin esim. sienien ja marjojen poimintaan. Mielestäni Alkkianvuoren maasto ja Seitsemisen on kivoja paikkoja, niissä monet käyvät viettämässä vapaa-aikaansa luonnossa liikkuen.

Kalastusta Parkanossa voi harrastaa monilla järvillä ja vaikkapa Viinikanjoella lohia nappaten.

Täällä voi harrastaa myös monia yleisurheilulajeja, sekä muuta liikuntaa, mielestäni Parkanon urheilukenttä on tarpeeksi hyvä näin pienelle paikkakunnalle. Kansalaisopisto tarjoaa myös mahdollisuuksia monenlaiseen toimintaan kansantanssista eri kielten opiskeluun. Tässä oli muutama ajatukseni Parkanon monipuolisista harrastusmahdollisuuksista.

HARRI H.

Parkanon tunnistaa vaakunasta. Vaakunassa on mänty ja kaksi hopeätähteä sivuilla. Parkanosta tuli kauppa 1972 ja kaupunki 1977. Kaupungin keskusta on Kirkkojärven itäpuolella. Merkittäviä rakennuksia ovat kaupungintalo (V. Voutilainen & Co, 1983) ja puukirkko (S. Köykkä-Köhlström, 1800). Teräksinen vesitorni; Metsäntutkimuslaitoksen tutkimusasema. Parkanossa huomattavia yrityksiä: Aureskoski Oy (mekaaninen metsäteollisuus), Avec-Shoe Oy:n kenkätehdas, FennoSteel Oy (pakoputket), Parkano Oy (koneet ja laitteet), Parkanon Autovaraosa Oy, ym. Veistoksia: salaman uhrien patsas (1949), vapaussodassa kaatuneiden muistomerkki (1926), talvi- ja jatkosodan muistomerkki (V. Aalto, 1949). Ikihongistaan ja keidassoistaan tunnetun Parkanon kehitykseen vaikutti

suuresti Porin-Haapamäen radan rakentaminen 1929-1938 ja Seinäjoen radan valmistuminen 1971. Keskustaa lähellä olevat joet ovat: Viinikanjoki ja Pappilanjoki.

LINDA TIKKANEN

Olen asunut jo noin 8 vuotta Parkanossa, ja olen tähän kaupunkiin jokseenkin kiintynyt. Täällä on todellakin kauniita puistoja, mutta ei ole ilo silmälle katsella puistojen penkeillä istuvia juoppoja. Kaukaa tulleet turistitkin ovat varmaan yllättyneitä tästä näystä.

Parkanossa on n. 8500 asukasta. Eli aika vähän verrattuna esim. Helsingin asukaslukuun. Ja vaikka Helsingissä onkin monta yleistä ruokakauppaa (ja täällä n. 4) on silti mielestäni täällä parempi asua. Tuon perustelen näin: 1. Ensinnäkin jos kävelen kylällä täällä Parkanossa, en törmää joka kadunkulmassa huume-myyjiin tai joihinkin muihin hämäriin tyyppeihin (toisin kuin Helsingissä). 2. Luonnosta pidetään täällä vielä hyvää huolta.

Parkanossa on suhteellisen kaunis luonto. Liikennesaasteita ei pienen asukas-määrän ansiosta, onneksemme ole. Onneksi Parkano ei ole vielä kokonaan betonierämaata. Tosin on huonosti hoidettuja paikkoja. Kun kuljen keskustan liikenteiden ohi, saatan jossain huomata

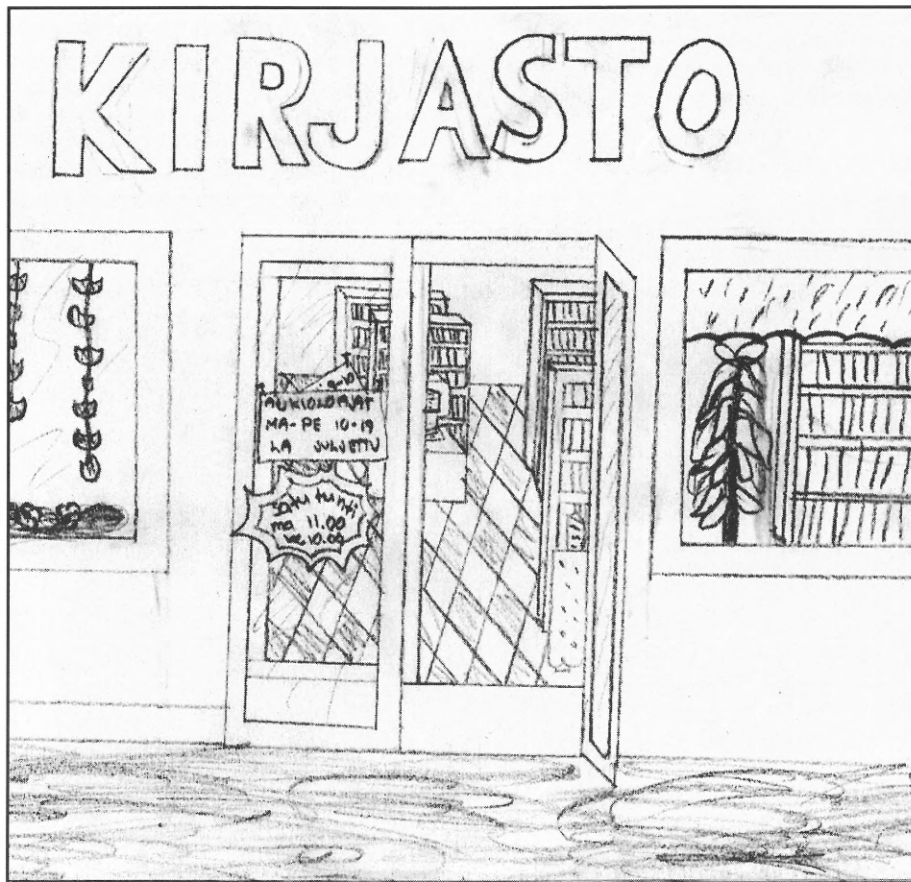
ruosteiset roskikset ja maalaamattoman seinän.

Parkano on paikka jossa olen asunut

melkein koko ikäni, paikka joka on kuin pieni tuppukylä, mutta samalla kaupunki. (Paikka joka on minun mieleeni!)

5 a:n oppilas

Parkano on aika pieni sisämaakaupunki. Se sijaitsee Länsi-Suomen läänissä, Tampereen talousalueella. Parkano mainitaan ensi kerran asutettuna v. 1540. Tällä hetkellä Parkanossa on asukkaita noin 8500. Kaupungin pinta-ala on 910,6 neliökilometriä, josta vesiä on noin 55 neliökilometriä. Parkanossa on kyliä 22. Alaskylä, Aurejärvi, Heittola, Kuivasjärvi, Lapinneva, Linnankylä, Majajärvi, Miettinen, Nerkoo, Niinineva, Parkano, Raivaluoma, Raivala, Riitilä, Sarkinneva, Suurimaa, Sydänmaa, Tevaniemi, Vahojärvi ja Vuorijärvi. Suurin kylä on tietenkin Parkano. Parkanon halkaisee kapea keskuslaakso, jonka molemmin puolin maasto kohoaa laajalti 150 m merenpinnasta. Korkein kohouma on Alkkianvuori Vatajankylän lähellä. Se kohoaa 201 m merenpinnan yläpuolelle. Parkanossa on myös paljon järviä. Hehtaarin tai sitä suurempia järviä ja lampia on kaiken kaikkiaan 150. Kolme suurinta järveä ovat Aurejärvi, Kuivasjärvi ja Parkanonjärvi. Parkanossa voi myös retkeillä ja tutustua erilaisiin kohteisiin. Tunnetuimpia kohteita ovat varmastikin Hiidenkiuas, Alkkianvuori, Messukallio, Sormikivi ja monet museot, metsät sekä Paroonin taival. Se on n. 20 kilometrin pituinen luontopolku. Siellä voi nähdä kaikenlaisia eläimiä kuten kettuja, hirviä, jäniksiä ja muita eläimiä. Myös kasvien

TIINA NURMENRINTA

Parkanon kaupunki sijaitsee Pohjois-Satakunnassa Länsi-Suomen läänissä ja se kuuluu Pirkanmaan talousalueeseen. Parkanosta tuli itsenäinen kunta vuonna 1867 ja kaupunki 1977. Parkanossa on noin 8450 asukasta.

Kaupungin pinta-ala on 910,6 neliökilometriä, josta on vesistöjä 55 neliökilometriä. Parkanon rajanaapureita ovat Ikaalinen, Jämijärvi, Kankaanpää, Karvia, Jalasjärvi, Kihniö ja Kuru.

Parkano on hyvien liikenneyhteyksien varrella. Valtatiet 3 ja 23 risteävät kaupungin alueella ja Parkanossa on oma rautatieasema.

Elinkeinorakenne on muuttunut perinteisestä maa- ja metsätaloudesta palveluihin ja teollisuuteen painottuvaksi. Teollisuuden palveluksessa on kolmannes työväestöstä.

Nähtävyyksiä Parkanossa ovat mm. puukirkko, kellotapuli ja hautausmaa muistomerkkeineen, Kotiseutumuseo, Metsämuseo Kaitojen vetten rannalla, Vapun aitta ja Viitaniemen kotimuseo Kuivasjärvellä sekä Kairokosken saha ja mylly.

keräilijälle Paroonin taival on oivallinen paikka. Siellä voi kulkea niin kesällä kuin talvellakin. Parkanon elinkeinoja ovat maa- ja metsätalous, teollisuus- ja rakennustoiminta sekä kauppa, palvelut ja liikenne. Parkanon kaupunginjohtajana toimii tällä hetkellä Tarmo Aarnio. Mielestäni Parkanon viihtyisyyteen ja ympäristön ulkonäköön pitäisi kiinnittää enemmän huomiota. Esimerkiksi Ikaalisissa ympäristöä on hoidettu paljon paremmin kuin Parkanossa.

Kauppoja on kiitettävästi, mutta silti nuorisolle on vaikea löytää vaatteita. Autokauppavaihtoehdot runsaat.

Minun mielestäni Parkano on hyvä asuinpaikka.

SATU NIEMINEN

Parkano on pienehkö kaupunki, mutta silti on hyvä paikka asua. Asun Suksikadulla ja siinä lähellä asuu monta koulukaveriani. Kotini lähellä on myös kauppoja sekä koulu. Käyn koulua keskustan ala-asteella. Parkanossa on harrastusvaihtoehdot isot. Kuten perhokalastus ja monia muita vaihtoehtoja. Parkanossa on myös aika paljon työvaihtoehtoja. Parkanossa ei ole paljonkaan saasteita, kun vertaa Tamperetta. Parkanossa on aika rauhallista liikenteen suhteen.

Parkanossa ei ole yleisiä uima-altaita, sekä sivukadut ovat huonossa kunnossa. Rautatieasema on liian kaukana keskustasta.

Keskustan liikenne on järjestetty huonosti esim: liikennevalot puuttuvat. Parkanossa ei ole erikoishammashuoltoa edes koululaisille. Esim: oikomishoidot tehdään Tampereella ja sen joutuu maksamaan itse.

SIRPA JUUPAJÄRVI

“RAKASTAA - EI RAKASTA”,

Parkka - Teatterin voiman- näyte

Ahdistaa:

Tämä on kertomus “Rakastaa - ei rakasta” näytelmän valmistumisesta minun näkökulmastani. Näytelmään kertoo Parkanon paroonista. Hän oli mies, joka täytti minun elämäni enemmän kuin puoli vuotta täysi päiväisesti ja sitä ennenkin

aina välillä “ahdisteli” rajusti. Illalla hän oli ajatuksissani viimeisenä ja aamulla ensimmäisenä. Samalla tämä on hyvästijättö Paroonille ja Riirinnalle. Tuntuu tosi haikealta. Tietäähän sen, kun on saanut olla aatelin koko kesän.

Syttyy:

Näytelmän alullepano oli seuraava: Oli talvi 1995 ja parkanolainen kulttuurihenkilö, sanotaan vaikka rouva X, koska hän ei vielä nytkään halua nimeään julkisuuteen, kohtautti museon vintillä minut ja kirjailija Aune Mäkyne - Schouwvliengerin. Kirja Parkanon Paroonista oli ilmestynyt joulukuksi 1994. Rouva X ehdotti, että jos kirjan tekijä innostuisi tekemään näytelmän Parkanon Paroonista Parkka-Teatterille. Sillä hetkellä syttyi sammumaton palo sydämeeni. Tämä idea on saatava toteutettua.

Muhii:

Oma elämäni tuohon aikaan oli ollut melkoisessa myllerryksessä ja niinpä siirsin Paroonin alitajuntaani. Siellä se odotteli aikaa parempaa ja heräsi välittömästi, kun kirjailija Aune ensi kertaa toi minulle luettavaksi kaksikymmentä liuskaa “Rakastaa- ei rakasta näytelmästä” talvella 1996. Sanoin, että hyvä tästä tulee ja kehotin häntä jatkamaan, vaikka näytelmän käsikirjoituksen tekemisen tekniikka oli minulle ihan tuntematon homma. Koko ajan tiesin, että tämä on kuitenkin kaikkienkin mahtava juttu. Parkka oli tehnyt edelliseksi työksensä menesty-

neen näytelmän parkanolaissyntyisestä Raja-Joosepista, jonka esityksen ihmiset tuntuivat vielä hyvin muistavan. Aistin, että Gustaf Wrede af Elimä on vielä tunnetumpi, jopa laajalti Parkanon ulkopuolellakin. Siitä sain myöhemmin vakuuttavaa tietoa ollessani matkailumessuilla Messukeskuksessa talvella 1997. Monet sanoivat kuullessaan Parkanon nimen:

“Jaa siellä on asunut se Parkanon Parooni”. Parkano ja Parkanon Parooni kuuluvat eittämättä yhteen. Syksyllä 1996 sain luettavakseni jo neljäkymmentä liuskaa näytelmästä. Kirjailija kertoi, että muut työt keskeytti useasti näytelmän kirjoittamisen.

Liekki suurenee:

Minulle tuli tarve julkaista tieto, että ensi kesänä meillä on kesäteatterinäytelmä Parkanon Paroonista. Kokosin Parkka-teatterilaiset yhteen ja sovimme, että pidämme Pestissä “Syysriehan” ja siellä kerromme uudesta kesäprojektistämme. Tähän minua kannusti myös se, että kolme nuorta Elina Humala, Reeta Ylihaveri ja Mikko Nummi olivat soittaneet ja ilmaisseet halunsa näytellä. Koko syksyn kokoonuimme ja harjoitelimme pienoisnäytelmää, jonka esittäminen sitten jäi, kun Parooni näytelmä valmistui ja sen harjoitukset alkoivat. Oli hyvä, että perusporukka oli koossa, kun aloitimme suuren projektin työstämisen. Paljon tuli vielä lisää väkeä. Kaiken kaikkiaan puhe- roolihenkilöitä oli kahdeksantoista plus kuiskaaja. Olin haalinut mukaan kaikki entiset parkkalaiset, jotka pääsivät tulemaan, minulle halunsa ilmaisseet uudet harrastajat, kaksi entistä näytelmäker-

holaistani ja olinpa houkuttellut mukaan myös ystäväni. Kuiskaajan sain houkuteltua mukaan, kun hän toi poikaansa harjoituksiin. Äänentoistonhoitajan Jyrki Saranpään, entisen parkkalaisen, myös entisen oppilaani ahdistin Musiikkikoululla nurkkaan, pidin paidasta kiinni ja painostin mukaan. Hyvä, ettei Jyrki syyttänyt pahoinpitelystä. Joskus kuitenkin minusta tuntui siltä kuin kaikki vain olisi loksahtanut paikalleen, kuten esimerkiksi seuraavat tapaukset. Yhden näyttelijän pongasin Ystävän

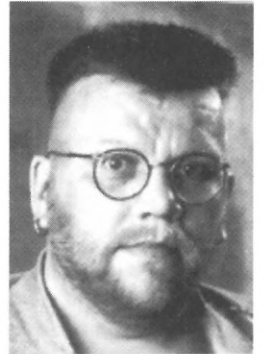

päivänä Pestistä muutamalla sanalla, en tiennyt että hän oli ennenkin näytelty asuaan muualla, toisen myöhemmin Paroonista ja sillä samalla syömäreissulla tarttui haaviini lehmä, kana ja hevonen.

Uskomaton juttu! Olin tosi onnellinen kotiini tullessani. Että sellainen saalis! Ystävälleni nauroin: “Kaikesta näkee, että Parooni palaa Parkanoon mielellään.”

Sammuu ja syttyy uudelleen:

Vaikein ja tärkein tehtävä oli ohjaajan löytyminen. Hänhän on kaiken A ja O. Ensimmäinen yritykseni epäonnistui. Seinäjokelainen ohjaaja jo heti alussa halusi muuttaa niin paljon näytelmää, että kirjailija sanoi, että näin ei saa tehdä ja meidän oli pakko luopua hänestä. Varmaan Paroonilla oli sormensa pelissä, sillä samanlaisesti TNL:n ohjaajalta tamperealaiselta Timo Mäkiselältä siirtyi suuri ohjaustyö syksyyn ja saimme palkattua hänet. Olimme tehneet jo 80-luvulla hänen kanssaan “Ison Niilon ja pikku Niilon”. Voimme huokaista helpotuksesta. Tiesimme, kun ohjaaja, lempinimeltä Pilli tarttuu toimeen, homma onnistuu.

Kukoistaa:

Toinen vaikea asia oli rahoitus. Kun aloitimme projektin oli rahaa vain muutama tuhat tilillä. Niin alkoikin kuumeinen näytelmän markkinointi ja ennakkolippujen myynti. Myrskykarin Eeron kanssa suunnittelin anomusten ja tarjousten sanamuodon. Paavilaisen Matin kanssa etsin uhrin, joille kirjeitä lähetettiin ja Leppäsen Juhani, tietokone-expertin, kanssa suunnittelin niiden ulkoasun ja Juhani vaihtoi sitä aina tarpeen mukaan. Hän oli korvaamaton mainosten teossa. Mainokset, anomukset ja tarjoukset lähitivätkin liikenteeseen. Posti kantoi kirjeitä firmoille, yhdistyksille ja eri järjestöille. Kohta tämän jälkeen aloin soitella ja käydä henkilökohtaisesti kertomassa projektista. Puhelinkulut kasvoivat, bensa paloi ja kilometriä kertyi Ritmon mittariin. Mutta sitä työtä teki oikeastaan mielellään, sillä näytelmän vastaanotto oli tosi hyvä. Kesäkuun puoleen väliin mennessä olin myynyt toista tuhatta ennakkolippua ja Parkka-Teatteri oli saanut niistä rahat tililleen. Siihen lukuun kuului myös erikoishinnalla myydyt kaksi näyttöstä. Niistä kiitos Parkanon kaupungille ja Parkanon Sp:lle, samoin myös kaikille muille ennakkolipun ostajille. Ilman teidän mukana oloanne olisimme olleet tosi tiukoilla, sillä rahaa tarvitaan paljon juuri projektin alussa. Esim ohjaajalle maksoimme kilometrikorvaukset kahden viikon välein alusta asti. Parooninäytelmän tunnuskuvaiksi saimme käyttöömmek

Gustaf Wreden 85- vuo-tiskuvan Erkki Saarelalta/Heikki Pentti. Eero Myrskykari ehdotti, että tehdään T-paita, jossa komeilee näytelmän nimi ja Paroonin kuva. Ohjaaja innosti meitä, että siitä saatte mukavasti rahaa. Hän toteutti nuoren graafikkoystävänsä kanssa paidan kuvan ja kohta oli 160 kpl:ta paitoja huushollissani. Niitä sitten myin ja jaoin ryhmällemme myyntiin. Ja alta aikayksikön ne oli myyty. Kohta tilasin lisää ja vielä kaupungin 130- vuotislogolla kolmannen kerran. Ne 100 kpl olin myynyt melkein kaikki jo ennen niiden tuloa painosta. Parkanon kaupunki maksoi työtekojööttensä padoista 20 mk /kpl, joten heille paidan hinta oli vain 60 mk, kun taas muille ne maksoivat 80 mk. Sillä selittyy minulle ihmetelty erihintaisuus. Aina, menin minne tahansa, minulla oli paitoja mukana. Näytösiltoina niitä kaupattiin myös teatterilla. Vielä lokakuussa olen myynyt joku kappaletta ja on niitä vielä varastossakin. Siinä olisi hyviä joululahjoja asiasta innostuneille.

Paisu:

Ohjaajan tultua maaliskuun lopussa, käynnistyivät harjoitukset, joihin emännän tehtävän saanut Marketta Paavilainen keitti kahvit ja leipoi pullat ja leivät. Hitaan, ymmärtävän lukemisen kautta tutustumme tekstiin ja rooleihin. Monta muuta puuhaa tehtiin siinä ohessa. Käytiin tutustumassa Paroonin koskeen, jossa oppaina oli niillä alueella asuvat Ulla Joensuu ja Tarja Viitasalo äiteineen. Ajettiin harjoitusten päätteeksi katsomaan paroonin istuttamaa lehtikuusimetsää. Harjoitusten yhteydessä pidettiin lehdistötilaisuuksia. Eräässä niissä oli asiantunti-

jana kuultavana Paroonilla pikkupiikana palvellut Hilda Koskela, ainoa tapaamani henkilö, joka oli nähnyt Riirinnan = friherrinnan, parooni Gustaf Wreden vaimon. Vielä ennen esityksien alkua kävimme Eija Pitsingin järjestämällä matkalla Anjalankoskella, Paroonin syntymäseudulla. Ohjaajan toivomuksesta kirjailija muutti osan tekstistä vielä viime tipalla runoiksi. Eräänä päivänä oli selvää, että esityksestä tuleekin laulunäytelmä. Tarvittiin säveltäjä ja lisää laulajia ja oli kiire. Onneksi meillä oli mukana Marja-Leena Laiho ja hänellä tytär Elisa, nuori Sibeliuksen akatemialainen. Siinä meille säveltäjä. Laihon Elisalle nostan hattua. Niin kovan työn hän teki huhti - kesäkuussa. Hän hoiti opiskelunsa, kiireisen tenttiajan, Helsingissä. Sävelsi ja sovitti laulut, jossain välissä, tuli sitten niitä lauluja meille opettamaan. Hankki soittajat

taustanauhan tekoon ja oli Tommi Santin mukana sen teossa. Äiti Marja-Leena piti huolen, että meillä laulajilla oli nuotit ja sanat aina valmiina. Yhdessä hänen kanssaan etsittiin lisälaulajia pitkään. Saalis oli loppujen lopuksi hyvä, vaikka alussa vähän vastustikin.

Joskus ajattelin, että voi laulajat, ette tainnut tietää, mihin päänte pistitte, kuten yksi teistä oli aluksi tuumannutkin.

Jos osa näyttelijöistä joutui laulamaan, niin tähän jouduitte näyttelemään. Harjoitukset olivat kovia ja erilaisia kuin mihin olitte tottuneet, mutta urhoollisesti te ne kestitte ja esitysten alettua sytytte joka ilta. Ihmiset elivät mukanaan tunteella ja loppukohtauksen laulujen aikana monet, monet silmät kostuivat.

Paljon olen saanut vastaanottaa kiitosta Elisän musiikista, laulajien laulujen tulkinnasta ja tietenkin myös näyttelijöiden osasuorituksista.

Kiihtyy:

Saman aikaisesti kun näytelmää lau-

luineen tiukan, vaativan ja osaavan ohjaajan kanssa harjoiteltiin, ihmiset ahersivat monissa muissa projekteissa. Eero Myrskykari oli ottanut tehtäväkseen käsiohjelman ja julisteiden teon. Hän suunnitteli ohjaajan kanssa ne, hankki käsiohjelman mainokset, hoiti niiden painatukset, ja lehti-ilmoitukset. Mikko Nummi hankki pääsyliput. Puvustusryhmä Helena Jaskari, Marketta Paavilainen ja Marja-Leena Laiho ahersivat saadakseen aikakauteen sopivat vaatteet esiintyjille. Sai siinä koneet surrata. Jokainen vaate joutui Pillin tarkan tutkailun alaiseksi. Marja-Leenalla oli kirjoissa ja kansissa kaikkien päälle-pantavat. Hänen vastuullaan oli, että jokaisella oli oikean näköiset verhat, kuten pohjalainen ystäväni sanoo. Sylvi Raition opastuksella olimme saaneet Lehtiniemen Arvolta aitoa hurstia. Siitä tehtiin Paroonille oikeat hurstipuvut ja tuohivirsut hänelle ja pikku paroonille hain Raitioitten kanssa Kangasniemen parilta Luhalahdesta asti. Muutamia vaatteita vuokrattiin Lempäälän nuorisoseuralta.

Loppuvaiheessa tuli mukaan pienet Reetta Yliverin löytämät Uduattaret, jotka hurmasivat näyttelemisellään meidät kaikki. Heille luonnonkasvivaatteet teki Niina Juurinen. Aluksi niissä käytettiin kauniita kesäkukkia, mutta sitten tytöistä yksi toisensa perään alkoi aivastella ja ne vaihdettiin pelkiksi puiden oksiksi

Roihuua:

Olen tarkoituksella jättänyt lavastuksen loppupäähän, mahtavan suuren mammuttityön. Matti Paavilainen, meidän lavastusmestariimme, oli pitkään tutkinut kuvista ja kirjoista sekä kysellyt rakennukset nähneiltä, millaiset Paroonin rakennukset olivat. Hän oli ne piirtänyt, suunnitellut ja ryhtyi sitten toteuttamaan niitä Pahkalanniemen kesäteatteriin. Sitä ennen he olivat Jaskarin Jussin kanssa purkaneet Viitaharjun Kalevin luvalla terveystalon seinästä ilmaista lautaa monta päivää. Nissisen Esko oli hommannut Parkanon sahalta Koskenkohinan leveät seinälaudat samoin lahjoituksena. Matti

ja Jussi ahersivat viikko tolkulla pitkiä päiviä teatterilla. Toipa Jussi poikansa Vesankin moneksi päiväksi sinne. Leppäsen Juhani tapasin Pahkalassa usein iltapäivisin. Teatterilaisista oli mukana myöskin Helena, Marketta ja Marja-Leena miehensä Olavin kanssa. Öykäri = Eero M. teki rekoolin ja kukkaistutukset. Kuulin, että monta aivan ulkopuolistakin oli talkoissa monta päivää. Kärjen Maurin näinkin usein siellä käydessäni. Parkanon kaupungilta saatiin apua kattojen kattamiseen. Minä en lavasteiden tekoon ehtinyt, kun täytyi hoitaa paita- ja lippukauppa, mainos- ja muut sanotaan vaikka humpuukihommat. Kävin teatterilla vain Matin ja Juhaniin kanssa asioista keskustelemassa. Teatterin keskimäinen rakennus korotettiin kaksi kerroksiseksi ja niin valmistui Louhulinna, Riirinnan asunto. Oikealle puolelle teatteriin kohosi hirsinen Koskenkohina, paroonin asuinpaikka. Vain Öykärin/Miinan mökiksi kelpasi sellaisenaan yksi vanha rakennus.

Lämmittää:

Pakko minun on tässä kertoa meidän esiintyvistä eläimistämme, näytelmän suurista tähdistä. Joka esitysilta Levulan Teuvolta tuotiin hevonen trailerilla teatterille ja ajajakin oli aina mukana, vaikka välillä vaihtuikin. "Kyllä se muuten, mutta juoksuun sitä ei saa hoputtaa, sillä silloin sitä mennään, ravuri kun on", sanoi Teuvo. Valjaat ja kärryt saatiin Virranhaaralta. Lehmä ja vasikka majailivat Humalan perheen hevostarhassa. Sieltä Viljanmaan Pentti ne kuljetti autolla joka esitysehtoo näyttämölle. Entäs sitten suurin diivamme, Humalan Elinan hoitama kana, saatu V. Pentin naapurista. Emme ymmärtäneet alkuunkaan, miten nopeasti kana oppi oikeat kuviot näyttämöllä. Usein se tuli kiittämään lopuksi, kuten muutkin näyttelijät. Joskus se osoitti mieltään ja hyppäsi penkille tai piiloutui sen alle.

Säteilee:

Tulipa mieleeni monia auttajia, esim. kansalaisopisto. Saimme apua ohj:n ja laulunop:n palkkaukseen. Samoin muistan mukana olleiden innostuksen tuoda omia tavaroitaan tarvittaessa. Eräs heistä oli Vierisalons Liisa. Hänellä oli emalipotta, suruharso, upeita taulun kehyksiä ja ennennäkemättömiä kuvia Wreden perheestä. Ilomäen Sari toi Riiarinnalle tosi kauniita mumunsa tekemiä käsioiteita. Laihon Marja-Leena raahasi naapureittensa vanhat kopat ja työkalut. Nissisen Esko toi saappaita ja housuja. Kosolan Kauko innostui tekemään pajukoreja monta kappaletta ja myi niitä Parkan hyväksi. Sen lisäksi hän toi pilkottavia puita ja vei pilkotut pois. Kerran minun hätäkelloni tipahti hämärässä portaikossa kahvikuppien päälle, sillä seurauksella,

että ne menivät tuuskannuuskaksi. Unohdin tuoda uudet ja puoli tuntia ennen esityksen alkua huomasi, että eipä nyt Riiarinnalla juodakaan kahvia. Olin lähdössä hakemaan, mutta Anneli Pajunen, paitojen myyjä sanoi, että kyllä minä haen. Niin hän toi omat kuppinsa ja tilanne oli pelastettu. Että sellainen henki meillä oli. Ohjaaja Pilli sanoi aina, että teillä on mahtava porukka. Vaikka tämä on näin suuri joukko, ei ole ollut erimielisyyksiä eikä riitoja, ei vaikka olette olleet lopussa jo väsyneitäkin. Kertaakaan en ole lähtenyt vastahakoisesti Parkanoon. Minä en koskaan pysynyt kärryillä, montako meitä oli. Valokuvasta laskin, että 35 oli näyttämöllä kiittämässä. Sen lisäksi oli kuiskaaja, äänentoistonhoitaja, lipun- ja paidanmyyjät. Järjestysmiehet, jotka olivat yhtä poikkeusta lukuun ottamatta tulleet mukaan vaimojensa kautta. Yhteensä projektissa oli mukana n. 70 henkeä. Sitten meidän on aina muistettava mainiot naapurimme leirintäalueenhoitajat Nurmenrinna. Yhteistyö on pelannut jo monet vuodet. Teatterissa kävijät ovat kahvinsa saaneet. Kuinka mukavalta tuntui piipahtaa heitä katsomassa, huoliensa ja iloansa purkamassa.

Sädehtii:

Tarkoituksella olen jättänyt itse näytelmän ja näyttelijät perin pienelle huomiolle. Tiedän niistä runsaasta kiitoksista, joita minä ja muut mukana olleet olemme saaneet vastaanottaa, että näytelmä oli pidetty. Se oli katsojien mielestä erilainen kuin mitä yleensä kesäteatteriesitykset. Siinä oli paljon kauniisti sävellettyjä rakkauslauluja, jotka vetosivat katsojan tunteisiin. Siinä oli huumoria, Paroonin huumoria ja ilkkuria. Löytyihän siitä paljon, oikeastaan kaikki se, mitä minulle Parkanoon muualta tulleele on Gustaf Wredestä ja hänen perheestään kerrottu. Varmaan negatiivistakin arvostelua näytelmä on saanut. Se ei ole vain esittäjien korviin kantautunut. Näyttelijöiden osasuorituksista olen kuullut

vain hyvää, vaikka meillä oli rooleissa ensikertalaisia toistakymmentä. Mutta kun on mielenkiintoinen käsikirjoitus, ihana musiikki, ammattitaitoinen ohjaaja ja harrastajilla halu onnistua, tulos on ainutlaatuinen. Näyttelijät, laulajat ja mukana elävä yleisö yhdessä saavat aikaan mahtavan elämyksen. Paljon on tullut pyyntöjä, että esitys lämmitettäisiin ensi kesänä. Se oli minunkin intohimoinen unelmani. En halunnut luopua, päästää irti. Nyt on kuitenkin käynyt selväksi, että osa porukasta ei halua lämmitystä. Ymmärrän jos väki väsy. Työtahti oli kiivas ja melkein koko kesän olimme kiinni. Onpa minulle viestitty, että mukavat muistot voi haalistua, kun vedetään toinen kesä samaa. Niinkin voi käydä ja voipa innostuskin sammua kesken kaiken.

Vielä kerran tuikahtaa:

Tämän jutun olen kirjoittanut myöskin siksi, että jokainen sen lukeva, saa tiedon siitä, mitä kaikkea sisältyy kesäteatterinäytelmän tekemiseen. Kuinka monen "kylähullun", kuten Pilli meitä nimitteli, työ siihen tarvitaan. Yksin ei kukaan tee mitään. "Kai te saitte siitä palkka", minulta on kysytty. Kaiken harrastaja tekee palkatta. Samoin on kysytty mihin kaikki rahat, joita saitte joutuivat. Minä sen kyllä tiedän. Olenhan maksanut laskut. Vaikka mielettömästi tehtiin itse ja saatiin lahjaksi, niin kyllä laskujakin riitti. Ammattiohjaajan palkka ja kilometrikorvaukset, äänentoisto, puvustus, lavastus, vastuuvakuutus, radio- ja lehtimainos, teatterisavu, tekijänoikeuspalkkiot ynnä muut, ynnä muut. Tämän projektin jälkeen entistä helpommin "tulee näppylöitä" tai "ahdistaa", kun joku sanoo, että kai te teette taas uuden näytelmän ensi kesäksi. Kuitenkin, niinkin voi käydä. Ihminen unohtaa niin helposti. Muistaa vain sen, että me teimme sen, kaikki yhdessä. Speaktaakkelin, musiikillisen kantaatin 130-vuotiaan Parkanon kunniaksi, kuten ohjaaja kirjoitti käsiohjelmaan.

Kuvissa parooni lapsena, nuorena ja aikuisena.

Parooni teki puunaisen, jossa oli mallina hänen rakkaat naisensa...
Äiti, Clara-Maria, Miina Alina ja Riiarinna.

Paroonin isä.

Veera

PAROONIN LAPSET

Ylh. vas. Nooni (+ renki Kalle),

Keskellä Pentin Marja. ylh. oik. Gösta ja alh. Etta.

Savusumun maassa Indonesiassa turvetuotantoa käynnistämässä

Tiistai-iltana 30.9. oli Viitasen omakotitalossa Parkanon Sortassa tosi iloisia ihmisiä.

Perheen pää Jukka Viitanen oli onnistunut pääsemään yhdeksän kuukauden työkomennukselta savusumun keskeltä Indonesiasta onnellisesti kotiin viimeisenä päivänä, kun viisumi meni vanhaksi.

Vapon palveluksessa oleva Viitanen oli joutunut siirtämään sitä ennen lähtöä useita päiviä juuri laajoista metsäpaloista johdettavan savusumun johdosta.

Juuri muutamaa päivää aikaisemmin oli Indonesian lentoyhtiön oma kone murskautunut harhaututtuaan savusumussa.

Surmansa saaneiden joukossa oli myös Vapon ja Viitasen kanssa yhteistyötä tekevän yrityksen johtaja, joka johti myös UPM:n kanssa yhteistyötä tekevää Aprilia.

Viitasen piti lähteä indonesialaiskoneella, mutta onnettomuuden jälkeen ne pysyivät tiukasti maassa.

Matka järjestyi kuitenkin ulkomaisella koneella maan matkatoimiston virkai-

Indonesia on tarjonnut hyvin mielenkiintoisen kokemuksen koko Viitasen perheelle. Kuvassa vas. Jenni, Jukka, Päivi ja Eveliina.

lijän ja lentokentän johtajan avustuksella. Näin seteleitä ei tarvinnut vilautella, mikä on hyvin yleistä Indonesiassa.

Muikin perhe käynyt maassa

- Indonesia on maailman korruptoituneimpia maita. En tiedä, lähteekö se maan itsevaltiaasta Suhartosta vai mistä se johtuu, Jukka Viitanen sanoo.

Tämä epäilyttävä piirre ei estä Jukkaa puhumasta lämpimästi Indonesiasta. Muutkin perheen jäsenet - vaimo Päivi sekä tyttäret Eveliina ja Jenni ovat maasta innostuneita.

He näet kävivät Jukan työkomennuksen aikana myös Indonesiassa. Päivi ja Eveliina viipyivät Jukan työpaikan lähellä jopa neljä kuukautta.

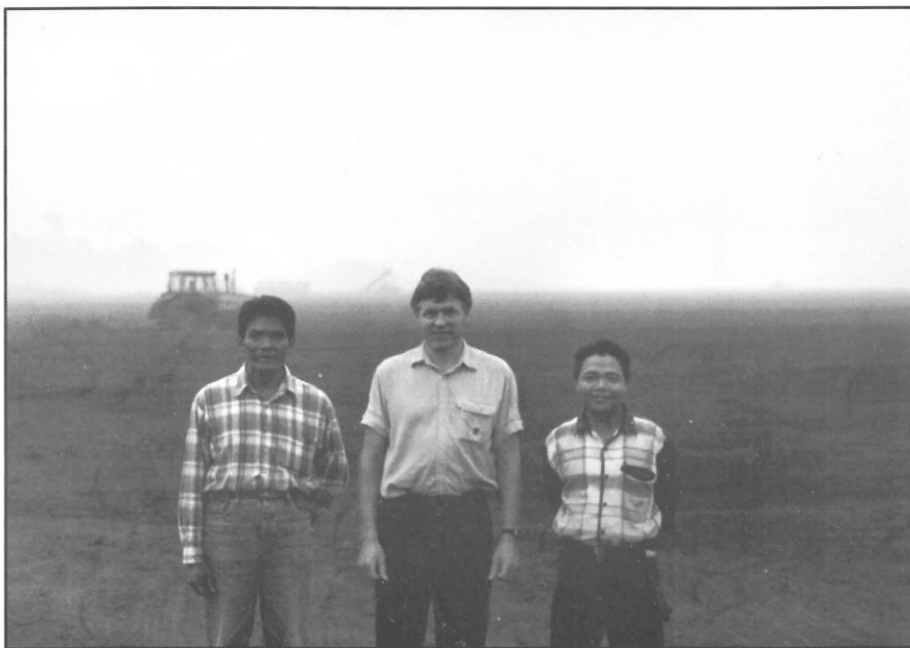
Jenni taas teki yhdessä naapurinsa Satu Koivumäen kanssa kolmen viikon matkan näille seuduille.

- Kahden vuoden kuluessa lähdemme sinne toivottavasti uudelleen. Oli niin mahtava kokemus asua siellä, perheen jäsenet vakuuttavat.

- Luonto on suurenmoinen ja ihmiset ovat hyvin ystävällisiä, Jukka sanoo.

- Ystäviä tuli paljon, Päivi vahvistaa.

- Minusta oli tosi mukavaa olla tekemisissä eri kansallisuuksien kanssa. Asuinalueellamme oli indonesialaisten ohella paljon eri maista työkomennuk-

Jukka Viitanen Työnjohtajien Deli Munten (vas.) ja Tumian parissa turvekentällä, jossa töitä tehdään usein savusumussa.

sella olevia ja heidän perheitään. Laskin, että puhuin 20 eri kansallisuutta olevien kanssa, Eveliina kertoo.

Jukkakin on ilmoittanut ottavansa vastakin vastaan vastaavia työkomennuksia.

Haasteellinen tehtävä

Kaikki alkoi siitä, että työpaikalla kysyttiin halukkuutta lähteä yhtiön töihin ulkomaille.

- Vastasin siihen myöntävästi, mutta en kuvitellut heti Indonesiaan lähteväni, Jukka naurahtaa.

Tehtävästä ei haasteellisuutta puuttunut. Se oli käynnistää turvetuotanto Indonesiassa, jossa turvetta ei tähän mennessä ole lainkaan hyödynnetty valtavista soista huolimatta. Viitanen toimi tuotantopäällikkönä tässä projektissa, jonka toteutti Vapon ja sen indonesialaisen yhteistyökumppanin Indorayonin yhteisyritys P.T. Garudatama Sumber Makmur.

Viitaseen ohella Indonesian turveprojektissa oli mukana vain yksi suomalainen - em. yrityksen toimitusjohtaja Olli Pöyhönen.

- Kielivaikeuksia oli aluksi, mutta kaksi työnjohtajaa sentään puhui englantia. Heidän avullaan saatiin homma alulle, Jukka Viitanen mainitsee.

Suomalaiskoneiden päänavauksia

Projektin aikana tulivat Suomesta useassa erässä Vapon turvekoneet, jotka käsitivät kaksi tuotantoyksikköä, ja 20 Valmet-traktoria, joille tämä merkitsi myös päänavausta Indonesian markkinoille.

Viitaseen ja kumppanien tehtävänä oli tuottaa jyrshinturvetta energiantuotantoon isolle puusellua tuottavalle tehtaalle, joka on Sumatran saarella noin 250 kilometrin päässä maan neljänneksi suurimmasta kaupungista Medanista.

Tehdas on käyttänyt lämmön ja sähkön lähteenä eri raaka-aineita, mutta turve on nyt niitä syrjäyttämässä.

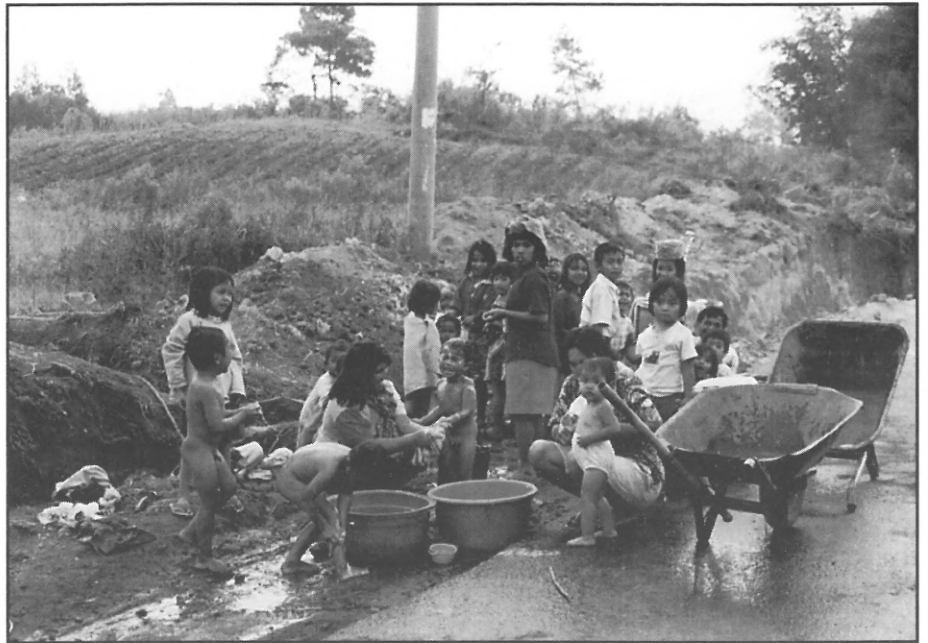
Turvekentät sijaitsevat Lingtongni Hutassa 65 kilometrin päässä tehtaasta, jonka omistaa Vapon yhteistyökumppani. Kun ne olivat varsin korkealla noin 1,5 km meren pinnan yläpuolella, ei savusumu tuntunut tällä alueella kovin voimakkaana eikä siitä ollut sanottavaa haittaa.

Toki se näkyvyyttä haittasi ja pysyi jokapäiväisenä puheenaiheena.

Kannotkin hyötykäyttöön

Tuotantoon valmistettiin aluksi 100 ha, mutta sitä raivattiin koko ajan lisää.

- Turpeen laatu on parempi kuin Suomessa, joskin siinä on puuainesta enem-

Vedestä on ajoittain kova puute Indonesiassa.

män kuin Suomessa, Jukka Viitanen sanoo. Turvekenttiä raivattaessa koneita seurasi liuta lapsia vanhempineen. He valmistivat kannosta puuhiiltä, jonka he sitten myivät.

Satokierto oli puolet nopeampi kuin Suomessa eli kun Suomessa voidaan turvetta koota suolta pari päivää jyrsinän jälkeen, Indonesiassa turvetta saatiin jo saman päivän iltana, kun aamusta kentät oli jyrjätty.

Poutaa eli nostopäiviä on yleensä noin 150 päivää vuodessa.

Viitaseen lähtiessä turvetuotanto oli hyvässä käynnissä. Turvetta oli siihen asti tuotettu 70 000 m³.

Sikäläisten ihmisten työmoraalista Viitaseella oli ennakkoluuloja, mutta ne häipyivät pian.

- Töitä tehtiin tunnollisesti aamusta iltaan. Ihmisillä on siellä kova halu tehdä töitä, yrittää ja opiskella, Jukka sanoo.

Turvetta riittää

Jukka kertoo, että tuotannon aikana heräsi monilla tahoilla kiinnostus turpeen tuotantoon. Hän uskoo, että sitä aletaan käynnistää muuallakin Indonesiassa.

Turvevaroja maassa todella riittää, sillä sen turveala on maailman kolmanneksi suuren Kanadan ja Venäjän jälkeen. Suomi on tilastossa kuudentena.

Kadulla saattoi törmätä vaikka tällaiseen isoon sikaan.

Eräs huima retki 1950 kesällä

Talvikauden kuluessa opiskelu päättyi, ja ennen töihin ryhtymistä oli syytä viettää kunnon loma. Näin ajattelimme syksyn mittaan - Olli ja minä. Vaatimatonta kotimaan matkoista kehittyi vähitellen huima suunnitelma lähteä ulkomaille.

Joululomalla alkoi kehittyä suunnitelma, jollaisen saattoivat tehdä vain tosi optimistit ja olosuhteita tuntemattomat. Suunnitelman mukaan kulkisimme läpi Euroopan ja Pohjois-Afrikan. Suunniteluvaiheessa käytössämme oli likimain tavallinen koulun karttakirja. Siinä näkyi eri valtiot ja joitakin isompia kaupunkeja. Todellisuus alkoi valjeta vasta, kun Olli joutui hoitamaan paperisodan Helsingissä. Passeihin kertyi pitkälti toistakymmentä viisumia. Ranskan Afrikassakin tarvittiin kolme erillistä: Marokko, Algeria ja Tunisia. Saksassa tarvittiin kullekin miehitysvyöhykkeelle oma läpikulkuviiisumi.

Alkohankaluuksista huolimatta starttiin

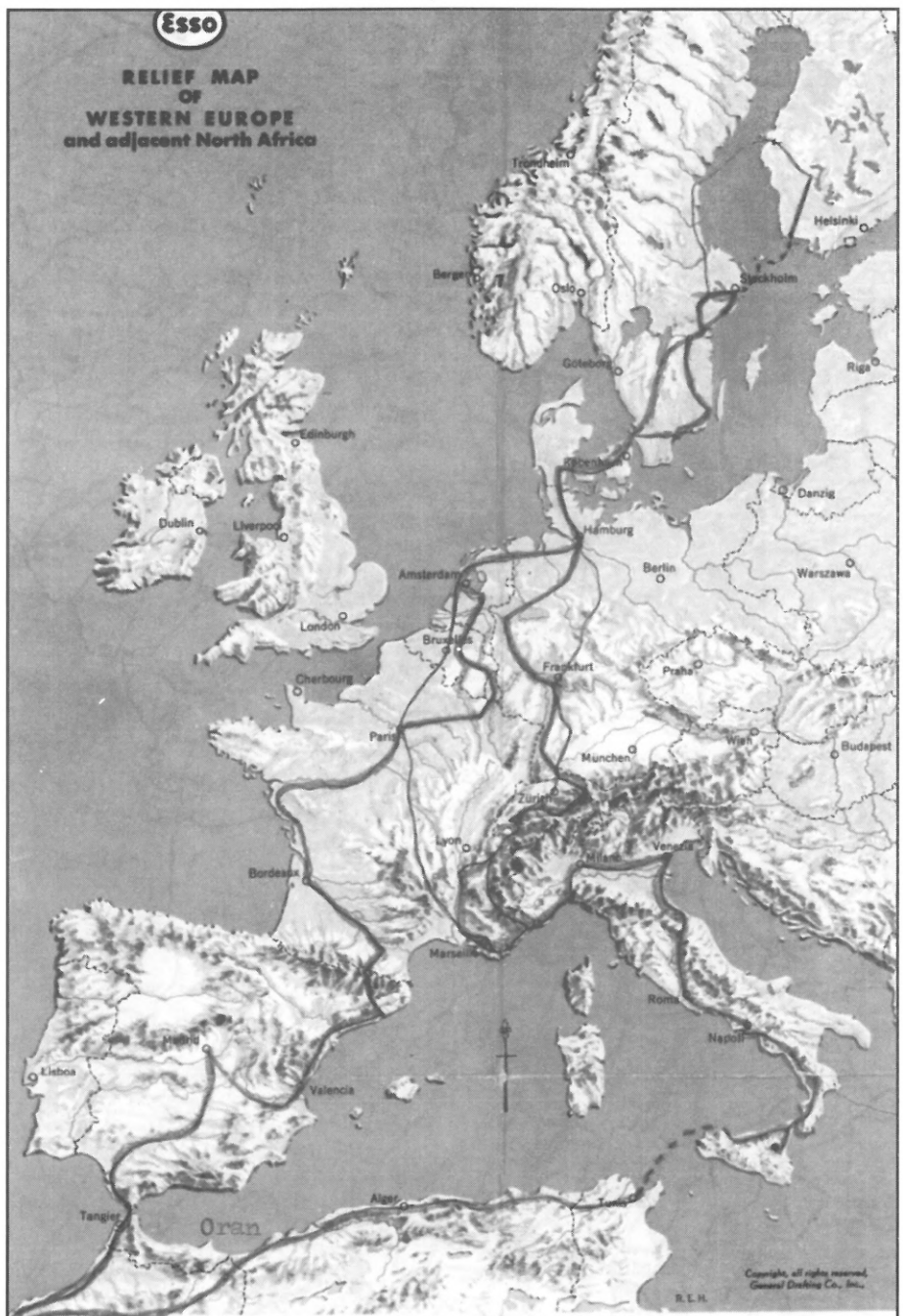
Jos oli paperisota mutkikasta, niin kulkuneuvon hankinta oli aiheuttaa myöhästymisen lähdössä tai koko retkestä luopumisen. Lopulta onnistuimme saamaan tuliterän tsekkiläisen JAWA-merkkisen, 350 kuutioisen, kaksitahtisen moottoripyörän. Tapasin pyörän lähtöpäivän aattona. Tehtäväkseni matkan aikana tuli "tekniikan" hoitaminen. Sotajaloilta säilyneen korttijärjestelmän ansiosta oli vaatetuksen hankinnassa melkoisia vaikeuksia. Valuuttaa ei saanut viedä maasta kuin "tarpeellinen" määrä. AK teki laskelman matkan aikana kuluttamastamme bensamäärästä eri maissa. Sen laskelman mukaan saimme Suomen Pankista valuuttaa. Oli siinä ihmettelemistä. Kaikista hankaluuksista huolimatta päätimme lähteä.

Startti tapahtui Parkanon apteekin pihasta pienen yleisjoukon ihmetellessä. Tieto oli levinnyt. Hilpein mielin poistuimme maasta tullin leiman mukaan Turussa 22.5.1950. Tukholmasta jatkoimme vaihtelevalla tuurilla läpi vauraan Etelä-Ruotsin. Pyörän latausrele reistaili ja vettä satoi. Siirryimme lautalla Tanskaan. Ihanan siisti maa. "Pyöräilimme" Saksan puolelle ja maisemat muuttuivat ankeiksi. Sade jatkui, mutta mieliala oli vielä reipas. Kuljimme pitkän sodan runtelemaa englantilaisten miehittämää aluetta. Suuret kaupungit olivat enimmäkseen pommitettu maan tasalle. Autobahnilla ei ollut tungosta.

Lähtöasetelma apteekin pihassa. Olli istuu jo tyrnästi satulassa ja kirjoittaja valmiina hyppäämään taakse. Ajon aikana reppu oli edessä.

*Alakuva:
Reittimme: ohut viiva suunniteltu ja paksu viiva toteutunut.*

Hollannista Ranskaan ja yli Pyreneiden

Hollannissa ei tykätty saksalaisista. Sielläkin oli raunioita. Joissakin kaupungeissa pitkiä korttelijonoja oli tehty kaduiksi. Tietysti näin saatiin väljyyttä vanhoihin taajaan rakennettuihin kaupunkeihin. Sama toistui Belgiassakin. Luxemburgissa eräällä huoltoasemalla omistajan rouva oli kova Suomen ystävä. Hänen veljensä oli kuulemma saanut mitalin Helsingin olympialaisissa polkupyöräilyssä. Tulimme siihen tulokseen, että rouva tarkoitti jotakin muuta kisaa. Emme kuitenkaan hennonneet oikaista rouvan käsityksiä.

Pariisissa Suomen lähetystön edessä lähettilään Packard-auto, sen kuljettaja Kalle ja kirjoittaja.

Pariisissa majapaikkamme ovelta Olli leipineen.

Hollannissa tapasimme kadunpesijöitä. Kanava on kadun varressa ja siltaa pitkin pääsee kotiovelle.

Aamuisin aina teimme "tarkan" reittisuunnitelman päivän matkasta. Ranskassa unohduimme Pariisiin muutamaksi päiväksi, kun saimme oppaaksemme lähettiläs Helon autonkuljettajan, joka oli reipas "hesalainen". Lähetystössä oli mukava lueskella päivän lehtiä ja kirjoitella kortteja. Pariisissa oli paljon nähtävää.

Matka jatkui läpi Ranskan ja yli Pyreneiden. Olimme laskeneet, että huilaisimme kuumimman ajan suurten jokien partaalla. Niitä jokiahan oli koulukartastossa vaikka kuinka paljon. Jokia oli kyllä, mutta vettä ei niissä ollut. Kuumuuden rasittaman ja auringon polttamina saavuimme Madridiin. Päivän mittaan olin vaihtanut pyörään pinnat 6, 7 ja 8. Pinnat eivät tahtoneet kestää huonoilla teillä raskasta kuormaa. Sevillassa viettämämme perusteellisen lepopäivän jälkeen pystyimme telttamme pinjojen alle runsas-kaktuksiseen maisemaan. Oli aika vaihtaa 11. pinna.

Ikmeellinen Afrikka

26.6. siirryimme Afrikan puolelle Tangeriin. Pyörämme alkoi tykätä huonoa jatkuvasta menemisestä. Paikoitellen meidänkin mielialamme alkoi piiputtaa. Onneksemme Casablancasta löytyi tsekki-läinen JAWA-myyntipiste ja -korjaamo. Pyörä "ehostettiin" ja mekin saimme syö-däksemme ja juodaksemme. Päätimme kuitenkin, että aloitamme paluun kotia kohden. Afrikkaa tuntui jatkuvan vielä kauemmas, mutta olkoon.

Reippain mielin aloimme matkan pohjoiseen. Rabatissa Olli sairastui. Fessistä lähtiessä kuume oli noussut lähelle ulkoista lämpöä. Ulkona oli 42 astetta varjossa. Kuumemittaria meillä ei ollut, mutta Ollin olemuksesta saattoi päätellä, että lämpöä oli. Olli ajoi ja takana olevana koitin pitää häntä satulassa ja hereillä. Viimein

Näkymä Alger'sta. (Oli se iso kaupunki.)

Välimeri ja vihreys tuli yllättäen eteemme pitkän erämaataipaleen jälkeen. Oran tuntui ihastuttavalta. Siellä sai baarista kylmää puhdasta juotavaa.

Atlasvuoriston rinteet ja viileä Välimeren ranta antoi voimia ja Ollinkin sairaus alkoi antaa periksi. Paasto ja punaviini olivat kait tehneet tehtävänsä. Oisin ajelimme pilkkopimeässä ilman valoja, koska laturi ei pystynyt antamaan tarpeeksi virtaa. Putoamisen rotkoihin vältimme ihmeen kaupalla. Lopulta tuli Tunis vastaan. Siihen päättyisi Afrikan "safari". Pienten vaikeuksien jälkeen pääsimme laivaan ja Välimeren alueille. Mukavan lämmön yöilma ja aavasta merestä nouseva jättiläismäinen kuu loi ikimuistaisen tunnelman.

Italiassa kuulimme sodan alkaneen

Sisiliaan saavuimme Palermossa, jossa juuri oli ammuttu "kansan ystävä" rosvopäällikkö Juliano. Tämä tapahtui 6.7. Jätimme Palermon ja noin 50 kilometrin ajon jälkeen leiriydymme ja tein moottoriremontin. Poistin karstan "pytyistä" ja männänrenkaista. Yritimme uida ja pestä pyykkiä. Söimme manteleita puista. Taorminassa poikkeamisen jälkeen laturi lakkoi taas. Olli kävi Messinassa muutaman ystävällisen italialaisen kanssa latauttamassa akun. Odottelin rannalla pyörän kanssa. Messinassa menaisimme menettää puukot intomielisen poliisipäällikön toimesta.

Manner-Italiassa tapasimme miehen, joka tiesi kertoa, että Saksan kohdalla oli alkanut sota. Siihen aikaan ei vielä "kylmäsota" ollut tunnettu. Tieto tietysti vaikutti meihin ja päätimme kiirehtiä Rooman lähetystöön ottamaan asiasta selvää. Tulimme Roomaan 11.7. Tieto sodasta oli suuresti liioiteltu. Vietim-

Oikealla mies, joka tiesi sodan syntyneen Saksassa. Paikka lähellä Miletonia.

me Roomassa muutaman päivän lepäillen ja kylpien.

Pohjois-Italiassa tutustuimme pitkää aikaa sateeseen. Venetsian retken jälkeen Padovan padolla koimme komean ukkosenilman. Roomasta lähdön jälkeen oli Jaavakin pelannut yllättävän hyvin. Renkaan paikkasin Garda-järven ranta-raisemissa. Pinnan numero 13 vaihdoin Ranskan Rivieralla noin 106 kilometriä Nizzasta lähteen. Koneen kunto tuli koetukselle, kun lähdimme ylittämään Alpeja. Reitimme kulki Rohnen laaksoa. Ensin ohitimme Valencen ja sitten Chamonien. Kiipesimme huimia alppiiniittyjä Jaavallamme kohti Sveitsiä. Vä-lillä eksyimme jopa tiellekin.

Bernissä tapasimme erittäin miellyttävän lähetystömme. Liechtensteinissa tun-simme olevamme jo kotona. Nyt olimme käyneet jokaisessa Euroopan "kääpiöval-tiossa". Läpi hävitetyn Saksan tulimme Tanskaan. Kölnin seutuvilla vaihdoin pin-nat numerot 15 ja 16. Sadettakin saatiin yli oman tarpeen.

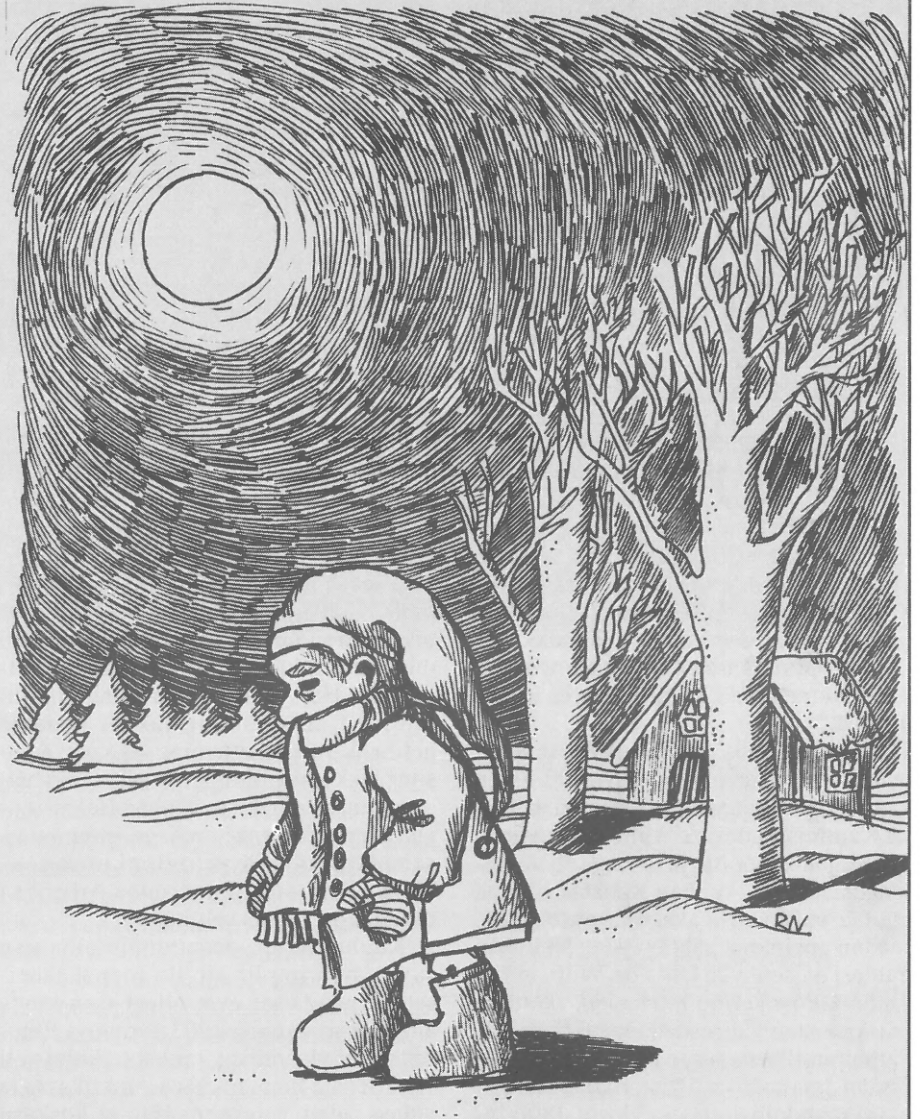
Lenkki umpeutui

Matka- ym. väsymys alkoi vaivata. Havait-simme nukkuvamme seisaallaan Tanskan lautalla konehuoneen lämmös-sä. Tavoitteena siinteli laiva Tukholmas-ta Turkuun. Turun saavutimme 1.8. joten lenkki oli umpeutunut. Kilometrejä ker-tyi noin 18 000.

ANNA-LIISA PERIAHO

Joulutonttu

Joulutonttu tipsuttaa
kujasilla teillä.
Huopakengin sipsuttaa
on joulu pian meillä.
On ilta tumma, myöhäinen
tähdet kuuluvat yössä.
Tienoo vaiti, hiljainen
tonttu vain on työssä.
Sisään kurkkaa ikkunasta
yöhön varjo hukkuu.
Vuoteessa kaksi tyttölasta
vieretysten nukkuu.
Ai, ai, Leena, Maikki,
unohtuikos jokin.
Lattialla lelut kaikki
aivan sokin, sokin.
Muistikirjan aukaisee
tekee merkit, näin.
Tonttua jo raukaisee
vaan lähtee eteenpäin.
Hiljaa tonttu tipsuttaa
kujasilla, teillä.
Huopakengin sipsuttaa
on joulu pian meillä.

Thunder Bay - kesälomavieraana Artturin, Viljamin ja tavallisten Toivosten kaupungissa

Lensi sotka sorja lintu etsien pesänsijoa, asuinmaata arvaellen...

Miksi juuri Thunder Bayn kaupunki, vuonna 1970 yhdistetty Port Arthur (Artturi) ja Fort William (Viljami), Länsi-Ontarion provinssissa eteläisessä Kanadassa muodostui tuhansien suomalaissiirtolaisten, myös parkanolaisten asuinmaaksi vuosisatamme alkuvuosikymmeninä?

Kirjoittaja haki vastausta kesälomamatkalla perheensä kanssa.

Suomen sotkan pesänvalinnan ymmärtää helposti, kun ihailee kaupungin ja ympäristön, mm. Oliver Townshipin maisemia. Maailman suurimman makean järven Lake Superiorin tuntumaan syntynyt kaupunki ja etenkin lähistön maalaiskylät ovat sekoitus Satakuntaa, Pohjanmaata ja eteläistä lehtomaisemaa ja jotakin hieman suurempaa, jota olemme tottuneet kutsumaan Ameriikaksi kahdella i:llä tai Valloiksi isolla v:llä. Maisemaa sävyttää suomalaista jyrkempi vastakohtaisuus: tasaista ja avaraa näkyy silmäkantamattomiin, ja siellä täällä silmiin nousee valtavan korkea, erittäin äkkiyrkkä hauras vuorensinämä, jota vehmas lehtipuusto näyttää suojelevan rapautumiselta. Laajat metsät reunustavat peltoja kaikkialla ja kätkevät sisäänsä paitsi puuta myös koko joukon eläimiä ja kiinnostavaa kasvilajistoa.

Superiorin eli Yläjärven rannan satakaukunki sijaitsi etenkin 1800-luvun turkiskaupan kannalta keskeisellä paikalla. Kaministiquia-joki kuljettaa edelleen matkaajan kanoottia ja tubing- eli autonrengaslauttaa - kunhan muistaa ohittaa maitse valtavan Kakabeka-putouksen, seudun upeimmat nähtävyydet. Nykyisin mittava museokylä, Old Fort William Fur Trading Post kertoo intiaanien, skottien, ranskalaisten välisestä kaupankäynnistä. Parhaimmillaan museo näyttäytyy esittäessään draamallisesti historiallisia kohtauksia mahdollisimman aidossa 1800-luvun ympäristössä.

Ameriikan serkku

Suuri kiitos Kanadan matkamme onnistumisesta kuuluu serkku Sally Kramerille, jonka vanhemmat Eino ja Sanni

Amerikan serkku Salli Kramer o.s. Viljamaa taustallaan Thunder Bayn komein nähtävyys, Kakabeka-putoukset.

Viljamaa muuttivat Kanadaan 1920-luvun lopulla. Nyt eläkkeellä oleva Sally on syntynyt 1931 Kanadassa, työskennellyt metsäkämpän kokkina, farmin emäntänä sekä "lääkärin offiisissa" ja huolehtinut kolmen lapsen perheestä. Kiinnostus meitä suomalaisia sukulaisia kohtaan on kasvanut hänen viidellä Suomen matkallaan. Hersyvän iloinen ja huumorintajuinen emäntämme jaksoi opastaa nelihenkiä perhettämme joka päivä uusiin paikkoihin toimien samalla erinomaisena ruuan-laittajana, vanhan Helen-rouvan kärsivällisenä hoitajana, mummuna, sananselittäjänä ja tietenkin autonkuljettajana, sillä ilman autoa Amerikan raiteilla on vaikea selvitä.

Kuulun niihin onnettomiin aikanaan suvun nuorimpiin, joille monet läheisetkin sukulaiset ovat olleet vain kuvia albumissa; vuonna 1903 syntynyt Eino-setäni oli yksi niistä, joiden tarkoitus oli vain tienata hieman rahaa Amerikassa ja palata sitten Suomeen. Hän ei koskaan nähnyt kevättä, jolloin tuo matka takaisin olisi toteutunut. Albumissa olivat välähtäneet myös Toini ja monta pientä lasta, joista yksi näytti itseni näköiseltä, Urho, Viljo, Aili, Linda, Gilbert ja monia muita. Kun tapasimme Sallin järjestämis-

sä juhlissa, "yllättäjaisissä" näitä monia albumien vielä elossa olevia sukulaisia tai heidän jälkeläisiään, moni heiveröinen sukujuuri sai ensimmäisen todellisen kosketuspinnan. Että näin paljon Toivosia, Efraimin sukua järven takaa ja jokunen Viljamaakin - no sehän oli se paroonin piruuttaan antama nimi. Toivosia, toivosia sitä oikeasti ollaan - ja missäs se onkaan parempi elää kuin toivossa. Vanhimman suvun jäsenen, 94-vuotiaan Eino Toivosen tapasimme kaupungin vanhainkodissa.

Ehdinkö yllättäjäisten hulinassa jännittyneenä ja kieli kankeana rekisteröidä, millaiselta väeltä sukulaiset ja "sukuhai-sua olevat" näyttävät? Iloisia ja konstailemattomia, lyhyenpuoleisia, mutta eivät sentään kääpiöitä, pulleapokisia - ja yksikään ei ollut järin laiha, mutta eipä julman lihavakaan, vaikka Amerikassa on tapana syödä hyvin, omin jaloin käveleviä juhlinkin jälkeen.

- Siinä me ollaan kanadalaiset oikeita ihmisiä, että tullaan toimeen, vaikka toisella olis tuota maallista omaisuutta enemmän kuin toisella. Ihminen sinänsä on tärkein, sanoo Laukan Robert, Raakelin poika, jonka vaari oli Toivosen Into Vuorijärven takaa. Ja Raakelilla oli kaik-

kiaan kymmenen lasta. Nyt tarvitaan jo muistiinpanokynää!

Pohjanmaata, parkanoa, englantia

125 000 asukkaan kaupungin elämässä henkii samaa vastakohtaisuutta ja jyrkkiä eroja kuin maisemassakin: highwayltä ja serkun amerikanherkkujen ääreltä Thunder Bayn esikaupunkialueen omakotihaussista etsiydyimme Oliver Townshipiin aivan aidonoloisten alkuihmisen seuraan, ja he ovat pohjalaisia Kauhajärveltä, Kauhajoelta, Alavudelta, Kihniöstä, parkanolaisia, mm. Vuorijärven takaa. Ja sukulaisia nämäkin täällä! Aivan tavallisia Toivosia, jotka opettavat pikkupojan kiroilemaan suomeksi silloin kun oikein kova paikka sattuu.

Kanadalais-englantilainen small talk (joka sujuu meiltä kehnolla tavalla) vuorottelee leviän suomenmurteen kanssa, joka on säilynyt suomalaisperheissä puhtaampana kuin Suomessa, jossa yleiskieli uusine sanoineen on päässyt turmelemaan puhutapaa. Suomalaiskeskuksen, suomalaisen klubin ravintola on nimeltään lyhyesti ja ytimekkäästi Hoito. Hoito tarjoaa edullista ja tavallista suomalaista ruokaa isoina annoksina. Löydän Hoidosta myös esitteen, joka kertoo, että Suomen kieli on saamassa oppituolin Thunder Bayn Lakeheadin yliopistossa.

- Olin Suomen matkallani Tampereella kauppa, kun joku tuli ja sano, että sää oot varmaan Parkanosta, kun puhut niin parkanolaista, sanoo Sally-serkku, joka ei ole koskaan asunut Suomessa, mutta murre on säilynyt "ku sattuu" parkanon ja kauhajärven sekoituksena.

Nuorin tapaamamme suomen puhuja, joka on oppinut kielen kotonaan lapsena on Manitobaan äsken muuttanut vuonna 1954 syntynyt Ellen Bengtsson, jonka äiti-Lea on Vuorijärven Toivosia hänkin ja isä Matti Niittula, karhunkaataja Alavudelta.

Intti ja suomalainen, Kanadan alkuihmiset

Thunder Bayssa toistuvat monet eurooppalaiset nimet ja kulttuurit kuten kaikkialla Kanadassa; vastakohtat täydentävät toisiaan asukasluettelossakin: suurimmat siirtolaisryhmät ovat suomalaisia tai italialaisia. Puolalainen ja suomalainen ovat löytäneet toisensa sukulaispiirin avioliitoissa parikin kertaa. Kaupungissa näkyy myös intiaanien yritys säilyä omalaatuisena ryhmänä valkoisen miehen rinnalla. Ja eikö suomalainen lie ne valkoisista valkoisin? Ajamme reservaatin läpi MontMcKay-vuorelle mutkittavaa tietä, joka on "inttien" hoidossa. Korkeus salpaa henkeä ja vuoren huipulta löytyy järvi, josta kaupunki pump-paa juomavetensä.

Reservaatissa kulttuurin ulkoinen ilme on kääntynyt pääläelleen: emme näe hen-genjättiläisiä omaperäisissä asumuksis-

Thunder Bayn turkiskauppa-museo esittelee vanhaa intiaanikulttuuria mm. kanoottiverstaassa.

saan. Intiaani asuu nopeasti kyhätyssä länsimaisessa omakotitalossa, piha on hoitamaton, ja siellä täällä lojuvat autonomut kertovat rappiosta ja sosiaalisista ongelmista. Moni intiaani näyttää looserilta, tai hän on omaksunut vain länsikulttuurin kulutuspuolelta pyörittäessään pelikasinoa neonvalojen säihkeessä.

- Inteillä on täällä oma lakinsa, ainakin luonnonvarojen suhteen, etenkin metsästyksessä. Intit saavat metsästää mitä ja milloin haluavat, sanoo Matti Niittula, metsän ja Suomen kirkkohistorian kasvattama "pyyrystäjä" eli turkismetsästäjä, jonka huumorista löytyy alkuihmisen lievä kateutta tuota toista hieman punaisempaa alkuihmistä kohtaan.

Meidän aikanamme suomalainen näyttää menestyneen täällä rakentavammalla tavalla kuin intiaani. Monesti kuulee kii-

tettävän, että Thunder Bayn ja kenties koko Ontarion osavaltion hyvinvointi perustuu pitkälle suomalaisten ahkeraan työhön.

Lauri-poika metsäs häärii, katselevi puita väärii, mäyrän nummia tonkii...

Pelikasinon turhuuden markkinoiden vastapainona tapaamme myös toisen kanadalaisen toisineläjän, suomalaisen pyyrystäjän, Lauri Inton poika Toivosen. Laurin ja lankonsa Matti Niittulan elanto on rakentunut aina näihin päiviin suurelta osin luonnonmetsästyksen varaan. Myös eteläisen Kanadan metsät kätkevät valtaisan määrän riista- ja turkiseläimiä:

useita karhulajeja, ilveksiä, naaleja, suusia, majavia, kettuja, piisameja, oravia. Metsästys tapahtuu syvällä korvessa itse kyhätystä majasta käsin, erilaisilla pyydöksillä ja ammusaseilla. Mies elää metsässä täysin metsän ehdoilla parikin viikkoa yhtä soittoa. Euroopan Unionin luonnosta tietämättömät luonnonsuojelijat saavat pitkän linjan pyyrystäjäältä tuomion:

- Uhkailukirjeitä satelee ihmisiltä, joilla ei voi olla todellista kokemusta luonnon ehdoilla elävistä ihmisistä, jotka käyttävät luontoa harkiten hyväkseen, pitävät yllä tasapainoa.

Miesten karhunkaatojuttuja kuunnellessa herää tosiaan kysymys, kuka siis oikeastaan on alkuasukas. Suomalaisen siirtolaisen metsästys- ja metsäkämpäelämä kertoo vahvaa tarinaa rohkeista ensimmäisistä, joiden sopeuttamisohjelman laati luonto, sen rankat vaatimukset ja - runsas anti.

Moni toisenkin polven amerikkalainen aloitti työuransa metsäkämpältä, niin myös Salli Kramer o.s. Viljamaa. (Thunder Bayn metsämuseo 1997)

Kuusiluoman koulu 70 vuotta

Kuusiluoman koulu juhlisti 70-vuotistaivaltaan toukokuussa, jolloin koulun oppilaat ja henkilökunta istuttivat nimikkokoivunsa koulun pihapiiriin.

Kolmisenkymmentä koivua tulee kasvaessaan muodostamaan komean lehtimajan lasten iloksi.

Tutkijan kokemuksia Italiasta

Metsäntutkimus on nykyään laaja-alaista ja biologisiin perusteisiin syvennyttä, mikä käytännössä merkitsee, että puiden elintoimintoihin perehdytään myös pintaa syvemmltä. Mykorritsojen eli sienijuurten typpiaineenvaihduntaan liittyvän väitöskirjatyöni jälkeen olen useita vuosia tutkinut puiden ravinnestressiä ja biokemiallisia stressi-indikaattoreita, kuten polyamiineja.

Tämän tutkimusaiheen ansiosta sain tilaisuuden viettää kaksi kuukautta italialaisessa yliopistossa opettelemassa uusia tutkimusmenetelmiä. Joku saattaa ihmetellä, mitä italialainen yliopistomaailma voi tarjota suomalaiselle metsäntutkijalle, muutakin kuin pastaa ja punaviiniä. Polyamiinitutkijalle Bolognan yliopisto on kuitenkin kiinnostava kohde. Siellä on 1960-luvulta lähtien toiminut aktiivinen polyamiinitutkimukseen keskittynyt tutkijaryhmä, joka professori Bagnin johdolla on julkaisnut useita urauurtavia tutkimustuloksia.

Keväiseen Bolognaan

Saadessani tilaisuuden päästä tuohon Euroopan vanhimpaan yliopistoon työskentelemään, en epäröinyt hetkeäkään vastata myöntävästi. Niinpä pakkasimme neljän perheenjäsenen lisäksi kahden kuukauden tavarat autoon ja suuntasimme helmikuun lopussa kohti Italiaa. Lähes 2000 kilometrin ja muutaman yöpymisen jälkeen saavuimme keväiseen Bolognaan, joka toi mieleen suomalaisittain toukokuun tunnelmat narsisseineen ja muine kevätukukkineen.

Asuntomme sijaitsi noin viiden kilometrin päässä keskustasta, joten yliopistolle oli kuljettava bussilla. Autoa en nimittäin suostunut ajamaan metriäkään kaupungin keskustassa, jonka liikennekulttuuri poikkesi niin vahvasti suomalaisesta, että vaati jo rohkeutta pelkäämistä kyydissä.

Kirjoituspöytä laboratoriossa

Yliopiston biologian laitos sijaitsi vanhassa rakennuksessa keskellä kaupunkia. Kasvifysiologian osasto oli sisätiloiltaan osoittautunut jo aikaa sitten liian ahtaaksi. Vain harvoilla henkilöillä oli oma työhuone, näihin onnekkaisiin kuuluivat professorit. Kaksi vakinaista tutkijaa jakoiivat keskenään yhden huoneen. Muille opiskelijoille ja jatko-opiskelijoille riitti jaettavaksi kirjoituspöytiä, jotka oli sijoitettu laboratorioihin. Laboratoriopöydät olivat täynnä mittalaitteita ja muita tavaroita, joten erikoistoitään tai väitöskirjojaan tekevilta opiskelijoilta ja tutkijoilta vaadittiin joustavuutta, jotta kaikki saivat työnsä tehdyksi. Huolimatta tila-ahtaudesta laboratoriossa vallitsi kuitenkin

iloinen ilmapiiri, italialaiset kun eivät murjota. Tutkimustyön parissa saatu hyvä tulos voi saada tutkijan taputtamaan ja hihkumaan innoissaan. Meillä moista tuulettamista harvoin näkee.

Suomi on edelläkävijä tietotekniikan alalla ja sen huomasi yliopistolla mm. tietokoneiden määrässä. Rahapula, joka vaijaa myös suomalaista tieteentekoa, näkyi monessa kohdin myös Bolognassa. Tietokoneita oli vain muutama, joten niitä tarvitsevat joutuivat vuorottelemaan. Henkilökohtaisessa käytössä tietokonetta ei ollut varmaan kenelläkään ellei tuonut omaa kannettavaa kotoaan. Sähköpostiosoite oli koko laboratoriolle yhteinen. Siispä kuka tahansa, joka tiesi salasanan saattoi lukea toisten saamat viestit. Minua se ei sinänsä haitannut, koska suomeksi kirjoitettuja viestejä ei ymmärrettävistä syistä pystynyt lukemaan muut kuin minä. Puhelimet olivat vanhanajan mallia pyöritettävine numerolevyineen ja keskuksessa oli vain italiaa puhuvia ihmisiä. Onneksi telefaksi toimi moitteettomasti.

Puhuvat myös käsillään

Huomasin usein, että parempi italiankielentaito olisi ollut kernaasti paikallaan. Englanninkielen osaaminen ei ole italialaisten keskuudessa edes yliopistomaail-

massa mikään itsestäänselvyys. Joitakin italiankielen sanoja oppi jo pelkäästään kuuntelemalla, koska laboratoriossa oli lähes alituinen puheensorina. Usein keskustelusta saattoi arvata ainakin aiheen ymmärtämättä kieltä, koska italialaiset puhuvat myös käsillään.

Yliopistossa työajat olivat hyvin vapaat kuten Suomessakin. Bolognassa laboratorio alkoi herätä henkiin vasta kello yhdeksän maissa aamulla tai myöhemmin. Väitöskirjojaan tekevät saattoivat kuitenkin illalla työskennellä puoleen yöhön. Iltapäivällä oli lounastauko suunnilleen kello yhden ja kahden välillä joustuen aina itsekunkin töiden mukaan. Mitään erillistä ruokalaa ei ollut vaan lounas syötiin kirjaimellisesti töiden parissa. Iso laboratoriopöytä tyhjättiin papereista ja koeputkista, jonka jälkeen siihen kannettiin astiat. Usein keitettiin iso kattilallinen pastaa ja kastiketta laboratorion puolella, ruokajuomaksi nautittiin joko vettä tai punaviiniä. Monet toivat omia eväitään tai sitten haettiin pizzeria ja 'panineja' lähellä olevista lukuisista ravintoloista tai kahviloista. Ruokaan suhtauduttiin vakavasti. Eräänä päivänä lähdin kollegani kanssa hankkimaan lounastarvikkeita laboratorion väelle kunkin toivomuslistan mukaan. Kaikkia hankintoja ei suinkaan tehty läheisestä

valintamyymälästä, vaan sieltä ostettiin ainoastaan pinjansiemeniä, jotka päätyivät ystävättäreini salaattiin. Leipää ostettiin erikseen leipomoliikkeestä ja erilaiset täytetyt voileivät, 'paninit', valmistettiin toivomusten mukaisesti lounaskahvilassa asiakkaan odottaessa. Lounaan jälkeen nautittiin usein vahvaa espressokahvia, johon matkani aikana totuin niin, että keitän sitä usein kotona.

La grassa e la dotta

Bologna sijaitsee Emilia-Romagnan maakunnassa ja sitä pidetään italialaisen keittotaidon keskuksena. Bolognalaisiin liitettiin yliopiston perustamisen jälkeen 1100-luvulla laatusanat 'la grassa e la dotta' eli lihava ja oppinut. Tämä oli tiedossamme ennen matkaamme, joten odotukset olivat korkealla sekä tieteellisesti että kulinaarisen annin osalta. Näin jälkikäteen voidaan todeta, että myös kulinaarinen puoli täytti odotukset. Perheemme elopaino nimittäin kasvoi noin kymmenellä kilolla kahdessa kuukaudessa. Entäpä jos olisimme viipyneet siellä kokonaisen vuoden...

Virikkeitä antavaa

Työskentely Italiassa oli omalta kantaltani paitsi uusien menetelmien oppimista myös ennen kaikkea virikkeitä an-

tavaa. Eräs ero suomalaisiin verrattuna, jonka näinkin lyhyessä ajassa huomasin, oli italialaisten eräänlainen intuitiivinen ote tutkimukseen, joka verrattuna suomalaisten jäyhään ja järjestelmälliseen työskentelytapaan tuntui niin kovin virkistävältä. Ehkäpä ripaus italialaista temperamenttia ja luovuutta yhdistettynä

suomalaiseen järjestelmällisyyteen voisi tuottaa hedelmällistä tutkimusyhteistyötä. Näin ainakin toivomme ja yhteistyö onkin edelleen jatkunut vierailun jälkeen. Toivottavasti saamme tulevaisuudessa tarjota vastavuoroisesti italialaiselle tutkijalle mahdollisuuden työskennellä omalla tutkimusasemallamme.

*Toimituskunta kiittää kaikkia lehtemme avustajia
sekä toivottaa lukijoille lähellä ja kaukana
Lämpöistä ja rauhallista Joulua*

Parkanon Joulu -toimikunta: Aino Rimppi (vas.1.), Elli Helenius, Tellervo Harju, Leena Perälä, Maarit Lehto ja Taisto Nummi. Kuvasta puuttuu Marita Peltoniemi.

Esan onkimatka

Toripäivät on maalla suuri tapahtuma kaksi kertaa kuussa perjantaina. Torilla on Helppo-Heikki, jolla on lasiveitsee, hylsytarjua, lenkkisarjaa, sahoja, ruuvimeisseleitä...

Esa huomio kääntyy linkkareihin. On metallikahva - siihen eivät rahat riitä. Se on tosi upea ja joka pojan haava. Toisella kauppiaalla on peltikahva ja Pecos Bill -kuvalla. Siitä tulee kaupat.

Esa varmistaa, että tasku on ehjä, sillä edellinen veitsi hukkuu taskunreistä.

Alkaa kotimatka ja se taituu todella nopeasti. Ensimmäisenä aarretta näytetään Kalervolle. Vau! - Mitä tällä ekaksi tekisi?... Pajupilli... e... Okei! Ongenvapa haavasta; siinä on vähän oksia, ja kuori lähtee hyvin.

Matka suuntautuu kaatopaikan tielle, sen varrella on hyviä haapoja. Hetken etsinnän jälkeen löytyy Esaa kolme kertaa pitempi haapa, ja niin alkaa mielipuuha: katkaisu, karsinta ja kuorinta. Esa kuin Hangon keksi vapa olalla pomppii kotia kohti. Nyt katsotaan hyvä paikka mihin vapa laitetaan kuivumaan, että se ei taivu kaarelle.

Ongenvapa on kuivunut, ja se on kevyt kuin pampuvapa. On vapa vaan ei onkea - siinä pulma? Äidillä on karhulankaa; siitä saa siiman, pullonkorkista kohon ja tikku. Mistä koukku?

Liiteriin - on täällä pimeää ja pikku-pojan aarreaitta. Siinä pätkä rautalankaa; nyt vain hohtimet käteen, ja tulihan siitä koukku. Kumiliimapullon kuoresta saa oivan painon. Siitä tuli tosi hieno, eka oma tekemä onki. Nyt puimalan luo; sieltä löytyvät madot.

Onkijan matka suuntautuu Vuorijoelle Mukkalan ja Kempin maiden rajalle joenpenkelle, missä viikate on leikannut heinät lehmille ruuaksi. Mato koukkuun, sitten sylkäisy ja onki veteen. Kupunen painuu veden alle monet kerrat ja aina tyhjä koukku: ei kala tartu. Monen yrityksen jälkeen särki nousee ylös, ja se laitetaan kauas rantaan, ettei se pomppaa takaisin jokeen.

Esa istuu mietteliäänä ja hiljaa odottaa kalaa - joko se loppui kun ei nypyn nypyyä. Mitä ruohikko kuhisee?

Naapurin juoksija-Erkki on nähnyt kalastajan ja saapuu kevein askelin Esan luo. - Onko tullut kalaa?

- Yksi särki, Esa vastaa ujosti.
- Näytä onko miten iso koukku.
- Ai olet sinä tehnyt koukunkin itse. Tähän koukkuun kala vain ei tahdo jäädä hyvin kiinni.

- Mennään käymään meillä, niin saat nailonsiimaa ja oikean koukun ja kohon sekä painon.

Esan silmät loistavat upeista onkitarvikkeista. Kiitos! Nyt tekemään kotiin uusi onki. - Äiti, sain kalan!

- Tehdään illaksi keitto, isä toi kaupasta silakoita, ja laitetaan särki myös sinne.

- Eihän kukaan syö sitä kalaa äiti.

- Esa, tule ajoissa kotiin syömään.

Uusi onki olalla Esa kipittää joelle ongelle. Molsk! Onki lentää veteen. Ei nypyn nypyyä.

Onkohan kalat menneet nukkumaan.

Esa lähtee kotiin ilman saalista, mieleen muistuu äidin kalakeitto. Muut ovat syöneet. Mulla on hirveä nälkä!

- Äiti, missä särki on?

- Pappa söi sen, kun ei tiennyt, että se oli varattu sinulle.

Nälkä on kadonnut hetkessä, ja kyyneleet toivat keittoon lisää suolaa. Esa viiپی pöydässä pitkään ennen kuin keitto oli masussa.

Neljänkymmenen vuoden päästä Esa menee tyttöjensä kanssa ongelle samaan paikkaan. Rannassa kasvaa leppää ja pajua. Osa on kallistunut joelle niin, että ongen heittäminen veteen on vaikeaa. Erkin maa on laitettu kuin kaupungin puisto. Kempin ranta, ennen nuorten suosima uimapaikka on kunnostettu, ja siinä on tosi paljon vettä. Koko Vuorijoen matkalta Esalla on monia kivoja muistoja.

Vilho Perälä, director musices

Huuliharppulla aloitti musiikillisen uransa pienenä poikana parkanolainen Perälän Vilho, paremmin Villenä tunnettu musiikkipersoonallisuus.

Pian ei kuitenkaan huuliharppun soittaminen riittänyt Villelle - perässä seurasi mm. kornetti sekä vetopasuuna, josta kehittyikin hänen pääsoittimensa.

Ihan tarkkaan ei Ville osaa sanoa miten hän innostui musiikin pariin, mutta osuutensa lienee ollut Parkanon Nuorisoseuran soittajien johtajalla Veikko Kavaksella.

Nuorisoseura oli saanut musiikin pariin useita muitakin nuoria. Samassa porukassa Villen kanssa soittelivat mm. Pajusen Voitto ja Seppälän Leo sekä Mäki-viinikan ja Käenmäen veljekset.

- Maakunnallisilla laulujuhilla kävimme esiintymässä, ja joissakin paikallisissa tilaisuuksissa, joissa soitimme yleensä molemmat osaamamme kappaleet, Ville vitsailee.

Soittokunnassa 10 vuoden ajan

Niinisalon varuskunnan soittokunnassa Ville vaikutti 10 vuoden ajan. Arvokkaan sotilaallisesti soittokunnan riveissä musisoinut Ville harrasti vapaa-aikanaan toisentyypistä musiikkia; hän kuului yhtyeeseen, joka kävi keikkailemassa tanssimusiikkia soittamassa Jämällä. Ville muistelee esiintymisiä lavatansseissa kertyneen kesäaikaan ihan mukavasti.

Kymmenen sotilassoittokuntavuoden jälkeen Ville siirtyi kenttäpuolelle esikuntapalvelukseen "pikkukenkämieheksi". Tuotakin aikaa hän muistaa hyväksi ajanjaksoksi.

Jonkin aikaa Perälän perheessä musisoi lähinnä vain nuorempi polvi; lapset

Päivi, Hannu ja Antti kävivät Kankaanpään musiikkiopistoa ja soittivat kaikki kolme Pohjankankaan Pikkupelimaneissa. Ville sanookin toimineensa vapaa-aikanaan lähinnä autonkuljettajana, joka huolehti lapset soittoharjoituksiinsa, uimaan ja jääkiekkoa pelaamaan.

- Vähän myöhemminkään en päässyt harrastuksiini, sillä silloin auto oli jo pojilla..., Ville väittää nauraen.

Perälän musisoiva perhe ei ole suvussa mikään harvinaisuus, päinvastoin; musiikki on heillä kaiketi geeneissä. Suvun tämän hetken kirkkain tähti on nuori kapellimestari Mikko Franck, jota on ylletetty ulkomaita myöten uskomattoman lahjakkaaksi. Mikko Franckin mummo Saima Mäkinen on Villen serkku ja on lähtöihin Parkanon Kissakiveltä.

Musiikinopettajaksi

Kun Ville 25 palvelusvuoden jälkeen siirtyi reserviin ei hän malttanut jäädä kotosalle, vaan vaihtoi uusiin työtehtäviin, joiden myötä tulikin melkoinen muutos tyystin toisenlaisessa ympäristössä; yliluutnantti evp Vilho Perälän uusi työpaikka oli musiikin opettaminen nuorille lukiossa ja yläasteella.

- Armeijassa oli helppoa; siellä tehtiin niin kuin sanottiin. Ei tarvinnut neuvotella asioista..., Ville vihjaisee pilke silmäkulmassa.

Mieskuorolla juhlavuosi

Vuonna 1996 myönsi Tasavallan presidentti Villelle director musices-arvon hänen musiikillisista ansioistaan. Arvonimen anoivat Villen tietämättä hänen luotsaamansa Parkanon Mieskuoro ja

Parkanon Soittajat, jotka saivat yllätettyä johtajansa täydellisesti.

Parkanon Mieskuoroa Ville on johtanut viisi vuotta. Sen lisäksi hän johtaa Parkanon Soittajia sekä ensi vuonna 70 vuotta täyttävää Jämijärven Mieskuoroa, joka on Satakunnan vanhin lajissaan.

Meneillään on juhla-aika myös Parkanon Mieskuorolla, joka valmistautuu 50-vuotisjuhlaansa. Joka torstai miehet kokoontuvat hiomaan taitojaan parin tunnin harjoituksissa.

Kuorossa nähdään myös "uusia vanhoja kasvoja", sillä tauon jälkeen on muutama entinen kuorolainen palannut takaisin porukkaan.

Parkanolaisesta musiikkielämästä Ville toteaa, että erityisesti Ylä-Satakunnan musiikkiopisto on vilkastuttanut sitä. Ville korostaa olevan hyvin tärkeää, että opisto myös jatkossa pysyisi paikkakunnalla.

Kuoromiehen joulun aika

Joulun alla on kuoromiehillä aivan omanlaisensa ohjelma; perinteeksi ovat muodostuneet vierailut vanhainkodilla ja sairaalassa.

Vanhainkodissa, nykyisessä Rauhalan palvelukeskuksessa on Parkanon Mieskuoro vierailut peräti 47 kertaa.

Hieman uudempi perinne on joulutervehdyksellä käyminen Parkanon terveyskeskuksessa, jossa kuoro on vierailut kuutenatoista jouluaattona sekä viime jouluna mukaan tullut vierailu Rantakodossa.

Jouluaaton tervehdyksellä lauletaan joululauluja ja muutama jouluvirsi. Vierailulla on mukana myös pappi tuomassa joulun sanomaa.

Niinisalon varuskunnan soittokunta kuvattuna Kankaanpäässä vuonna 1954. Vilho Perälä rummuissa edessä oikealla ja Tuomas Hyytinen (ilman silmälaseja) klarinetin kera toisessa rivissä toinen vasemmalta.

Eeva ja Heikki Kuusijoensuu Vuoden yrittäjäksi Parkanossa

Parkanon Vuoden yrittäjäksi valittu kauppiaspari Eeva ja Heikki Kuusijoensuu ovat vaikuttaneet pitkään kaupan alalla; Eeva peräti 40 vuotta, Heikki viitisen vuotta vähemmän.

Vuosien varrella ovat siis kaikki kauppaan liittyvät työt tulleet tutuiksi, ja niihin kauppiat myös osallistuvat, sillä Mestarintorilla työt ovat yhteisiä eikä turhaa pomottelua esiinny.

Mestarintori Oy:llä on Parkanon liikkeen lisäksi ollut nelisen vuotta Sparmarket myös Hämeenkyrön Kyröskoskella. Liikkeitä on huhtikuun alusta lähtien luotsannut Mestarintori Oy:n toimitusjohtajana Eevan ja Heikin vanhempi pois Jari Kuusijoensuu. Perheyrietyksessä työskentelee myös nuorempi poika Henri sekä Jarin vaimo Maria, joka huolehtii pääasiassa atk- ja kirjanpito tehtävistä.

- Meillä jokainen perheenjäsen vastaa omasta osa-alueestaan. Sen lisäksi onnistuminen on pitkälti kiinni hyvästä henkilökunnasta ja yhteen hiileen puhaltamisesta. Tässä olemme onnistuneet hyvin, Heikki Kuusijoensuu iloitsee.

Kahdessa liikkeessä työskentelee yhteensä 39 henkilöä. Liikkeiden yhteenlas-

kettu liikevaihto on yli 55 miljoonaa. Sekä henkilökunnaltaan että liikevaihdoltaan Parkanon liike on jonkin verran Hämeen-kyröä suurempi.

Tärkeintä ovat asiakkaat

Heikki Kuusijoensuu korostaa asiakaspalvelun merkitystä. Ensiksikin kauppiaan on opettava tuntemaan asiakkaansa. Sen lisäksi liike on pidettävä kunnossa, valikoimaa on oltava riittävästi, palvelun pitää pelata ja hintojen tulee olla kohdallaan.

Eeva ja Heikki Kuusijoensuu muistelevat, että heidän aloittaessaan yrittäjyytensä 1980-luvun alussa, kuului kaupan valikoimiin noin 1 500 artikkelia. Nyt artikkeleita on 6 500. Asiakkaan toivomukset otetaan huomioon valikoimissa niin pitkälle kuin mahdollista.

Parkanossa Mestarintori sijaitsee Kolmoskeskuksessa, jossa yrittäjät toimivat yhteistyössä mm. tapahtumien järjestämisessä sekä mainonnassa. Liikekeskus on näkyvästi esillä Kolmostielle, jolta yrittäjät houkuttelevat matkajia poikkeamaan ostoksille ja jättämään markkojaan paikkakunnalle.

Vuoden 1995 Spar-kauppias

Kaksi vuotta sitten Mestarintorin yrittäjät palkittiin ensimmäisenä 400 kauppiaan joukosta Vuoden Sparkauppiaksi. Valintakriteereinä olivat mm. menestyminen ja jatkuvuus.

Heikki Kuusijoensuu toimii Länsi-Suomen alueen kauppiasedustajana Suomen Spar Oy:n johtokunnassa sekä Spar Länsi-Suomen työvaliokunnassa. Vaikka johtokunnassa päätetään lähes kaikista Spar-kaupan asioista, on Spar-kauppias kuitenkin yksityinen yrittäjä.

Joulu perheen parissa

Joulumyyntiin on Mestarintorilla vaurauduttu jo kuukausia aikaisemmin, ja varsinaista joulumyyntiä edeltää pikkujoulujen vietto. Suurin sesonki ajoittuu kuitenkin juuri joulun alle alkaen puolitoista viikkoa ennen juhlapäiviä.

Omaan joulunviettoonsa Kuusijoensuut pääsevät liikkeiden sulkeuduttua jouluaattona puolelta päivin. Juhlaa vietetään rauhaisasti perheen kesken. Eeva sanoo joulun viime vuosina saaneen uudenlaisen ilmettä, sillä juhlasta nauttivat erityisesti Marian ja Jarin kolme poikaa, joiden ansiosta joulupukkin piipahtaa henkilökohtaisesti aattona vierailulla.

SISÄLLYSLUETTELO

LEENA PERÄLÄ:	Lukijalle	Sivu 1
AARNE LAURILA:	Mehän olemme rikkaita	2
SIMO VIITANEN:	Lapsuuden joulu	3
TARMO AARNIO:	Parkanon kaupungin tervehdys	4
LEENA PERÄLÄ:	Koululaitoksella on juhlavuosi	5
ELLI HELENIUS:	Viinikanjoen historiaa ja nykyhetkeä	6
ORVOKKI ALATALO:	Olen maalainen - ja ylpeä siitä	8
SIMO HAKAMÄKI:	Tulevaisuuden kuvia kotikunnastani	10
TAINA JOUTI:	Parkanosta kasvaa itsenäinen kunta	12
ANNI HAVUNEN:	Muuttuva maailma	13
RAILI MANSIKKAMÄKI:	Vieläkö muistat?	14
HELLIN SALMENOJA:	Talven selkä taittuu	14
MAIJA TIMONEN:	“Ainon perikunnan tanhumatka ulkomaille”	15
MARIKA SAARELA ja RITVA ICHTERTZ:	Kesä talven keskelle	16
“TAITEILIJATAR”:	Kynttilät loistaa	18
ARVI A. KOIVISTO:	Brander-sukuisista metsänhoitajista... ..	19
ALPO JUVELA ja AILA RANTANEN:	Muistoja sota-ajan postimiehen päiväkirjasta	20
LEENA ja EINAR WESTERLUND:	Parkanon Nuorisoseuran Paulapieksut	22
TUOMO TIAINEN:	Pirkanmaan Ylä-Satakuntaseura yhdistää... ..	24
ANNA-LIISA PERIAHO:	Lapsuuteni maisemissa	25
SAMU ALANKO:	Joulun ajan muistoja	26
ANNA-LIISA PERIAHO:	Tule joulu	26
OLAVI KUJANSUU:	Parkano-Seura 20 vuotta	27
KUVAKOOSTE:	Menneitä muistellen... ..	28
KESKUSTAN ALA-ASTEEN 5A-LUOKAN OPPILAAT:	Kotiseutuni Parkano	31
SIRPA JUUPAJÄRVI:	“Rakastaa - ei rakasta”	34
TAISTO NUMMI:	Savusumun maassa Indonesiassa	37
JORMA RIUTTA:	Eräs huima retki kesällä 1950	39
ANNA-LIISA PERIAHO:	Joulutonttu	41
MARITA PELTONIEMI:	Thunder Bay, kesälomavieraana Artturin, Viljamin... ..	42
TAPAHTUMAKUVA:	Kuusiluoman koulu 70 vuotta	44
TYTTI SARJALA, Metla:	Tutkijan kokemuksia Italiasta	45
ANTERO PÖRSTI:	Esan onkimatka	47
MAARIT LEHTO:	Vilho Perälä, director musices	48
MAARIT LEHTO:	Eeva ja Heikki Kuusijoensuu Vuoden yrittäjiksi	49

*Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta
Parkanon Joulun lukijoille*

Parkanon kaupunki

Rantakodon palvelukeskus tarjoaa

omissa tiloissaan
ammattitaitoisia
ja monipuolisia
keittiöpalvelujaan
erilaisten juhlien,
koulutustilaisuuksien,
tapahtumien jne.
järjestämisessä.

Mahdollisuus myös lounasruokailuun.
AVOINNA: ma-pe 11-12.30, la-su 12-14.

Tiedustelut puh. 440 0123 tai 440 0121
Tervetuloa maittaville aterioille!

Vaihtoehto vanhainkodille

- Yksilöllinen vaihtoehto varttuneille, jotka eivät tule toimeen yksin kotona, mutta eivät tarvitse jatkuvaa laitoshoidoa • Pieni 25 hengen kuntoutuskoti puistoalueella on lämminhenkinen ympäristö elää ja asua • Hoidot ja lääkitys • Koulutetut hoitajat • Yksityinen vaihtoehto ei ole kallis. KELA:n hyväksymä asumispalveluyksikkö hyväksytään asumis- ja hoitotuen piiriin.

*Tilaa
esitteemme!*

Mikon Kuntoutuskodit Oy
Kunnalliskodintie, 39700 Parkano

☎ (03) 448 0120

*Toivotamme Parkanon Joulun lukijoille
Rauhallista Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta*

PARKANON LISTA OY
YHTYNEET SAHAT OY • PARKANON SAHA
UPM-KYMMENE METSÄ

monipuolista
asiakaspalvelua
henkilökuljetuksissa

**TILAUSAJOPALVELUA • TAXIBUSSI • INVATAXI
LINJA-AUTOT • MATKAPALVELUT**

Puh. (03) 448 0357, fax (03) 448 0495 matkapuh. 0400 621 241, 0400 721 720

*Rauhallista Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

Nordberg-Lokomo Oy
Parkanon Tehtaat

39700 Parkano, p. 020 480 144

UUSI TOYOTA COROLLA

TOYOTA

hinnat alk. 97.900,-

AUTOLUOJUS

PARKANO (03) 448 3100

Kysy pintakäsittelyn ammattilaiselta!

MAALAAMOPALVELUT

- hiekkapuhallukset
- maalaukset
- erikoispinnoitukset
- koneiden ja laitteiden huoltomaalaukset

KENTTÄPALVELUT

- huolto- ja kunnossapitomaalaukset (siirrettävällä kalustolla)
- rakennusmaalaukset
- lattiapinnoitukset

YIT-YHTYMÄ OY

PINTAKÄSITTELY

Parkano (03) 448 1470
Kauhajoki (06) 232 1933

**VAIHDA
JUNAAAN JO
HYVÄN SÄÄN
AIKANA**

Junassa nautit hyvistä keleistä joka päivä, säästä riippumatta. Nopein ajoaika esim. Helsingistä Parkanoon on vain 2 t 28 min.

Matkallasi voit rentoutua, työskennellä, pistäytyä ravintolassa - nauttia olostasi

*Hyviä joulukelejä
ja*

*Turvallista kyytiä
Uudeksi vuodeksi!*

AUTOTALO LAAKKONEN

Ikaalinen (03) 458 7697

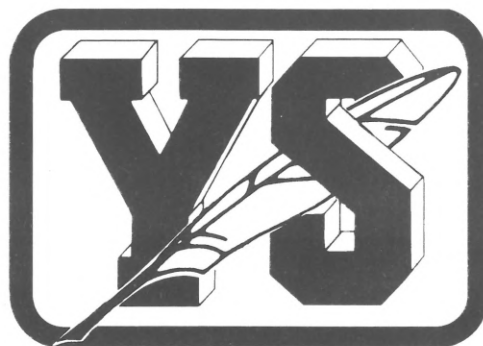
SUOMALAISTA PUUNKÄSITTELYÄ PARHAIMMILLAAN

Paras mahdollinen raaka-aine. Osaava henkilöstö. Viimeisin alan tekniikka. Ei ihme, että Aureskoski Oy:n puunkäsittelyn mestarinäytteitä näkyy yhä useammassa kodissa ympäri maailmaa.

Valitse Voimakas Viestittäjä:

Ylä-Satakunta

*Rauhallista Joulua
ja
Onnellista
Uutta Vuotta*

OY AVEC-SHOE LTD

PL 15 39701 PARKANO

☎ (03) 448 3201

TOPMAN

AJAVAT

Voittaja!

Suomen kovimman autotestin voittaja on Ford Mondeo mm. DSE-turvatekniikan ansiosta.

- kuljettajan turvatyyny
- turvavöiden esikiristimet + turvapysäyttimet
- erikoisturvaistuimet
- sivutörmäyssuojat
- turvakori

LEVORANNAN AUTOLIIKE OY

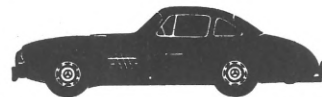
Ikaalinen, Soutajantie 10,
puh. (03) 4589 388 (myynti), (03) 4589 390 (huolto)

Karjakuljetusliike V. LEMPINEN

Salmimiehentie 70
39700 PARKANO
Puh. 03-442 100

Karjankuljetusauto 049 266 513 513
Eläinvälitysauto 049 237 797

**HYVÄÄ JOULUA JA
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA !**

KOLARIKORJAAMO • MAALAAMO
AUTO-OJANEN KY

Puh. (03) 442 4245, Teollisuustie 21, 39700 PARKANO

PUUTARHAMYYMÄLÄ

**Kärkölen
Puutarha ja
Viherpalvelu**

tarjoaa joulutunnelmaan:

kestävät hyasintit
jouluiset sypressit
kauniit asetelmakorit
Toivotamme kaikille Rauhallista Joulua

(03) 442 4125

12 km Parkanosta
pohjoiseen 3-tien varrella
Tarvittaessa kotiinkuljetus!

HYVÄÄ JOULUA
JA
ONNELLISTA
UUTTA VUOTTA

**Asianajotoimisto
LARIMAA, HEIKKILÄ
& KOSKINEN**

puh. (03) 448 2767

- Saat halvalla korkealaatuisia tuotteita
- Edulliset maksuehdot
- Ilmaisen kotiinkuljetuksen

- ASKO ● ISKU ● ARTEK ● MARTELA
- LUNDIA ● MUURAME
- JA YLI 200 MUUTA VALMISTAJAA

TAMMELA

Pahkalantie 1, 39700 PARKANO
Puh. (03) 448 1331

**KODINKONE JA
KYLMAASIOISSA
VALMISTAJIEN
VALTUUTTAMA
HUOLTOLIIKE**

KODINKONEHUOLTO

T. MANSIKKAVIITA KY

Sepänkatu 8, puh. (03) 44 021 ja 0400 320 247

kodinkone liike
wallius

PARKANONTIE 41 • PARKANO • (03) 4480 244

MUSTA PÖRSSI

PARHAAT MERKIT • SOPIVAT HINNAT

PARKANONTIE 41 • PARKANO • (03) 4480 244

Kyllästämme myös arseenittomalla aineella

Parkanon Puukylläste Oy
A Juurakko

puh. 03-448 3103

auto 0400 530 854

koti Ari 03-448 1959

RAUHALLISTA JOULUA JA ONNELLISTA UUTTA VUOTTA TOIVOTTAA

Kuljetusliike
ALAMETTÄLÄ OY
39700 PARKANO

HYVÄÄ JOULUA JA ONNELLISTA UUTTA VUOTTA

MATKAHUOLTOASIAMIES Linja-autoaseman Kahvio

Parkanontie 64
39700 Parkano puh. 03-448 2300
448 2001

AVOINNA: Ma-Pe 7-21.15, La 9-20, su 12-21.15
Matkahuoltopalvelut kahvion aukioloaikojen mukaan.

Online

Lehtiä
Kahvia
Makeisia
Kebabbia
Jäätelöä
ym.

*Hyvää Joulua ja Liikenne-
turvallista Uutta Vuotta 1998*

PARKANON AUTOKOULU KY

Lasse Mäntynen (03) 448 2033, Kirkkokatu 5

IKITAITO OY

PORINKATU 1
03-448 1520

*Hyvää Joulua ja
Onnea Vuodelle 1998*

AVOINNA YÖTÄ PÄIVÄÄ TERVETULOA

SHELL- PARKANO

Helmi
Simpukka

Elintarvikekioski

TETIN KISKA

Yliskyläntie 70, puh. 0400 231 670

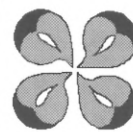
*Kiitämme lämpimästi asiakkaitamme
kuluvasta vuodesta ja toivotamme
Hyvää Joulua*

Autokoulu Parkanon

LIIKENNE CENTER OY

Parkanontie 70 • 39700 Parkano
Puh. (03) 448 2142 <http://WWW.labt.com/pl-center>

- Täyden palvelun siivousliike -
**PARKANON
SIIVOUSPALVELU OY**
puh. (03) 448 3777, 0500 555 590

PARTURI- KAMPAAMO-SOLARIUM

AULI

Puh. 448 3151
Parkanontie 66
39700 Parkano
Ma suljettu

nanso

TEHTAANMYYMÄLÄ

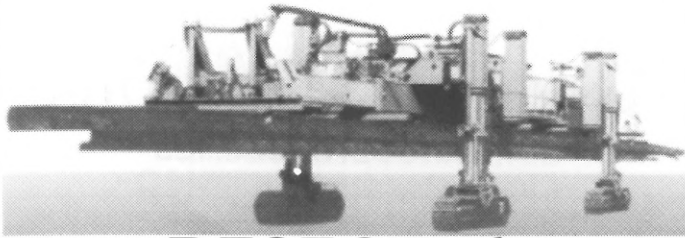
Kolmoskeskus
39700 PARKANO
puh. (03) 448 2627

ma-to 9-18, pe 9-19, la 9-14

SIWA 2000

ma - to 9-20, pe 9-21, la 9-18 <http://www.Siwa.fi>

DESEC Ltd

39700 PARKANO
Tel 358-5-2609550
358-3-4483442
Fax 358-5-2609448
358-3-4483443

A. Grönfors Oy

Pitosali 448 1339
Pitokahvio 448 1337
Kaupungintalo
ruokala 443 3318

Kodinkoneita
(kaikki merkit)

ISO-EXPERT

**PARKANON
OMPELU
ja
KODINKONE KY**

Puh. 448 3555
tai 448 2294

HYUNDAI

SKODA

Volkswagen Group

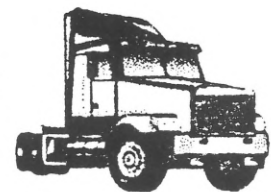
- MYYNTI
- VARAOSAT
- HUOLTO

AUTOMYYNTI R. LAIHONEN KY

Teollisuustie 29
39700 Parkano puh. (03) 448 1377

OY AREATA TRADING LTD

Sepänkatu 1
39700 PARKANO
Tel. 0400 627 133
Petri Juupajärvi

*Kiittäen yhteistyöstä
ja Hyvää Joulua sekä
menestyksellistä vuotta 1998*

TILI JA KIINTEISTÖ- MARKKINOINTI KY

Pitsinki & Mäkiiviinikka LKV
puh. 448 3290 tai 448 1438
Keskuskatu 2, 39700 Parkano

TAPIOLA-YHTIÖT Palvelupiste:

Marja Mäkiiviinikka p. 448 3590
Eija Pitsinki p. 448 3590

MATKAPOJAT Asioimisto:

Marja Mäkiiviinikka
Eija Pitsinki
Keskuskatu 2
39700 Parkano
puh. 448 3590
fax. 448 3590

• Ulkomaan
vienti- ja tuonti
kuljetukset

• Huolinta-
palvelut

**POIKKEA
TANKKAAMAAN
OSTOKSILLE
VÄLIPALALLE**

ESSO Snack & Shop

P. KUIVANEN Ky
Keskuskatu 10, 39700 PARKANO

Kampaamo Maija Autio

Keskuskulma II-kerros
Parkano puh. 448 2994

MARTTILAN TAKSI TAKSI

39750 KUIVASJÄRVI (03) 442 6255

1+8

24 h
Myös vaihtoehtovarustein
0500 231 610
0400 234 320

1+6

MAALAUSLIIKE HANNU RINNE

Puh. 448 2665
Autopuh. 0400 633 157

**Kello-Kulta
E. Syrjänen**

Puh. 448 2181

**OPTIKKO
SYRJÄNEN**

Parkano - puh. 448 1411
Ikaalinen - puh. 458 6520

**SANELMAN
VAATEAITTA**

Parkano puh. 448 2747

**RAVINTOLA
PIPPURI**

Parkano puh. 448 2754

*Hyvää Joulua ja
Onnea Vuodelle 1998!*

AUTO-LAHTINEN OY
Ahertajank. 2, 39700 PARKANO puh. (03) 4482507

- AUTOTARVIKKEET JA VARAOSAT
- KORJAAMO
- OPEL JA HONDA HUOLLOT

Pentin Pirssi & Bussit
Parkano

Taksi 049 267 730, 0400 798 730
Bussit 0400 967 730, 040 554 1730
Pentti 0400 267 730
Koti 448 3260

Avoinna arkisin klo 10-19,
sunnuntaisin klo 12-18

**PUUSTA
VALMISTETUT
KÄYTTÖ- JA
LAHJAESINEET**

Parkanosta Poriin
päin n. 7 km.
Osoiteviitta
"KIULUVERSTAS"
39660 Lapinneva.
Kiuluverstaantie 62.
puh./fax (03) 442 5139.

LÄMPÖMAJORA KY

Vaasankatu 39700 PARKANO
puh. (03) 448 2407, autopuh. 0500-654 320 ja 049-654 320
telefax (03) 448 3600

COPLEAN OY

Vaasank. 9, 39700 PARKANO
puh. (03) 448 2407, autopuh.0500-654 320 ja 049-654 320
telefax (03) 448 3600

Oy Saratia Ltd

- Koneet ja työkalut
- Rakennuskonevuokraus
- Hydraulikkatarvikkeet
- Teräsrakenteet
- Hitsaustarvikkeet
- Timanttileikkaustyöt

Teollisuustie 21, Parkano
Puh. (03) 440 040, Fax 440 0429

*Valoa ja lämpöä
joka kodin Joulun!*

LEPPÄKOSKEN SÄHKÖ OY

PARKANO STEEL OY

**Metallirakenteet,
koneistukset,
laitetoimitukset ja
asennukset**

**Tuomenhaara 6
39700 Parkano**

**puh. (03) 442 9960
fax. (03) 442 9955**

*... ja toivotus hyvän joulun
riemumielen näin tuo ...*

Puhelimellakin

*Hyvää Joulua ja
Onnea Vuodelle 1998!*

**SORVAUSTYÖT
LAAKERIT
LAAKERIYKSIKÖT
TRAKTORIN VARAOSAT**

SORVAAMO E. AALTO

Puh. (03) 448 1580
auto 0400 620 765
Parkanontie 90

PARLAVA OY

39750 KUIVASJÄRVI
puh. (03) 4426 311 fax (03) 4426 305

**FIN-, EUR- ja kerta-
käytönlavat**

**VOLVO K-AUTO PALVELUPISTE
PARKANOSSA
TOIVOTTAA ASIAKKAILLEEN**

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

**PARKANON KONE
JA METALLI OY**
(03) 440 080, 040 504 1236

HÖYLÄTUOTTEISTA PUHEENOLLEN

**– RAKENNUSLISTAT – ERIKOISLISTAT
– KALUSTELISTAT**

PARKANON HÖYLÄÄMÖ OY

Karttipierantie 162/34, 39700 PARKANO
Puh. (03) 442 9951, fax. (03) 442 9954

**PAKETTI- tai
KUORMA-AUTOLLA
SOPIMUKSEN MUKAISESTI**

G. KORPINIEMI

PARKANO puh. (03) 448 3221
AUTOPUH. 0400 628 568

 bobcat -urakointi

KIINTEISTÖT HUOLTAA

- KAIVUA
- TASAUSTA
- KUORMAUSTA
- PIHATÖITÄ
- LUMITÖITÄ
- TRAKTORITÖITÄ
- YHDISTELMÄKAIVURITYÖT
- PIHAN PERUSTAMISET
- RUOKAMULTA TOIMITUKSET

KIINTEISTÖHUOLTO ASKO VIITASALO KY

0400 631 248, 0400 616 783

SUOMEN FARMIPALVELU OY

Jälleenmyyjänä Ikaalinen,
Parkano, Kihniö, Karvia,
Jämijärvi -alueella toimii

KUIVAS-MYYNTI KY

Tilaukset 0400-234 320

TEMPERA-LÄMMITYSÖLJY TOIMITUKSET

- kivennäisaineet
- vitamiinit
- siemenet
- kasvinsuojelu-
aineet
- kuonakalkit
- paal. langat
- merilevä
- aumamuovit
- ym. ym.

ILMAINEN KOTIINKULJETUS

*Kiitämme asiakkaitamme
kuluneesta vuodesta ja toivotamme*

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

OLAVI KAIJA OY

Puh. 448 2426

Hanakat

LVI-ASiantuntijaliike

Hanakkaa
Joulua

**LVI-TALO
KANNOSTO KY**

Teollisuustie 18, 39700 PARKANO, puh. (03) 448 2400, 0400-261 456

**Parkanon Varaosakeskus
E. LEPISTÖ**

Puh. 03-448 3380, autop. 049 637 622

Parkanon Lasikuitu Oy

Taimen-veneet, kanootit ja
lujitemuovityöt, raaka-aineet

Pahkalan teoll.alue 448 3058

**PARKANON
TERÄHUOLTO KY**

☎ (03) 448 2495
(0400) 700 742

EUROMASTER

RENGASPAROONI

Teollisuustie 20, 39700 PARKANO, puh. (03) 448 2149

KIRPPUTORI

Kolmoskeskus
Parkano
Puh. 448 1790

Poikkeaa vaikka
kahville

Kahviosta
pullaa,
voileipiä

Elintarvikkeita
ym.

AIKALISÄ PALVELEE SINUA
JOKA PÄIVÄ 9-21, MYÖS SUNNUNTAISIN
TERVETULOA! Puh. 448 0070

 HEKsuliiini PEIKKOMETSÄ & KOTIELÄINPIIHA
Sirikka Ylirautalahti
Porintie 1528, 39620 Kovesjoki, puh. (03) 442 2236

 **KEHYSTYKSET • TAULUT
• TAIDETARVIKKEET**
**Parkanon
Taide ja Kehys**
Parkanontie 81, 39700 PARKANO
Puh. (03) 448 1192, auto 0400-333 078

**KIINTEISTÖHUOLTO- JA
RAKENNUTTAJAPALVELU**
MÄKIKOSKELA KY

Puh. (03) 448 2518
Autopuh. 049 620 36

HAMMASLÄÄKÄRI
Seppo Leppänen

Parkanontie 33, Kelan talo
Ilta- ja lauantavastaanotto
☎ 448 1061, 448 0490, 0400 730 005

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

Lehtipalvelu T. Häkkinen

JOULU ON TULPPAANIN PUNAA
JA HYASINTIN TUOKSUA...

Joulurauhaa Kaikille

**PARKANON KUKKA-
JA HAUTAUSTOIMISTO**

Keskuskatu 8

ASENNUKSET JA SUUNNITTELU HOITAA

PARKANON M-SÄHKÖ OY

39810 Linnankylä, puh. (03) 442 4293
040 585 7710, fax. (03) 442 4330

**Parturi-Kampaamo-
Kauneushoitola**
Katri Ojanen

Kolmoskeskus, PARKANO, p.448 0521
Avoinna ark. 9-17, la 9-13, torstaisin suljettu

KULJETUKSET LAIDASTA LAITAA

**AUTOILIJAJA
TUOMO KOSKINIEMI**

Koskiniemenkuja 5
39700 PARKANO

Puh. 03-448 2847
049-239 828

Parkanon Ratsastustalli
J. Vesanto & P. Virranhaara

Puh. (03) 448 1511

MAALAUSLIIKE
HANNU NUMMELA

puh. 448 3215

Parkano, puh. 448 2831
Autopuh. 0500 636 190
Telefax (03) 448 3787

**PESTI HOTELLI
RAVINTOLA**

Puh. (03) 448 2503

 HAMMASLÄÄKÄRI
RIITTA KOIVUNEN

Satakunnank. 2 A
☎ (03) 448 2616

Cijan Kukka

Keskuskatu
Avoinna: ma-pe 16-19
la-su 10-19.30
Puh. (03) 448 2786, kotip. 4426 188
autopuh. 0400 567 080

 Ajanvaraus:
(03) 448 2963
Ti-pe 9-17, la 8-14, ma suljettu
**Parturi-
kampaamo Taina**
Kauppakulma
PARKANO

TEEN ALIHANKINTA- JA KORJAUSKONEISTUKSIA

**Sorvaamo
Ari Laurinaho Oy**

Puh. (03) 448 1458
Tuomenhaara, Parkano

TERVETULOA EDULLISILLE
JOULUOSTOKSILLE

**PARKANON
KELLOLIIKE**
Kalliokoski & Maijala
puh. 448 2588

MARTTI NURMI

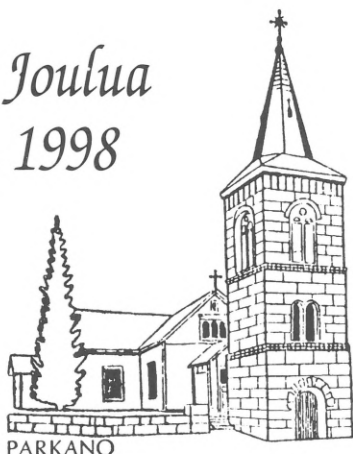
39700 PARKANO, PUH. (03) 448 2071

PARKANON MUOVITUOTE KY

Myynnissämme MUOVIPUTKET

Teollisuustie 21, 39700 Parkano
Puh. (03) 448 2882

*Rauhaisaa Joulua
ja hyvää v. 1998
Parkanon
seurakunta*

Hyvää Joulua ja Onnea vuodelle 1998

Riiarina

Keskuskatu 5, puh. 448 1811

Puh. 448 2893

Palvelemme: Arkisin klo 9-19, Lauantaisin klo 9-14,
Sunnuntaisin ja juhlapäivinä klo 11-14
Juhlapyhien aattona klo 9-17

Kaksoispyhien sattuessa ensimmäisenä päivänä suljettu

**Parkanon Apteekki ja Terveyskauppa
Parkanon terveydeksi**

Parkanontie 60, puh. (03) 448 2022, fax (03) 448 0128

Nuorten asialla

*Parkanon
Nuorisoseura ry*

**KOTI
JOULU-
KUNTOON!**

Meillä Sinua
palvelevat mm.
Sisustuksen ja
Kodinkunnostamisen
Asiantuntijat.

**POIKKEA TALOSSA,
Aivan Parkanon keskustassa.**

**PALVELEVA EDULLINEN
RAUTAKAUPPA**

**K-RAUTA
HIRVINIEMI**

PASI HIRVINIEMI KY
PL 29, Parkanontie 66 C, 39700 PARKANO
Puh. (03) 448 2222, Fax (03) 448 1796

kesport

INTERSPORT

PARKANO

Parkanontie 66, puh. (03) 448 3840

TUULILASIT

TARJOUKSESSA

Kysy tarjousta

KORUPEILI OY

Vaasankatu 4, Parkano, ☎ (03) 448 0800

Puusepäntiike

PAJUNEN KY

39700 Parkano, puh. (03) 448 2254

TOIVOTAMME
RAUHALLISTA JOULUA
JA HYVÄÄ UUTTA VUOTTA

PARKANON TV-ELEKTRONIIKKA HUOLTO

T. Kovesjärvi

Peltokuja 6

39700 Parkano (03) 448 1296

- HIEKKATOIMITUKSET
- NURMIKKOMULTAA
- MAANRAKENNUSTYÖT
- YM. ALAAN LIITTYVÄT TYÖT

Lehtimäen Turvetuotanto Ky

Puh. (03) 442 5108, auto 049-791587

Euro HAMSTERISTA HALVALLA HAMSTERI OY

TEOLLISUUSTIE 2, 39700 PARKANO, PUH. 448 1142
AUKIOLOAJAT: ma-pe 10-18, la 9-14

S. VIITASALO KY

442 4102 JA 442 4200
Telefax 442 4285
Kihniö, Linnankylä

KODINKONEHUOLTO

Jukka Kivimäki

puh. (03) 448 1185
PARKANO
autopuh. 049 236 284
PÄIVYSTYS klo 9-11.00

VAATTEITA AIKUISILLE NAISILLE

vaate-soppi

Parkanontie 41, puh. 448 3643

Parturi
Kampaamo

YLINEN

Maanantaina suljettu
Parkanontie 41
Puh. 448 2228

Reima Tutta

myymälä

Avoinna: ma-to 9-18, la 9-14
Teollisuustie 2, 39700 Parkano
P. (03) 448 2274

TILITOIMISTO

Marja Saarivirta Oy

Keskuskatu 7, 39700 PARKANO
Puhelin & faksi (03) 448 2555

*Hyvää joulua ja
Onnea uudelle vuodelle toivottaa*

- HINAUSPALVELU

PAULI SYVÄNEN

PARKANO (03) 448 2726 tai 0400 232 270

PARKANON BETONI OY

puh. 448 2557
442 5125

Matin ASUSTE Oy

Keskuskatu 5, Parkano
Puh. (03) 448 3353

**INSINÖÖRI- JA KIINTEISTÖTOIMISTO
HAVANKA [A] OY**

PARKANO, PUH. (03) 448 2702
TAI 049 234 349

**LAPINNEVAN
KYLÄKAUPPA**

PALVELEMME:
ark. 9-18, la 9-14

Puh. (03) 442 5113

ELINTARVIKKEITÄ
PIRKON KIOSKI

JOKAMIEHEN TAVARATALO VIINIKASSA
PARKANO PUH. 448 3666
AVOINNA JOKA PÄIVÄ 11-21

PARKANON KANGASKULMA

Monipuoliset asuste-, verho-
ja peitekankaat

Parkanontie 72, puh. (03) 448 1309

PARKANON
RAKENNUSTARVIKE

Pekka Seppälä Ky, Hahkamäenkatu, Parkano puh. 448 2696

**TRAKTORI- JA
KAIVURIURAKOINTIA**

PENTTI KUUSIKKO
puh. 0400- 233639

**KULJETUSLIIKE
SAKARI MAJA KY**

39700 Parkano
puh. (03) 448 2233

PARKANON LAATUKENKÄ KY
Airi Tekkoski

Parkanontie 51, 39700 Parkano
P: (03) 448 2191

III-OLUT

ykkös
PUB

Parkanontie 45
Puh. (03) 448 3457

TM-RAUTA OY

Myydään uutta ja vanhaa käyttörautaa.

P. (03) 448 2206
Autop. 0400-625 500

**ROMULIIKE
PERTTU LEMPINEN**

PARKANO
puh. (03) 448 0430

VANTERÄ OY

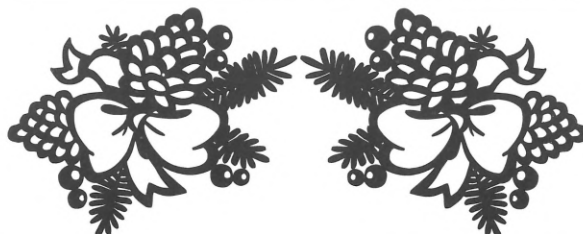
Parkano,
☎ (03) 448 1887

PARKANON KIRJAKAUPPA

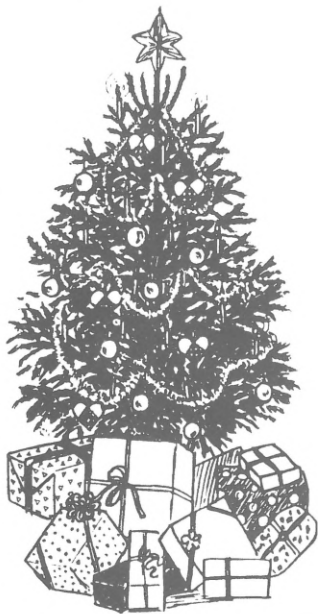
Parkanontie 66, PARKANO
puh. (03) 448 3500, fax. 448 3580

Parkanon Kuvaamo Ky
STUDIO

Parkanontie 45, puh. 448 2433

*Hyvää
Joulua
Toivottaa*

KÄYTETTYJEN AUTOJEN ERIKOISLIIKE
AUTOMYYNTI
ILKKA KIVINIEMI KY

PUH. (03) 448 2666
Keskuskatu 9, Parkano

**AUTOMARKET
A. RINTALA KY**

Puh. 0400-332 795, Mika 0500 530 852

PARHAAN PALVELUN TAVARATALO

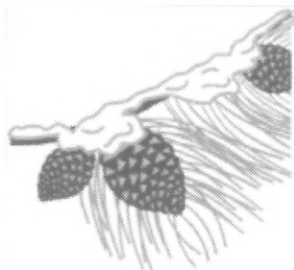
TAVARATALO

PEKKA

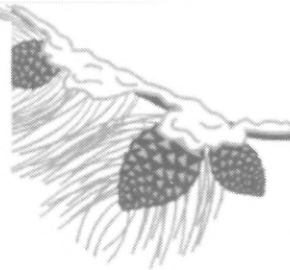
Pekka

KAHVIO

PUH. (03) 448 3133 KAUPPIAS (03) 448 3857

FennoSteel Oy

**Fennokatu 1
39700 PARKANO**

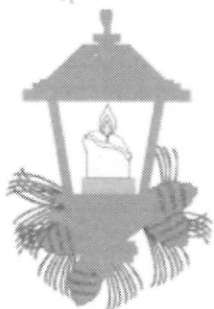
Puh. (03) 448 0300
Fax. (03) 448 0303

Fenno

**Pakoputket ja
Ohutseinäputket**

www.fennosteel.com
e-mail: fenno@fennosteel.com

**SUOSI
SUOMALAISTA!**
Tiedät kyllä miksi

*Rautaista Joulua!
toivottaa
Kalle ja
muut pukit!*

SPAR

Reilu Ruokakauppias

SPARmarket Mestarintori *440 090
SPARmarket Kyröskoski * 371 6801

<http://www.spar.fi>

Sata-Häme Soi 29.6.-5.7.1998 Ikaalisissa

Konserttilippujen myynti on alkanut!

Lahjaksi:
Jouluna, Keväällä, Juhlapäivänä...
Äidille, Isälle, Ystävälle...

Myynnissä jo mm.
Kultainen ja Hopeinen Harmonikka
-viihdeharmonikan
Suomenmestaruuskilpailut

SATA-HÄME SOI

Tiedustelut ja lippuvaraukset:
SATA-HÄME SOI
Puh. (03) 4400 224, telefax (03) 4501 365

*Parkanon Nuorisoseura ry kiittää
lehden toimituskuntaa uutterasta työstä
Parkanon Joulu -lehden parissa,
kirjoittajia ja kuvittajia,
ilmoittajayrityksiä ja -yhteisöjä sekä
kaikkia tahoja, jotka ovat myöntämielisesti vaikuttaneet
kotiseutulehtemme ilmestymiseen.*

*Toivotamme Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta 1998 kaikille lehtemme lukijoille!*

*Parkanon Nuorisoseura ry
Johtokunta*

Hinta 30 mk